

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om marknadskontrollen av vissa produkter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om marknadskontrollen av vissa produkter. Lagen avses vara horisontell och dess tillämpningsområde har begränsats till vissa produktgrupper som omfattas av specialbestämmelser. Genom denna lag ersätts bestämmelserna om marknadskontroll i den nuvarande sektorspecifika produktlagstiftningen.

Genom den nya lagen skapas allmänna och enhetliga lagstiftningsramar för marknadskontrollen inom vissa produktsektorer samt skapas klarhet i och preciseras bestämmelserna om myndigheternas åtgärder vid den yttre gränskontrollen. I produktlagstiftningen i fråga hänvisas till dessa horisontella bestämmelser, vilket gör strukturen hos och innehållet i de produktspecifika bestämmelserna enklare. Samtidigt förenhetligas myndigheternas tillsynsförfaranden inom de produktsektorer som omfattas av lagens tillämpningsområde med målet att säkerställa att genomförandet av EU:s produktlagstiftning övervakas effektivt och systematiskt.

Genom den föreslagna horisontella lagen genomförs sex produktdirektiv som innehåller långt harmoniserade bestämmelser om marknadskontroll, kontroll vid de yttre gränserna och om skyddsåtgärder. Direktiven omfattar följande produktgrupper: utrustning för användning i explosionsfarliga omgivningar, vågar, mätinstrument, explosiva varor för civilt bruk, hissar, säkerhetskomponenter till hissar och pyrotekniska artiklar.

Lagen föreslås innehålla de viktigaste bestämmelserna om behöriga myndigheter inom de produktsektorer som omfattas av lagens tillämpningsområde. Säkerhets- och kemikalieverket är den marknadskontrollmyndighet och Tullen den myndighet för yttre gränskontroll som avses i lagen.

Genomförandet av Europeiska unionens produktdirektiv förutsätter att direktiven ska genomföras huvudsakligen från och med den 20 april 2016. Lämnandet av regeringspropositionen har blivit fördröjt jämfört med det planerade, varför lagens ikraftträdande kan bli litet försenat jämfört med den tidpunkt då tillämpningen av direktiven börjar. Målet är att den föreslagna lagen ska träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har godkänts och blivit stadfäst, för att införlivandet av produktdirektiven med den nationella lagstiftningen kan säkerställas.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	5
2.1 Lagstiftning och praxis.....	6
Tillsynen över elektrisk utrustning och elanläggningar	6
Tillsynen över hissar	7
Tillsynen över mätinstrument.....	7
Tillsynen över tryckbärande anordningar.....	8
Tillsynen över ATEX-produkter	9
Tillsynen över explosiva varor	10
Tillsynen över pyrotekniska artiklar.....	10
Marknadskontrollen av produkter i Finland	11
2.2 Europeiska unionens nya lagstiftningsram och genomförande av direktivpaketet	12
Ramarna för marknadskontrollen av produkter enligt artiklarna 15–26 i NLF-förordningen	12
Yttre gränskontroll av produkter enligt artiklarna 27–29 i NLF-förordningen	13
Direktivpaketet och genomförandet av det i två etapper.....	14
Direktivens kapitel som handlar om kontroll	16
Det omarbetade ATEX-direktivet.....	16
NLF-förordningens och marknadskontrollagens förhållande till tullagstiftningen	18
Kontrollen av produkter som härstammar från andra EU-medlemsländer.....	19
2.3 Konsument säkerhetslagen.....	19
2.4 Bedömning av nuläget	20
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	20
3.1 Målsättning	20
3.2 Alternativ	21
3.3 De viktigaste förslagen.....	21
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	23
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	23
4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	23
4.3 Konsekvenser för miljön.....	23
4.4 Samhälleliga konsekvenser	24
4.5 Konsekvenser för företagen	24
Ålands behörighet	24
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	25
5.1 Beredningsskeden	25
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	27
6.1 Marknadskontrollagen som en del av produktlagstiftningshelheten.....	27
6.2 Förhållandet mellan marknadskontrollagen och sektorslagarna	28
DETALJMOTIVERING	30
1 LAGFÖRSLAG	30
1.1 Lag om marknadskontrollen av vissa produkter	30
2 IKRAFTTRÄDANDE	52
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	52
LAGFÖRSLAG	54
Lag om marknadskontrollen av vissa produkter	54

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Med Europeiska unionens s.k. nya lagstiftningsram (*New Legislative Framework, NLF*) strävar man efter att för sin del främja en enhetlig och effektiv produktreglering för att eliminera handelshinder samt att främja människors hälsa och säkerhet samt miljöskyddet. Den nya lagstiftningsramen grundar sig på två rättsakter: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 (nedan *NLF-förordningen*) och Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008/EG om en gemensam ram för saluföring av produkter och upphävande av rådets beslut 93/465/EEG (nedan *NLF-beslutet*). I rättsakterna fastställs de centrala begrepp och principer som den sektorspecifika produktlagstiftningen bygger på och i enlighet med vilka regleringen ska utvecklas.

NLF-förordningen tillämpas vid sidan av den sektorspecifika lagstiftningen sedan den 1 januari 2010. Den innehåller bestämmelser om ackreditering, marknads kontroll, kontroll av produkter från tredjeländer och om CE-märkning. NLF-förordningen är direkt tillämplig rätt och som sådan förpliktande för medlemsstaterna. I förordningen förpliktas medlemsstaterna att vidta lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att ordna med tillräcklig marknads kontroll. I förordningen finns bestämmelser om bl.a. medlemsstaternas skyldigheter, åtgärder för marknads kontroll, begränsande åtgärder, informationsutbyte och samarbete.

I NLF-beslutet fastställs en gemensam ram för EU:s lagstiftning om harmonisering med avseende på produkter. Ramarna handlar om standardbestämmelser som allmänt används i EU:s produktlagstiftning. Dessa består bl.a. av definitioner, de ekonomiska aktörernas skyldigheter, anmälda organ, förfaranden i fråga om skyddsåtgärder och förfaranden för bedömning av produkters överensstämmelse med kraven. Syftet med kraven är bl.a. att öka säkerheten för produkter på marknaden. I den nya lagstiftningsramen åläggs ekonomiska aktörer skyldigheter som effektiviserar verkställigheten av och tillsynen över produktlagstiftningen. I NLF-beslutet beskrivs alternativa sätt att visa att en produkt överensstämmer med kraven. NLF-beslutet är inte direkt tillämplig rätt, utan utgör en anvisning för lagstiftaren vid beredningen av ny sektorspecifik lagstiftning.

Under de senaste åren har det pågått två olika reformprojekt inom Europeiska unionen i syfte att harmonisera och förtydliga bestämmelserna om produkters överensstämmelse med kraven och produkternas säkerhet samt om marknads kontroll av produkter. Kommissionen valde ut vissa direktiv om harmonisering av produktlagstiftningen för anpassning till den nya lagstiftningsramen i form av ett ”paket” år 2011. Europeiska kommissionen utfärdade den 21 november 2011 nio förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om produkter, det s.k. *Alignment Package* (nedan *direktivpaketet*). NLF-förordningen och NLF-beslutet bildar en helhet som kompletterar varandra och som legat i bakgrunden när direktiven i direktivpaketet har sammanställts. Direktiven har anpassats till NLF-beslutet. Direktiven följer därför samma slags lagstiftningssystematik och är i mångt och mycket enhetliga i fråga om struktur, artiklar och terminologi.

Direktivpaketet omfattade följande nio direktiv som skulle omarbetas:

1) Direktivet om explosiva varor för civilt bruk: direktiv

93/15/EEG om harmonisering av bestämmelserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk,

RP 40/2016 rd

- 2) direktivet om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (ATEX-direktivet): direktiv 94/9/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar,
- 3) hissdirektivet: direktiv 95/16/EG, av den 29 juni 1995, om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om hissar,
- 4) direktivet om mätinstrument: direktiv 2004/22/EG om mätinstrument,
- 5) EMC-direktivet: direktiv 2004/108/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektromagnetisk kompatibilitet och om upphävande av direktiv 89/336/EEG,
- 6) lågspänningsdirektivet: direktiv 2006/95/EG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser,
- 7) direktivet om pyrotekniska artiklar: direktiv 2007/23/EG om utsläppande på marknaden av pyrotekniska artiklar,
- 8) direktivet om icke-automatiska vågar: direktiv 2009/23/EG om icke-automatiska vågar,
- 9) direktivet om enkla tryckkärl: direktiv 2009/105/EG om enkla tryckkärl.

Till skillnad från de övriga direktiven i direktivpaketet, som utfärdades den 26 februari 2014, antogs direktivet om pyrotekniska artiklar redan tidigare, den 12 juni 2013, och publicerades i Europeiska unionens officiella tidning den 28 juni 2013. De övriga direktiven i direktivpaketet har trätt i kraft den 18 april 2014 och den nationella tillämpningen av dem börjar den 20 april 2016. Dessutom skiljdes direktivet om tryckbärande anordningar, dvs. direktiv 97/23/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tryckbärande anordningar, från direktivpaketet i initialskedet på grund av anpassningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, den s.k. CLP-förordningen, och det nya direktivet om tryckbärande anordningar (2014/68/EU) antogs av denna anledning den 15 maj 2014. Utöver de ovan nämnda direktiven har annan NLF-anpassad produktlagstiftning antagits eller är under beredning i EU.

Europeiska kommissionen utfärdade dessutom i februari 2013 som en del av paketet om produktsäkerhet och marknadskontroll förslag till en förordning om produktsäkerhet och en förordning om marknadskontroll. Syftet är att förbättra säkerheten för varor avsedda för konsumenter på den inre marknaden och att effektivisera marknadskontrollen av andra produkter än livsmedel. I förslaget sammanförs bestämmelserna om marknadskontroll, som för närvarande ingår i hela tre olika regleringshelheter. Utöver NLF-förordningen finns bestämmelser om marknadskontroll dessutom i harmoniseringslagstiftningen för varje produktsektor samt i direktivet om allmän produktsäkerhet. Förslagen uppskattas kunna ha omfattande inverkan på lagstiftningen om produktsäkerhet och marknadskontroll. Behandlingen av EU:s paket om produktsäkerhet och marknadskontroll har länge stått stilla på EU-nivån på grund av det krav avseende en produkts ursprungslandsbeteckning, som ingick i förslaget till produktsäkerhetsförordning och som delade medlemsstaternas åsikter.

Avsikten är att det genom den föreslagna nya lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (nedan marknadskontrollagen) i fortsättningen inom vissa produktsektorer som omfattas av lagens tillämpningsområde skapas nationellt enhetliga lagstiftningsramar för marknadskontroll och tillsynsmyndigheternas åtgärder vid yttre gränskontroll i sådana situationer som avses i artiklarna 27–29 i NLF-förordningen. Tanken är att produktlagstiftningen i fråga kunde inne-

hålla hänvisningar till de horisontella bestämmelserna, vilket bidrar till att göra strukturen hos och innehållet i de produktspecifika bestämmelserna enklare. Avsikten är att samtidigt förenhetliga myndigheternas tillsynsförfaranden inom de produktsektorer som hör till lagens tillämpningsområde med målet att säkerställa att genomförandet av EU:s produktlagstiftning övervakas effektivt och systematiskt. Genom den föreslagna lagen är det också möjligt att på ett mer enhetligt sätt reagera på eventuella förändringar som följer av EU-lagstiftningen.

Det har beslutats att det ska stiftas en ny lag huvudsakligen av lagstiftningstekniska orsaker på grund av de ändringar som skett i Europeiska unionens lagstiftningsmiljö och i den nationella lagstiftningsmiljön, trots att propositionen inte innehållsmässigt innebär någon betydande ändring av nuläget i fråga om marknadskontroll.

Till följd av genomförandet av direktivpaketet måste följande nationella bestämmelser på lagnivå ändras: elsäkerhetslagen (410/1996), lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005, nedan kemikaliesäkerhetslagen), lagen om tryckbärande anordningar (869/1999), lagen om mätinstrument (707/2011) och lagen om pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven (180/2015, nedan pyrotekniklagen). Ändringar måste göras också i sådana bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av de ovan nämnda lagarna. Den ovan nämnda sektorslagstiftningen innehåller i stor utsträckning bestämmelser med samma innehåll om behöriga myndigheter och myndigheternas tillsynsmetoder som den föreslagna nya lagen.

Avsikten med förslaget är att skapa klarhet i marknadskontrollmyndighetens och Tullens samarbete genom att utfärda nya kompletterande bestämmelser om tillämpningen av de skyldigheter som i NLF-förordningen ålagts myndigheter och genom att precisera Tullens uppgift som sådan myndighet för yttre gränskontroll som avses i NLF-förordningen.

Det finns bestämmelser om marknadskontroll och myndigheter som utför nationell marknadskontroll också inom flera andra förvaltningsområden i Finland. Samarbete bedrivs mellan olika förvaltningsområden. Målet har varit att skapa sådana allmänna nationella rambestämmelser om marknadskontroll att lagens struktur efter ikraftträdandet av lagen möjliggör flexibel utvidgning av tillämpningsområdet vid behov också till produktlagstiftningen inom andra produktsektorer och förvaltningsområden, särskilt i fråga om sådan produktlagstiftning som har NLF-anpassats eller som ska NLF-anpassas. Harmoniseringen av bestämmelserna om tillsyn skulle gagna näringslivsaktörerna, konsumenterna, arbetstagarna och tillsynsmyndigheterna.

Marknadskontrollagen utgör en central del av den omfattande reformen av produktlagstiftningen och det därmed sammanhängande nationella lagpaket genom vilket direktivpaketets tio produkt direktiv ska genomföras. Av denna anledning har det också i denna proposition ansetts vara propositionstekniskt motiverat att beskriva direktivpaketet i allmänhet som en helhet för att visa att direktiven är enhetliga, fastän lagförslaget i detta skede har begränsats till genomförandet av sex produkt direktiv (direktivet om explosiva varor för civilt bruk, direktivet om icke-automatiska vågar, direktivet om mätinstrument, hiss direktivet, ATEX direktivet och pyroteknik direktivet). Avsikten är att den föreslagna lagens tillämpningsområde senare i vår ska utsträckas till att omfatta hela direktivpaketet. Då ska också de förslag till en ny elsäkerhetslag och en ny lag om tryckbärande anordningar, som bereds som bäst vid arbets- och näringsministeriet, inkluderas i marknadskontrollagens tillämpningsområde för att säkerställa genomförandet av direktivet om enkla tryckkärl och direktivet om tryckbärande anordningar samt av EMC direktivet och lågspännings direktivet.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

De nuvarande nationella bestämmelser om myndigheter och myndigheternas tillsynsmetoder för tillsyn över elektrisk och elektromagnetisk utrustning, utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (s.k. ATEX-produkter), tryckbärande anordningar, mätinstrument, explosiva varor för civilt bruk samt hissar och pyrotekniska artiklar vilka är av betydelse ur direktivpaketets synvinkel har utfärdats sektorsvis i speciallagstiftningen om produktgruppen i fråga. I elsäkerhetslagen, lagen om tryckbärande anordningar, kemikaliesäkerhetslagen, lagen om mätinstrument och pyrotekniklagen finns nuförtiden täckande bestämmelser om behöriga tillsynsmyndigheter och myndigheternas tillsynsmetoder. I de flesta lagar som nämnts ovan är tillämpningsområdet mer omfattande än tillämpningsområdet för EU:s direktiv och täcker vanligtvis också de bestämmelser om krav som ställs på användningen av produkter och utrustning och bestämmelser om tillsynen under användningstiden vilka baserar sig på den nationella lagstiftningen.

I fråga om elsäkerhetslagen, lagen om tryckbärande anordningar, kemikaliesäkerhetslagen, lagen om mätinstrument och pyrotekniklagen hör beredningsansvaret till arbets- och näringsministeriet. Den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över efterlevnaden av de ovan nämnda lagarna hör till arbets- och näringsministeriet. Enligt lag är Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) den huvudsakliga tillsynsmyndigheten eller marknadskontrollmyndigheten. I den nuvarande lagstiftningen finns bestämmelser om Tukes uppgift som tillsynsmyndighet i följande lagrum: 25 § i elsäkerhetslagen, 115 § 1 mom. i kemikaliesäkerhetslagen, 2 § i lagen om tryckbärande anordningar, 34 § i lagen om mätinstrument samt i 34 § i pyrotekniklagen. Den gällande lagstiftningen framhäver verksamhetsutövarnas och ekonomiska aktörers ansvar för säkerheten hos de produkter som släppts ut på marknaden. Tillverkaren ansvarar i första hand för säkerheten hos en produkt som denne tillverkat och för produktens överensstämmelse med kraven, och importören ansvarar för de produkter som denne släppt ut på marknaden. I fråga om vissa produkter ska en tredje part verifiera produkternas överensstämmelse med kraven innan de släpps ut på marknaden. Med marknadskontroll avses myndigheternas tillsyn över att produkterna överensstämmer med lagstiftningen på Europeiska unionens inre marknad. Säkerhets- och kemikalieverket ska säkerställa att produkterna är säkra och att kraven i bestämmelserna uppfylls genom marknadskontrollen av produkter samt bl.a. genom information och rådgivning för aktörerna.

I 13–15 kap. i kemikaliesäkerhetslagen, i 3 och 4 kap. i lagen om tryckbärande anordningar, i 6 kap. i elsäkerhetslagen, i 7 och 9 kap. i lagen om mätinstrument och i 5 och 6 kap. i pyrotekniklagen finns sådana bestämmelser om tillsynsmyndigheter och tillsyn som innehållsmässigt till stora delar motsvarar den föreslagna lagen. Däremot har bestämmelser om Tullens uppgift inom produktsektorerna utfärdats på olika nivåer. De gällande bestämmelserna om sökande av ändring är i stor utsträckning enhetliga inom olika produktsektorer.

Tillsynen över elektrisk utrustning och elanläggningar

Elsäkerhetslagen, som trädde i kraft den 1 september 1996, upphävde ellagen (319/1979) som hade givits den 21 september 1979. I elsäkerhetslagen föreskrivs om de krav som ställs på elektrisk utrustning och elanläggningar, om visande av att elektrisk utrustning och elanläggningar stämmer överens med kraven och om tillsynen över överensstämmelsen, om arbeten i elbranschen och övervakningen av dem samt om skadeståndsskyldigheten för innehavare av elektrisk utrustning och elanläggningar. Elsäkerhetslagen tillämpas på materiel och anläggningar som används vid produktion, överföring, distribution eller användning av el och vilkas elektriska eller elektromagnetiska egenskaper kan förorsaka risk för skada eller störningar. I 6 kap. i elsäkerhetslagen finns bestämmelser om myndigheter och myndigheternas tillsynsmetoder enligt lagen. I 35 § i elsäkerhetslagen finns bestämmelser om Tullen och dess skyldighet

RP 40/2016 rd

att ge handräckning samt i 36 § bestämmelser om Tullens och Tukes rätt att få uppgifter av varandra. Elsäkerhetslagen har ett omfattande tillämpningsområde och det baserar sig delvis på EU:s lagstiftning och delvis på den nationella lagstiftningen. Genom elsäkerhetslagen har tidigare EU-direktiv genomförts. EMC-direktivet: direktiv 2004/108/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om elektromagnetisk kompatibilitet och om upphävande av direktiv 89/336/EEG samt lågspänningsdirektivet: direktiv 2006/95/EG om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektrisk utrustning avsedd för användning inom vissa spänningsgränser samt hissdirektivet: direktiv 95/16/EG av den 29 juni 1995 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om hissar.

Bestämmelser om sökande av ändring i myndighetens beslut finns i 53 § i elsäkerhetslagen. Enligt paragrafen får ändring i ett förvaltningsbeslut som ministeriet eller elsäkerhetsmyndigheten fattat med stöd av denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den sökas så som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet ska iakttas trots att ändring har sökts, om besvärmyndigheten inte bestämmer något annat.

Tillsynen över hissar

De gällande bestämmelserna om hissars säkerhet ingår i elsäkerhetslagstiftningen. Elsäkerhetslagen och de bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av den tillämpas med stöd av elsäkerhetsförordningen (498/1996) på alla krav som gäller hissars säkerhet. I 6 kap. i elsäkerhetslagen finns bestämmelser om tillsynsmyndigheterna och myndigheternas tillsynsmetoder. Enligt elsäkerhetslagen hör den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över hiss säkerheten till arbets- och näringsministeriet och säkerheten inom hissbranschen övervakas av Säkerhets- och kemikalieverket, Tukes, som lyder under ministeriet. Tukes övervakar installationen, underhållet, besiktningen och driften av hissar i enlighet med de gällande författningarna om hissar samt arbets- och näringsministeriets anvisningar. Tukes är marknadskontrollmyndighet när det gäller hissar. Tukes samarbetar med nationella intressentgrupper och deltar i internationellt samarbete. Tukes undersöker vid behov sådana olyckor där hissar har varit inblandade och följer utvecklingen av standarderna inom hissbranschen. Tukes utfärdar anvisningar för harmonisering av tillämpningen av bestämmelserna om hissar samt administrativa anvisningar, s.k. Tukes-anvisningar. Till Tukes uppgifter hör dessutom utvecklings-, kommunikations- och rådgivningsverksamhet kring hissarnas säkerhet.

I 35 § i elsäkerhetslagen finns bestämmelser om Tullen och dess skyldighet att ge handräckning.

Tillsynen över mätinstrument

Syftet med lagen om mätinstrument är att säkerställa att mätinstrumentens funktion, mätmetoderna och mätresultaten är tillförlitliga. Lagen utgör den allmänna författningen om mätning i Finland. Lagens tillämpningsområde är omfattande. Tillämpningsområdet för lagen om mätinstrument är mer omfattande än tillämpningsområdet för direktiven om mätinstrument och om icke-automatiska vågar, och lagen innehåller dessutom nationella bestämmelser. Genom lagen om mätinstrument har följande EU-direktiv genomförts: direktivet om mätinstrument: direktiv 2004/22/EG om mätinstrument, och direktivet om icke-automatiska vågar: direktiv 2009/23/EG om icke-automatiska vågar. I lagen om mätinstrument finns bestämmelser om utsläppande på marknaden och tagande i bruk av mätinstrument, användningen av mätinstrument, bedömningen av mätinstrumentens överensstämmelse med kraven och visande av överensstämmelse, märkningarna på och anvisningarna om mätinstrument samt om underhållet av mätinstrument. Säkerhets- och kemikalieverket och regionförvaltningsverken utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen om mätinstrument. I den finns täckande bestämmelser om marknadskontroll. Lagen om mätinstrument innehåller dessutom bestämmelser om kontrollverk-

RP 40/2016 rd

samhet i samband med mätinstrument. Den innehåller också bestämmelser om tvångsmedel och straff med tanke överträdelser. Bestämmelser om Tullens uppgifter i fråga om handräckning finns i 40 §. I paragrafen föreskrivs om polisens och tullmyndighetens befogenheter när det gäller handräckning vid tillsynen över att bestämmelserna i lagen iakttas.

Bestämmelser om överklagande av myndighetens beslut finns i 50 § i lagen om mätinstrument. I den föreskrivs att beslut som arbets- och näringsministeriet och tillsynsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag överklagas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet ska iakttas trots att ändring har sökts, om besvärsmyndigheten inte bestämmer något annat.

Tillsynen över tryckbärande anordningar.

De viktigaste författningarna på området är lagen om tryckbärande anordningar, förordningen om besiktningsorgan som avses i lagen om tryckbärande anordningar (890/1999), förordningen om kompetensbrev för driftsövervakare av pannanläggningar (891/1999), handels- och industriministeriets beslut om tryckbärande anordningar (938/1999), handels- och industriministeriets beslut om enkla tryckbehållare (917/1999) och handels- och industriministeriets beslut om tryckbärande anordningars säkerhet (953/1999).

Lagen om tryckbärande anordningar är en allmän lag om tryckbärande anordningar. Lagen om tryckbärande anordningar har ett mer omfattande tillämpningsområde än vad EU-lagstiftningen har och den innehåller dessutom nationella bestämmelser. Genom den har det tidigare direktivet om tryckbärande anordningar genomförts: direktiv 97/23/EG samt direktivet om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om tryckbärande anordningar: direktiv 2009/105/EG om enkla tryckkärl. Med tryckbärande anordning avses en cistern, ett rörsystem och någon annan teknisk helhet i vilken övertryck råder eller kan utvecklas. Tryckbärande anordning enligt den ovan nämnda lagen är ett allmänt begrepp som omfattar tryckbärande anordningar och tekniska helheter som är avsedda att skydda en tryckbärande anordning vilka avses i direktivet om enkla tryckkärl och direktivet om tryckbärande anordningar. Med tryckbärande anordningar avses i lagen också sådana tryckbärande anordningar som inte omfattas av de ovan nämnda direktivens tillämpningsområden och som är förenade med risker som härrör från tryck trots att bestämmelserna om utsläppande på marknaden inte tillämpas på dem. Typiska tryckbärande anordningar är sådana ångpannor som används inom energiproduktionen, värme pannor, tryckbärande processutrustning inom den kemiska industrin, hydroforer, tryckluftsbehållare, transportabla gasbehållare samt tryckledningar.

I 2 § i lagen om tryckbärande anordningar avses med tillsynsmyndighet Säkerhets- och kemikalieverket; i fråga om tryckbärande anordningar i fartyg avses med tillsynsmyndighet, med undantag för de fall som avses i 5, 16 och 17 §, Trafiksäkerhetsverket vid sidan av Säkerhets- och kemikalieverket; i fråga om militära tryckbärande anordningar och tryckbärande anordningar som är fast installerade i objekt som är i försvarsministeriets eller försvarsmaktens besittning och ska hemlighållas med tanke på landets försvar avses med tillsynsmyndighet, med undantag för de fall som avses i 5, 16 och 17 §, huvudstaben. Enligt 13 § i lagen om tryckbärande anordningar ska polisen vid behov ge tillsynsmyndigheten handräckning för övervakningen av att denna lag iakttas och för verkställigheten av lagen. Detsamma gäller för tullmyndigheten, om den tryckbärande anordningen importeras från ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Bestämmelser om tillsynsmetoder finns i 3 kap. samt bestämmelser om tvångsmedel och påföljder i 4 kap. Tillsynen inbegriper marknadskontrollens tillsynsmetoder för att ingripa mot produkter som släppts ut på marknaden samt metoder att övervaka sådana tryckbärande anordningar som tagits i bruk.

RP 40/2016 rd

I lagen om tryckbärande anordningar föreskrivs att i ett förvaltningsbeslut som ministeriet och tillsynsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag får ändring sökas enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet ska iakttas trots att ändring har sökts, om besvärsmyndigheten inte bestämmer något annat.

Tillsynen över ATEX-produkter

Arbets- och näringsministeriet svarar för bestämmelserna om säkerheten vid den industriella hanteringen och lagringen av farliga kemikalier. Bestämmelserna omfattar både kemikalier som förorsakar fysikalisk fara (brand- och explosionsfarliga kemikalier) och hälso- och miljöfarliga kemikalier. De viktigaste författningarna inom sektorn är följande: kemikaliesäkerhetslagen, statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier (685/2015), statsrådets förordning om säkerhetskraven vid industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (856/2012), statsrådets förordning om övervakning av tillverkningen och upplagringen av explosiva varor (819/2015) samt statsrådets förordning om säkerhetskraven vid tillverkning, hantering och upplagring av explosiva varor (1101/2015).

I kemikaliesäkerhetslagen finns bestämmelser om produkter som inbegriper farliga kemikalier och om explosiva varor samt om de säkerhetskrav som ställs på dem. Närmare bestämmelser om dessa produkter har utfärdats genom följande författningar: förordningen om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar (917/1996), handels- och industriministeriets beslut om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar (918/1996), gasanordningsförordningen (1434/1993) samt förordningen om verifiering av explosiva varors överensstämmelse med kraven (1384/1994).

De nuvarande nationella bestämmelserna om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar baserar sig på kemikaliesäkerhetslagen och elsäkerhetslagen. Huvudparten av sådan utrustning som är avsedd för explosionsfarliga luftblandningar utgörs av elektrisk materiel som avses i elsäkerhetslagen. Närmare bestämmelser har utfärdats genom den ovan nämnda förordningen om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar och genom handels- och industriministeriets beslut. Genom de ovan nämnda författningarna har det tidigare direktivet om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (94/9/EG) genomförts.

Den nuvarande lagstiftningen betonar verksamhetsutövarens ansvar för säkerheten hos sådan utrustning och sådana skyddssystem som är avsedda att användas i explosionsfarliga omgivningar. Tillverkaren ansvarar för säkerheten hos en produkt som denne tillverkat och för produktens överensstämmelse med kraven, och importören ansvarar för de produkter som denne släppt ut på marknaden.

I 13 och 14 kap. i kemikaliesäkerhetslagen finns bestämmelser om tillsynsmyndigheter och myndigheternas tillsynsmetoder. I 15 kap. finns bestämmelser om påföljder. Den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över sådan utrustning och sådana skyddssystem som är avsedda att användas i explosionsfarliga omgivningar hör till arbets- och näringsministeriet. Säkerhets- och kemikalieverket utövar med stöd av kemikaliesäkerhetslagen tillsyn över att sådan utrustning och sådana skyddssystem som är avsedda att användas i explosionsfarliga omgivningar överensstämmer med kraven. Myndigheten förfogar över relativt omfattande metoder för att utöva tillsyn över att produkterna stämmer överens med kraven och att ingripa mot produkter som inte överensstämmer med kraven.

Bestämmelser om sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut finns i 126 § i kemikaliesäkerhetslagen. Ändring i ett förvaltningsbeslut som ett ministerium eller en tillsynsmyndig-

RP 40/2016 rd

het har fattat med stöd av denna lag söks genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet ska iakttas trots att ändring har sökts, om besvärsmyndigheten inte bestämmer något annat.

Bestämmelser om Tullens uppgifter i fråga om handräckning finns i 122 § i kemikaliesäkerhetslagen. Polisen, tullmyndigheten och gränsbevakningsväsendet är skyldiga att vid behov ge handräckning för tillsynen över att bestämmelserna i denna lag följs.

Tillsynen över explosiva varor

Bestämmelser om de krav som ställs på explosiva varor finns i kemikaliesäkerhetslagen och de bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av den. Genom kemikaliesäkerhetslagen genomfördes det tidigare direktivet om explosiva varor för civilt bruk: direktiv 93/15/EEG om harmonisering av bestämmelserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk. I 8 kap. i kemikaliesäkerhetslagen finns allmänna bestämmelser om godkännande, import, tillstånd till import och överföring av explosiva varor, och i 9 kap. bestämmelser om användning, överlåtelse och förvaring av explosiva varor. I 13 och 14 kap. i kemikaliesäkerhetslagen finns bestämmelser om tillsynsmyndigheter och myndigheternas tillsynsmetoder. I 15 kapitlet finns bestämmelser om tvångsmedel och påföljder. Säkerhets- och kemikalieverket utövar tillsyn över att explosiva varor överensstämmer med kraven och utför marknadskontroller. Polisens uppgift är att med stöd av 115 § övervaka användningen, överföringen och överlåtelsen samt förvaringen av explosiva varor samt förstöringen av dem.

I 115 § i kemikaliesäkerhetslagen finns nuförtiden bestämmelser om Tullens uppgifter i fråga om explosiva varor. Förutom Säkerhets- och kemikalieverket övervakar också tullmyndigheten att bestämmelserna om import och överföring av explosiva varor följs. I 122 § i kemikaliesäkerhetslagen finns dessutom bestämmelser om tullmyndighetens skyldighet att ge handräckning. Polisen, tullmyndigheten och gränsbevakningsväsendet är skyldiga att vid behov ge handräckning för tillsynen över att bestämmelserna i denna lag följs.

Bestämmelser om sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut finns i 126 § i kemikaliesäkerhetslagen.

Tillsynen över pyrotekniska artiklar

Pyrotekniklagen trädde i kraft den 1 juli 2015. Genom den ovan nämnda lagen och statsrådets förordning om pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven (719/2015), som utfärdats med stöd av den, har det NLF-anpassade pyroteknikdirektivet genomförts.

Pyrotekniklagens tillämpningsområde motsvarar det omarbetade direktivets tillämpningsområde. Pyrotekniklagen omfattar CE-märkta pyrotekniska artiklar och marknadskontrollen av att de överensstämmer med kraven. Kemikaliesäkerhetslagen och den nämnda lagens bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av de nämnda lagen tillämpas till vissa delar också fortsättningsvis på pyrotekniska artiklar. I kemikaliesäkerhetslagen ingår bestämmelser om nationellt godkännande av pyrotekniska artiklar tills övergångsperioden löper ut. Dessutom innehåller kemikaliesäkerhetslagen bl.a. bestämmelser om säkerheten vid tillverkning och upplagring av pyrotekniska artiklar samt om tillståndsplikt och de begränsningar som gäller användningen och överlåtelsen av dem. Tillsynsmyndigheter enligt pyrotekniklagen är Tukes och Tullen. Bestämmelser om tillsynsmyndigheter och tillsyn finns i 5 och 6 kap. Förutom Säkerhets- och kemikalieverket övervakar också Tullen med stöd av kemikaliesäkerhetslagen att bestämmelserna om import och överföring av explosiva varor följs.

RP 40/2016 rd

Bestämmelser om ändringssökande finns i 47 § i pyrotekniklagen. Ändring i ett beslut som en myndighet har fattat med stöd av denna lag får sökas på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Tillsynsmyndighetens beslut ska iakttas trots ändringssökande, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat. Ändring i ett beslut som en myndighet har fattat med stöd av denna lag söks på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Dessutom finns det bestämmelser om förbud mot ändringssökande i fråga om ett beslut om tillfälligt förbud.

Marknadskontrollen av produkter i Finland

Marknadskontrollen i Finland är sektoriserad. Det finns lagstiftning inom flera olika förvaltningsområden och flera kontrollmyndigheter. De finländska marknadskontrollmyndigheterna är verksamma inom sju olika förvaltningsområden. Utöver NLF-förordningen har varje sektor dessutom sin i huvudsak egen, nationell marknadskontrolllagstiftning som gäller vissa produktgrupper. I Finland finns alltså ingen s.k. horisontell, nationell marknadskontrolllagstiftning som gäller alla sektorer, men lagstiftningen för olika sektorer är dock i fråga om marknadskontrollen mycket likartad och överensstämmer med NLF-förordningen. I fråga om konsumtionsvaror kan man vid kontrollen dessutom vid behov tillämpa den allmänna konsument-säkerhetslagstiftningen i kompletterande syfte, om sektorslagstiftningen, t.ex. när det gäller säkerheten, inte ger kontrollmyndigheten tillräckliga befogenheter. Vid marknadskontroll görs granskningar och utredningar och vid behov kan marknadskontrollmyndigheterna begränsa förekomsten på marknaden av en farlig produkt eller en produkt som strider mot kraven t.ex. genom att förbjuda försäljningen av den eller överlåtelsen av den för ibruktagande eller genom att bestämma att den ska återkallas.

Marknadskontrollen har karaktären av stickprov. I marknadskontrollen är det således inte fråga om täckande, fullständig kontroll. När marknadskontrollmyndigheten utreder huruvida en produkt överensstämmer med kraven på basis av en tillämplig sektorslag, omfattar myndighetens provning av produkten endast vissa utvalda egenskaper hos produkten eller vissa detaljer, t.ex. de dokument som åtföljer produkten, och provningen av produkten kan avbrytas när man upptäcker den första allvarliga bristen hos produkten. På detta sätt utnyttjas marknadskontrollmyndighetens resurser så effektivt och ändamålsenligt som möjligt. Den ekonomiska aktören har ansvaret för en produkts överensstämmelse med kraven och marknadskontrollen utgör inte en del av den kvalitetssäkring av produkter som hör till den ekonomiska aktörens uppgifter.

Oberoende av huruvida en produkts bristande överensstämmelse med kraven har upptäckts i samband med ett marknadskontrollprojekt eller på basis av en anmälan från en konsument eller ekonomisk aktör, ska marknadskontrollmyndigheten basera sina marknadskontrollåtgärder på en riskanalys.

Marknadskontroll av produkter genomförs såväl proaktivt som reaktivt. Proaktiv kontroll utförs t.ex. i form av särskilda kontrollprojekt, som ofta är samprojekt på riksnivå, inom Norden eller på EU-nivå, och i form av fältkontroll, där kontrollerna gäller t.ex. produkter som säljs i affärerna eller produkter som används på arbetsplatser. Reaktiv kontroll utförs å sin sida på basis av uppgifter från bl.a. konsumenter, verksamhetsutövare, informationsutbytessystemen Rapex och ICSMS eller t.ex. från anmälningssystemet Business Application samt till följd av olyckor eller olycksfall som inträffat.

Riskbedömningen är av betydelse när marknadskontrollåtgärder riktas. Vid såväl proaktivt utförd kontroll genom myndigheternas försorg som vid reaktivt utförd kontroll som inletts på olika aktörers initiativ beaktas riskbedömningen från fall till fall beroende på myndigheternas begränsade resurser. Vid marknadskontrollen och planeringen av den utnyttjas dessutom upp-

gifter från kontrollen av produkter som kommer från länder utanför EU (den s.k. tredjelandskontrollen) samt vice versa. Vid kontrollsamarbetet utnyttjas också de anvisningar om samarbete som utfärdats av Europeiska kommissionens Tull- och marknadskontrollmyndighet.

Marknadskontrollmyndigheterna samarbetar dessutom med andra nationella och europeiska myndigheter. Samarbetet bedrivs såväl bilateralt som multilateralt, bl.a. i form av gemensamma kontrollprojekt och informationsutbyte av olika slag. Ett betydande samarbete mellan medlemsländernas myndigheter bedrivs i de olika produktsektorernas administrativa samarbetsgrupper (ADCO-grupperna). Marknadskontrollmyndigheterna deltar också i sådana projekt som marknadskontrollmyndigheternas informella samarbetsorgan PROSAFE genomför. Myndighetssamarbetet med andra medlemsstater och samarbetet med tredjeländer sker huvudsakligen sektorsvis.

2.2 Europeiska unionens nya lagstiftningsram och genomförande av direktivpaketet

Ramarna för marknadskontrollen av produkter enligt artiklarna 15–26 i NLF-förordningen

I Europeiska unionens lagstiftning avses med marknadskontroll den verksamhet som bedrivs och de åtgärder som vidtas av myndigheterna för att se till att produkterna överensstämmer med de krav som fastställs i relevant harmoniserad gemenskapslagstiftning och att se till att de inte hotar hälsan, säkerheten eller andra aspekter av skyddet av allmänintresset. I NLF-förordningen om ackreditering och marknadskontroll fastställs en ram för marknadskontrollen av produkter för att säkerställa att dessa produkter uppfyller krav som tillgodoser en hög skyddsnivå för allmänna intressen som hälsa och säkerhet i allmänhet, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, konsumentskydd, miljöskydd och säkerhet. I III kap. i NLF-förordningen föreskrivs om en gemenskapsram för marknadskontroll (artiklarna 15–26) och om kontroll av produkter som förs in på gemenskapsmarknaden (artiklarna 27–29).

I artiklarna 15–16 i NLF-förordningen finns bestämmelser om förordningens tillämpningsområde och om en allmän ram för marknadskontrollen. I förordningen åläggs medlemsstaterna att genom marknadskontrollen säkerställa att produkter som omfattas av harmoniserad gemenskapslagstiftning vilka, då de används i enlighet med sitt avsedda ändamål eller under rimligen förutsebara förhållanden och då de installeras och underhålls på korrekt sätt, kan äventyra användarnas hälsa eller säkerhet eller vilka på annat sätt inte uppfyller tillämpliga krav i harmoniserad gemenskapslagstiftning dras tillbaka eller förbjuds eller hindras från att tillhandahållas på marknaden, och att allmänheten, kommissionen och de övriga medlemsstaterna informeras om detta.

I artiklarna 17–18 i NLF-förordningen åläggs medlemsstaterna att informera kommissionen om sina behöriga marknadskontrollmyndigheter och deras ansvarsområden, och organisera samarbetet mellan myndigheterna. Förordningen ålägger medlemsstaterna att också inrätta lämpliga mekanismer för kommunikation och samordning mellan de olika marknadskontrollmyndigheterna. I förordningen föreskrivs också att medlemsstaterna ska se över marknadskontrollverksamheten och bedöma hur den fungerar. Sådan översyn och sådana bedömningar ska genomföras minst vart fjärde år, och resultatet ska meddelas de övriga medlemsstaterna och kommissionen samt göras tillgängliga, elektroniskt och, om lämpligt, på andra sätt, för allmänheten.

I artikel 19 i NLF-förordningen föreskrivs om marknadskontrollåtgärder, t.ex. marknadskontrollmyndigheternas kontrollrätt, informationsskyldighet och skyldighet att iaktta konfidentialitet för att skydda sådana uppgifter som de fått i samband med kontrollerna. I artikel 20 i NLF-förordningen föreskrivs om åtgärder när produkter utgör en allvarlig risk. I situationer med allvarlig risk ska medlemsstaterna säkerställa att produkter som utgör en allvarlig risk,

även en allvarlig risk utan omedelbar effekt, och som kräver snabbt ingripande återkallas, dras tillbaka eller att tillhandahållandet på deras marknad förbjuds, och att kommissionen utan dröjsmål informeras i enlighet med artikel 22.

I artikel 21 i NLF-förordningen föreskrivs om krav angående medlemsstaternas begränsande åtgärder. Medlemsstaterna ska säkerställa att, när åtgärder vidtas i enlighet med relevant harmoniserad gemenskapslagstiftning i syfte att förbjuda eller begränsa tillhandahållandet av en produkt på marknaden, dra tillbaka den från marknaden eller återkalla den, dessa åtgärder är proportionella och att det anges exakt vilka grunder beslutet om åtgärd har. I artiklarna 22–23 föreskrivs om kommissionens system för informationsutbyte och medlemsstaternas skyldighet att informera kommissionen om bl.a. produkter som utgör en allvarlig risk. I artiklarna 24–26 föreskrivs om principerna för myndighetssamarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen och tredjeländerna.

Yttre gränskontroll av produkter enligt artiklarna 27–29 i NLF-förordningen

Bestämmelser om kontrollen av produkter som förs in på gemenskapsmarknaden finns i artiklarna 27–29 i NLF-förordningen. Utgångspunkten är att kontroll av produkter ska ske innan de släpps ut på marknaden. I artikel 27 föreskrivs att de myndigheter i medlemsstaterna som är ansvariga för kontroll av produkter som förs in på gemenskapsmarknaden ska ha de befogenheter och resurser som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter på rätt sätt. De ska i tillräcklig omfattning utföra lämpliga kontroller av produkters egenskaper i enlighet med de principer som anges i artikel 19.1, innan dessa produkter övergår i fri omsättning.

I artikel 27.2 i NLF-förordningen finns bestämmelser om samarbetet mellan den myndighet som ansvarar för yttre gränskontroll och den myndighet som ansvarar för marknadskontroll. Om mer än en myndighet ansvarar för marknadskontroll och yttre gränskontroll i en medlemsstat ska dessa myndigheter samarbeta med varandra genom att dela information som är relevant för deras uppgifter eller på annat lämpligt sätt.

I artikel 27 i NLF-förordningen föreskrivs att de myndigheter som ansvarar för yttre gränskontroll ska skjuta upp övergången till fri omsättning på gemenskapsmarknaden om det misstänks att produkten utgör en allvarlig risk för hälsa eller säkerhet, miljön eller andra allmänna intressen eller om produkten inte åtföljs av den skriftliga eller elektroniska dokumentation som krävs, eller om produkten har försetts med falsk CE-märkning eller är vilseledande med avseende på CE-märkningen. I ett sådant fall att övergången till fri omsättning har skjutits upp, ska de myndigheter som ansvarar för yttre gränskontroll omgående informera den behöriga nationella marknadskontrollmyndigheten om saken. Efter detta meddelande har marknadskontrollmyndigheten tre arbetsdagar på sig att genomföra en preliminär bedömning av produkterna och besluta huruvida produkterna kan övergå till fri omsättning eftersom de inte medför någon allvarlig fara för hälsa eller säkerhet eller inte kan anses utgöra en överträdelse av unionens harmoniseringslagstiftning eller meddela att produkterna ska stoppas eftersom man behöver göra ytterligare kontroller för att säkerställa att produkterna är säkra och stämmer överens med kraven.

I artikel 28 föreskrivs att en produkt vars övergång till fri omsättning har skjutits upp av de myndigheter som ansvarar för yttre gränskontroll i enlighet med artikel 27 ska frigöras om dessa myndigheter, inom tre arbetsdagar från det att frigörandet sköts upp, inte har fått uppgift om att åtgärder vidtagits av marknadskontrollmyndigheterna, och förutsatt att alla andra krav och formaliteter för att låta produkten övergå till fri omsättning är uppfyllda. I artikel 29 föreskrivs om marknadskontrollmyndighetens eventuella åtgärder utgående från situationen. Om marknadskontrollmyndigheterna finner att en produkt utgör en allvarlig risk ska de vidta åtgärder för att förbjuda att produkten släpps ut på marknaden, och de ska begära att de myn-

digheter som ansvarar för yttre gränskontroll märker den medföljande fakturan och övriga relevanta dokument som medföljer produkten – eller, i fall där uppgiftshandling sker elektroniskt, göra en anmärkning i själva systemet för uppgiftshandlingen – på tillbörligt sätt. I förordningen föreskrivs dessutom att medlemsstaternas myndigheter får förstöra eller på annat sätt göra obrukbara produkter som utgör en allvarlig risk om de anser det vara en nödvändig och proportionell åtgärd.

Det effektivaste sättet att förhindra att tredjelandsprodukter som inte överensstämmer med kraven eller är farliga släpps ut på unionsmarknaden är att utföra relevanta kontroller i samband med importkontrollen. För detta behövs samarbete mellan Tullen och marknadskontrollmyndigheten. I marknadskontrolllagen föreslås bestämmelser om att Tullen är sådan myndighet med ansvar för yttre gränskontroll som avses i NLF-förordningen och att Tukes är marknadskontrollmyndighet enligt den föreslagna lagen. Tullen ska omedelbart informera marknadskontrollmyndigheten om sitt beslut som gäller uppskjutande av övergången av en produkt i fri omsättning. Marknadskontrollmyndigheten å sin sida ska vidta tillbörliga åtgärder efter det ögonblick de tagit emot Tullens meddelande. Om marknadskontrollmyndigheten vill att Tullen fortsätter att skjuta upp övergången av en produkt till fri omsättning för tiden för den fortsatta utredningen, ska den skriftligen informera Tullen om saken.

Kommissionen har utfärdat riktlinjer om saken: ”Riktlinjer för importkontroll avseende produktsäkerhet och produktöverensstämmelse” (Blåboken om genomförandet av EU:s produktbestämmelser”). Enligt riktlinjerna bör samarbetet på nationell nivå leda till att tullmyndigheten och marknadskontrollmyndigheten tillämpar en gemensam strategi för kontrollerna.

Direktivpaketet och genomförandet av det i två etapper

Genom marknadskontrollagen ska allt som allt tio produkt direktiv genomföras. Det har bestämts att det nationella genomförandet av direktiven ska ske i två etapper. I det första skedet ska sex produkt direktiv (direktivet om explosiva varor för civilt bruk, direktivet om icke-automatiska vågar, direktivet om mätinstrument, hiss direktivet, ATEX direktivet och pyroteknik direktivet) genomföras genom marknadskontrollagen. De fyra övriga direktiven, dvs. direktivet om enkla tryckkärl och direktivet om tryckbärande anordningar samt EMC direktivets och lågspännings direktivets krav, ska genomföras i ett senare skede i samband med att den nya elsäkerhetslagen och den nya lagen om tryckbärande anordningar utfärdas. De fyra sistnämnda direktiven har i detta sammanhang beskrivits som en del av direktivpaketet för att visa att direktiven är enhetliga, fastän avsikten inte är att genomföra dem genom detta lagförslag.

Ett av syftena med den NLF-anpassning som gjorts med direktiven är att inom Europeiska unionen harmonisera marknadskontrollen av de produkter som omfattas av direktiven.

I direktiven har det inkluderats ett särskilt kapitel, huvudsakligen 5 kap., om marknadskontroll och förfarandet för skyddsåtgärder. På produkter som omfattas av direktivets tillämpningsområde tillämpas artikel 15.3 och artiklarna 16–29 i NLF-förordningen (med undantag för direktivet om explosiva varor för civilt bruk på vilket artikel 15.3 inte tillämpas). Den ovan nämnda förordningen förutsätter bl.a. att medlemsstaterna ordnar och genomför sin marknadskontroll i enlighet med förordningen. Enligt artikel 15.3 i NLF-förordningen får tillämpningen av förordningen inte hindra marknadskontrollmyndigheten från att vidta mera specifika åtgärder som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG om allmän produkt-säkerhet. I artiklarna 27–29 i avsnitt III i förordningen finns dessutom bestämmelser om kontroll av produkter som anländer till EU:s yttre gräns.

Utöver det att NLF-förordningen iakttagits har i direktiven anpassats procedurbestämmelser som motsvarar artiklarna R31–34 i NLF-beslutet i fråga om produkter som utgör risk på den

RP 40/2016 rd

nationella nivån. Dessa handlar om marknadskontrollmyndighetens åtgärder när denne upptäcker en produkt som inte överensstämmer med kraven eller en produkt som överensstämmer med kraven men som utgör risk. I direktiven föreskrivs också om formell bristande överensstämmelse med kraven och om myndighetens skyldighet att ingripa i en produkts formella bristande överensstämmelse med kraven. Formell bristande överensstämmelse kan gälla en produkts CE-märkning, EU-försäkran om överensstämmelse, den tekniska dokumentationen eller en ekonomisk aktörs eller produkts identifieringsuppgifter. I direktivet åläggs marknadskontrollmyndigheten dessutom skyldighet att informera Europeiska kommissionen och övriga medlemsstater om vissa åtgärder.

Genom marknadskontrollagen ska för dess del genomföras följande fem direktiv, som utfärdades den 26 februari 2014, och direktivens kapitel som gäller marknadskontroll, kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden samt unionens förfarande för skyddsåtgärder:

1. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/28/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk (omarbetning), nedan *direktivet om explosiva varor för civilt bruk*,
2. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/31/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av icke-automatiska vågar (omarbetning), nedan *direktivet om icke-automatiska vågar*,
3. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/32/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av mätinstrument (omarbetning), nedan *direktivet om mätinstrument*,
4. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar (omarbetning), nedan *hissdirektivet*,
5. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/34/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (omarbetning), nedan *ATEX-direktivet*.

Utöver detta ska med det aktuella förslaget genomföras ett produktdirektiv som hör till arbets- och näringsministeriets verksamhetsområde, men som godkändes vid en annan tidpunkt än direktiven i det ovan nämnda direktivpaketet. Till skillnad från de övriga produktdirektiven i direktivpaketet utfärdades direktivet om pyrotekniska artiklar (2013/29/EU) redan tidigare. Direktivet och dess kapitel 5 om kontroll (artiklarna 38–42) har genomförts nationellt genom lagen om pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven, som trädde i kraft vid ingången av juli 2015, och genom statsrådets förordning 719/2015 som utfärdats med stöd av den. Avsikten är att anpassa pyrotekniklagen i fråga om kontroll och bestämmelserna om anmälda organ, så att den till sin struktur motsvarar de övriga produktlagarna inom lagstiftningsprojektet.

Samtidigt med de ovan nämnda produktdirektiven antogs också följande direktiv:

- 1) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/35/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av elektrisk utrustning (omarbetning), nedan *lågspänningsdirektivet*.
- 2) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/29/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av enkla tryckkärl (omarbetning), nedan *direktivet om enkla tryckkärl*,

3) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/30/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektromagnetisk kompatibilitet (omarbetning), nedan *EMC-direktivet*.

Dessutom Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/68/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av tryckbärande anordningar (omarbetning), nedan *direktivet om tryckbärande anordningar*, som utfärdades den 15 maj 2014.

Genom de regeringspropositioner som innehåller förslag till en elsäkerhetslag och till en lag om tryckbärande anordningar ska kraven om marknads kontroll i direktivet om enkla tryckkärl, direktivet om tryckbärande anordningar, lågspänningsdirektivet och EMC-direktivet (se avsnitt 6 Samband med andra propositioner) genomföras.

Direktivens kapitel som handlar om kontroll

Inledning

Eftersom direktivpaketet innehåller harmoniserade direktiv har man i denna proposition av tekniska skäl beslutat sig för att i form av exempel detaljerat beskriva endast de uttryckliga kraven i ATEX-direktivet när det gäller kapitlet om kontroll. Produktdirektiven innehåller långt harmoniserade kapitel om unionens marknads kontroll, kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden och unionens förfarande med skyddsåtgärder. Således är de krav som föreskrivs i direktivet om mätinstrument, direktivet om icke-automatiska vågar, hissdirektivet, direktivet om explosiva varor för civilt bruk, direktivet om enkla tryckkärl, direktivet om tryckbärande anordningar, lågspänningsdirektivet, EMC-direktivet och direktivet om pyrotekniska artiklar i hög grad harmoniserade med de krav som anges i ATEX-direktivet. Av denna anledning beskrivs de motsvarande bestämmelserna i de direktiv som nu ska genomföras inte i denna proposition. Direktivet om explosiva varor för civilt bruk skiljer sig från de övriga direktiven i och med att där inte görs några hänvisningar till mer preciserade åtgärder (artikel 15.3). Dessutom har alla sektorsspecifika direktiv en sektorsspecifik specialbestämmelse om formell bristande överensstämmelse med kraven. Formell bristande överensstämmelse kan gälla en produkts CE-märkning, EU-försäkran om överensstämmelse, den tekniska dokumentationen eller en ekonomisk aktörs eller produkts identifieringsuppgifter. I produktdirektiven har bestämmelser om kravet i fråga harmoniserats när det gäller huvudprinciperna, men för varje produktsektor har det också angetts närmare förutsättningar, som gäller specifikt produktsektorn i fråga. Det bör således noteras att innehållet i kravet till denna del varierar från ett produktdirektiv till ett annat. I direktiven föreskrivs att medlemsstaterna ska föreskriva sanktioner för ekonomiska aktörers överträdelser av bestämmelser i nationell rätt som har utfärdats med tillämpning av detta direktiv och ska vidta de åtgärder som krävs för att se till att dessa sanktioner tillämpas. Sådana sanktioner kan omfatta straffrättsliga påföljder för allvarliga överträdelser. De föreskrivna påföljderna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Det omarbetade ATEX-direktivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/34/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar utfärdades den 26 februari 2014.

Det omarbetade direktivet baserar sig i stor utsträckning på det tidigare ATEX-direktivet (94/9/EG). I direktivet har NLF-förordningen beaktats och till det har fogats sakligheter som behandlas i NLF-beslutet. Syftet med omarbetningen av direktivet och de tillägg som gjorts

RP 40/2016 rd

med stöd av NLF-beslutet har varit att harmonisera direktivets innehåll och struktur med de övriga produktdirektiven.

I det nya direktivet har närmast de ekonomiska aktörernas (tillverkare, tillverkarens representant, importörer, distributörer) skyldigheter preciserats. I direktivets övergångsbestämmelser har det konstaterats att medlemsstaterna inte får förhindra tillhandahållande på marknaden eller ibruktagande av sådana produkter som omfattas av och är förenliga med det tidigare direktivet och som släppts ut på marknaden före den 20 april 2016. De intyg som beviljats på basis av det tidigare direktivet är i kraft med stöd av det nya direktivet. Enligt direktivet ska medlemsstaterna senast den 19 april 2016 anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa de ändringar som gjorts i direktivet. Medlemsstaterna ska tillämpa bestämmelserna från och med den 20 april 2016.

Bestämmelser om marknads kontroll i unionen, kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden och unionens förfarande i fråga om skyddsåtgärder finns i direktivets 5 kapitel, artiklarna 34–38, vilka baserar sig på NLF-beslutet.

I artikel 34 i ATEX-direktivet föreskrivs att artikel 15.3 och artiklarna 16–29 i förordning (EG) nr 765/2008 ska tillämpas på produkter som omfattas av artikel 1 i det här direktivet. I direktivet konstateras det att för att skapa rättslig säkerhet är det nödvändigt att klargöra att de regler om marknads kontroll i unionen och kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden som fastställs i förordning (EG) nr 765/2008 ska tillämpas på produkter som omfattas av detta direktiv. Detta direktiv bör inte hindra medlemsstaterna från att välja vilka behöriga myndigheter som ska utföra dessa uppgifter.

I artiklarna 35, 37 och 38 i ATEX-direktivet finns bestämmelser om förfarandet för marknads kontroll i olika situationer med produkters bristande överensstämmelse med kraven.

I artikel 35 i ATEX-direktivet finns bestämmelser om förfarande för att på nationell nivå hantera produkter som inte överensstämmer med kraven och som utgör en risk. I artikeln finns bestämmelser också om s.k. förfarande i fråga om skyddsåtgärder där marknads kontrollmyndigheten under vissa förutsättningar åläggs att informera kommissionen och de övriga medlemsstaterna om de åtgärder som vidtagits.

I artikel 36 i ATEX-direktivet finns bestämmelser om förutsättningarna för att genom kommissionens försorg inleda unionens egentliga förfarande med skyddsåtgärder. Skyddsåtgärderna hänförs till de situationer som gäller tillämpningen av artikel 35. Det egentliga förfarandet med skyddsåtgärder inleds först när någon av medlemsstaterna motsätter sig en nationell åtgärd med stöd av artikel 35 eller om kommissionen anser att en nationell åtgärd strider mot unionslagstiftningen. I artikel 36 i direktivet föreskrivs att om det, efter det att förfarandet i artikel 35.3 och 35.4 slutförts, har rests invändningar mot en åtgärd som en medlemsstat vidtagit eller om kommissionen anser att en nationell åtgärd strider mot unionslagstiftningen, ska kommissionen utan dröjsmål inleda samråd med medlemsstaterna och den eller de berörda ekonomiska aktörerna och utvärdera den nationella åtgärden. På grundval av utvärderingsresultaten ska kommissionen anta en genomförandeakt för att fastställa om den nationella åtgärden är berättigad eller inte. I artikel 36 föreskrivs vidare att om den nationella åtgärden anses vara berättigad ska alla medlemsstater vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att den produkt som inte uppfyller kraven dras tillbaka från deras marknader och underrätta kommissionen om detta. Om den nationella åtgärden anses oberättigad ska den berörda medlemsstaten upphäva åtgärden.

I artikel 37 i ATEX-direktivet föreskrivs om förfarandet för marknads kontroll i fråga om sådana produkter som överensstämmer med kraven men som utgör en risk. I artikeln föreskrivs

också om förfarandet med skyddsåtgärder på motsvarande sätt som i artikel 35. I artikel 37 föreskrivs att om en medlemsstat, efter att ha utfört en utvärdering i enlighet med artikel 35.1, konstaterar att en produkt visserligen uppfyller kraven i detta direktiv men utgör en risk för människors hälsa eller säkerhet, eller för husdjur eller egendom, ska den ålägga den berörda ekonomiska aktören att vidta alla lämpliga åtgärder, antingen för att säkerställa att den berörda produkten när den har släppts ut på marknaden inte längre utgör en sådan risk eller för att dra tillbaka eller återkalla produkten från marknaden inom en rimlig period som medlemsstaten fastställer i förhållande till typen av risk. Enligt direktivet ska kommissionen utan dröjsmål inleda samråd med medlemsstaterna och den eller de berörda ekonomiska aktörerna och därefter utvärdera de nationella åtgärderna. På grundval av utvärderingsresultaten ska kommissionen genom genomförandeakter besluta om den nationella åtgärden är berättigad eller inte, och vid behov föreslå lämpliga åtgärder. Enligt artikel 37 ska de genomförandeakter som avses i första stycket i denna punkt antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 39.3. Vid vederbörligen motiverade och tvingande skäl till skyndsamhet med avseende på skyddet för människors hälsa och säkerhet eller skyddet för husdjur eller egendom ska kommissionen anta genomförandeakter med omedelbar verkan i enlighet med det förfarande som avses i artikel 39.4. Kommissionen riktar beslutet till alla medlemsstater och omedelbart delger dem eller den berörda ekonomiska aktören eller de berörda ekonomiska aktörerna beslutet.

Artikel 38 i ATEX-direktivet handlar om s.k. formell bristande överensstämmelse med kraven och medlemsstaternas skyldighet att ingripa i produktens bristande överensstämmelse. Om sådan bristande överensstämmelse som avses i artikeln fortsätter, och den ekonomiska aktören inte vidtar några korrigerande åtgärder, ska medlemsstaten i fråga enligt direktivet vidta alla behövliga åtgärder för att begränsa eller förbjuda tillhandahållandet av produkten på marknaden eller se till att den återkallas eller dras tillbaka från marknaden. Enligt artikel 38.1 i ATEX-direktivet ska en medlemsstat, om den konstaterar något av följande, ålägga den berörda ekonomiska aktören att åtgärda den bristande överensstämmelsen, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 35. I artikeln uppräknas punkter (a – i): a) CE-märkningen har anbringats i strid med artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008 eller artikel 16 i detta direktiv, b) CE-märkning, om sådan krävs, saknas, c) det särskilda explosionsskyddsmärket, utrustningsgruppens och utrustningskategorins symboler och, i tillämpliga fall, annan märkning och information har anbringats i strid med punkt 1.0.5 i bilaga II eller saknas, d) det anmälda organets identifikationsnummer har, i de fall organet medverkar i produktionskontrollen, anbringats i strid med artikel 16 eller saknas, e) EU-försäkran om överensstämmelse eller intyget om överensstämmelse, beroende på vad som är lämpligt, åtföljer inte produkten, f) EU-försäkran om överensstämmelse eller, om så krävs, intyget om överensstämmelse, har inte upprättats på ett korrekt sätt, g) den tekniska dokumentationen är antingen inte tillgänglig eller inte komplett, h) den information som avses i artikel 6.7 eller 8.3 saknas, är felaktig eller ofullständig, i) något annat av de administrativa krav som fastställs i artikel 6 eller 8 är inte uppfyllt.

I artikel 40 i direktivet finns bestämmelser om sanktioner. I artikeln föreskrivs att medlemsstaterna ska föreskriva sanktioner för ekonomiska aktörers överträdelse av bestämmelser i nationell rätt som har utfärdats med tillämpning av detta direktiv och ska vidta de åtgärder som krävs för att se till att dessa sanktioner tillämpas. Sådana sanktioner kan omfatta straffrättsliga påföljder för allvarliga överträdelse. De föreskrivna påföljderna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

NLF-förordningens och marknadskontrollagens förhållande till tullagstiftningen

I artikel 27 i NLF-förordningen föreskrivs om medlemsstaters myndigheters skyldighet att i fråga om produkter som förs in på gemenskapsmarknaden i tillräcklig omfattning utföra lämpliga kontroller av produkters egenskaper innan produkterna övergår i fri omsättning. Enligt den föreslagna marknadskontrollagen ska Tullen vara en sådan marknadskontrollmyndighet

RP 40/2016 rd

som avses i NLF-förordningen och ansvara för yttre gränskontroller och vara skyldig att skjuta upp en produkts övergång i fri omsättning på gemenskapsmarknaden, om någon av de iakttagelser som räknas upp i artikel 27.3 görs i samband med kontrollerna.

När Tullen utför yttre gränskontroll av en produkt enligt artiklarna 27–29 i NLF-förordningen, tillämpas samtidigt också bestämmelserna om tullredovisning av varor enligt tullagstiftningen på produkten i fråga. Övergången av varor i fri omsättning eller något annat förfarande i fråga om varor regleras således skilt, men också samtidigt av de bestämmelser i tullagstiftningen som ska iakttas vid tullredovisningen av varor.

Enligt artikel 3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har unionen exklusiv behörighet inom tullunionen. Unionens gemensamma tullagstiftning har utformats med hjälp av förordningar vilka utgör direkt tillämplig rätt i medlemsstaterna. Den viktigaste rättsakten inom tullagstiftningen är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (unionens tullkodex). I artikel 5 i förordningen ingår en närmare definition av tullagstiftning. Unionens tullkodex har trätt i kraft den 30 oktober 2013, men bestämmelserna i den börjar tillämpas huvudsakligen först från och med den 1 maj 2016. Fram till dess tillämpas huvudsakligen bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (gemenskapens tullkodex).

Enligt artikel 5 i unionens tullkodex omfattar tullagstiftningen också de bestämmelser för att vid behov komplettera eller genomföra kodexen som antagits på nationell nivå. Den viktigaste nationella författningen är tullagen (1466/1994), som reglerar Tullens administrativa befogenheter vid skötseln av dess uppgifter. Avsikten är att den nuvarande tullagen ska ersättas med en ny tullag från och med den 1 maj 2016.

Vid kontrollerna tillämpar Tullen utöver NLF-förordningen och den föreslagna marknadskontrollagen även den allmänna tullagstiftningen. De befogenheter som ges i tullagstiftningen kompletterar vid behov befogenheterna enligt marknadskontrollagen.

Kontrollen av produkter som härstammar från andra EU-medlemsländer

Tullens befogenheter har också inom vissa produktsektorer på säkerhetsbasis utvidgats till handeln på unionens inre marknad, med beaktande av gemenskapsrättsliga principer om den fria rörligheten för varor. Sådana bestämmelser ingår i bl.a. livsmedelslagen (23/2006), konsumentssäkerhetslagen (920/2011) och pyrotekniklagen.

Utgångspunkten för ett projekt som inbegriper produktlagstiftning är en så enhetlig linje som möjligt mellan de olika produktsektorerna inom marknadskontrollagens tillämpningsområde, och i sektorslagarna anses det inte behövas några bestämmelser om ytterligare befogenheter för Tullen. Tullens behörighet baserar sig på artiklarna 27–29 i NLF-förordningen, marknadskontrollagen och den allmänna tullagstiftningen i fråga om kontroller vid EU:s yttre gräns. Myndighetssamarbetet mellan Tullen och marknadskontrollmyndigheten har en stor betydelse också på den inre marknaden, och det är viktigt att information vid behov utbyts mellan myndigheterna vid eventuell misstanke om att en produkt strider mot bestämmelserna. I fråga om marknadskontrollen föreslås Tukes vara behörig myndighet att rikta marknadskontrollåtgärder i dylika fall.

2.3 Konsumentssäkerhetslagen

Konsumentssäkerhetslagen (920/2011) är en allmän lag som handlar om säkerheten hos de varor och tjänster som tillhandahålls konsumenterna. Genom lagen har direktivet om allmän produktsäkerhet (2001/95/EG) genomförts. Lagen tillämpas om bestämmelser om en konsu-

mentvaras eller en konsumenttjänsts säkerhet inte har utfärdats i speciallagstiftningen så att det förutsätts minst samma nivå av säkerhet. Lagen kan dessutom tillämpas av en myndighet som utövar tillsyn över efterlevnaden av speciallagstiftningen, då det i speciallagstiftningen i fråga exempelvis inte finns tillräckliga bestämmelser om myndigheternas befogenheter. I praktiken har konsument säkerhetslagen utgjort ett slags skyddsnet med avseende på marknads kontrollen av produkter inom vissa sektorer som omfattas av denna proposition, dvs. bestämmelserna i konsument säkerhetslagen kan ha ägt tillämpning vid marknads kontroll t.ex. vid tillsynen över elektrisk utrustning som säljs till konsumenter.

2.4 Bedömning av nuläget

I de nuvarande sektorsvisa produktlagarna finns relativt täckande bestämmelser om marknads kontrollmyndighetens tillsynsmetoder, och syftet med förslaget är inte att i någon betydlig mån ändra nuläget till denna del.

NLF-förordningen har sedan 2010 varit direkt tillämplig rätt inom medlemsstaterna och den har tillämpats i kompletterande syfte vid sidan av den sektorsspecifika nationella lagstiftningen. NLF-förordningen är en rättsakt av ramlagstiftningstyp, som skapar allmänna ramar och styr medlemsstaterna att ordna sin marknads kontroll så att den motsvarar den nivå som avses i förordningen. Förordningen innehåller å andra sidan också noggrant avgränsade skyldigheter för myndigheterna att utföra kontroller. Det har ansetts att Finlands nationella marknads kontrollsystem i nuläget i fråga om sina huvudprinciper motsvarar de krav som i förordningen ställs på medlemsstaterna. NLF-förordningen har dock under sin giltighetstid förorsakat tolknings- och tillämpningsproblem när det gäller omfattningen av myndigheternas befogenheter och innehållet i samarbetet, särskilt i fråga om huruvida den nationella marknads kontrollmyndigheten och Tullen har tillräckliga och exakt avgränsade befogenheter att utföra sådana yttre gränskontroller som avses i NLF-förordningen och huruvida det behövs nationell kompletterande lagstiftning.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Målet är att skapa klarhet i bestämmelserna om marknads kontrollen av vissa produkter genom att det stiftas en ny lag om marknads kontrollen av vissa produkter. Lagen föreslås vara horisontell och den är avsedd att omfatta de grundläggande bestämmelserna om marknads kontrollen av flera olika produkter inom lagens tillämpningsområde. Avsikten är att bestämmelserna om marknads kontroll i den nuvarande sektorspecifika produktlagstiftningen ska ersättas med den föreslagna lagen. Det är inte ändamålsenligt att i hög grad likadana bestämmelser om marknads kontroll ingår separat i flera olika sektorspecifika författningar.

Avsikten är att det inom vissa produktsektorer som omfattas av marknads kontrollagens tillämpningsområde i fortsättningen genom marknads kontrollagen skapas nationellt enhetliga lagstiftningsramar för marknads kontroll och tillsynsmyndigheternas åtgärder vid yttre gränskontroll i sådana situationer som avses i artiklarna 27–29 i NLF-förordningen. Tanken är att produktlagstiftningen i fråga kunde innehålla hänvisningar till dessa horisontella bestämmelser, vilket bidrar till att göra strukturen hos och innehållet i de produktspecifika bestämmelserna enklare. Avsikten är att samtidigt förenhetliga myndigheternas tillsynsförfaranden inom de produktsektorer som hör till lagens tillämpningsområde med målet att säkerställa att genomförandet av EU:s produktlagstiftning övervakas effektivt och systematiskt. Genom den föreslagna lagen är det också möjligt att på ett mer enhetligt sätt reagera på eventuella förändringar som följer av EU-lagstiftningen.

I den sektorsspecifika lagstiftningen ska det finnas bestämmelser om de övriga krav i produkt-direktiven om vilka inga bestämmelser finns i den horisontella lagstiftningen, såsom de krav som ställs på produkter, ändringar som följer av NLF-anpassningen och som gäller definitioner, ekonomiska aktörers skyldigheter samt förfaranden för bedömning av överensstämmelse. Avsikten är att det i samtliga sektorsspecifika produktlagar inom marknadskontrollen hänvisas till den horisontella marknadskontrollagen när det är fråga om marknadskontrollen av produkter. I en del av de sektorsspecifika produktlagarna ska tillämpningsområdet också i fortsättningen omfatta nationella bestämmelser. Av denna orsak finns det fortfarande behov av att i dessa produktlagar kvarhålla också vissa bestämmelser om tillsyn med tanke på övervakningen av produkter under användningstiden. I de sektorsspecifika produktlagarna ska det dessutom finnas straffbestämmelser som gäller sektorslagarna i fråga och bestämmelser om upphävande av tidigare författningar.

Avsikten är inte att i betydande mån ändra myndighetstillsynen över de produkter som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde. Marknadskontrollsuppgiften hör enligt den gällande sektorsvisa produktlagstiftningen huvudsakligen till Säkerhets- och kemikalieverket Tukes, och den ska förbli oförändrad. Det har beslutats att det ska stiftas en ny lag huvudsakligen av lagstiftningstekniska skäl på grund av de ändringar som skett i Europeiska unionens lagstiftningsmiljö och i den nationella lagstiftningsmiljön.

3.2 Alternativ

De alternativ till nationellt genomförande av direktivpaketet som varit uppe till diskussion har varit följande: att behålla strukturen hos produktlagstiftningen som den är så att varje produktlag i likhet med nuläget har egna bestämmelser om marknadskontroll eller att införa den nu valda horisontella modellen i vilken de bestämmelser om marknadskontroll som tidigare funnits i sektorslagarna samlas i en ny lag och att klarhet skapas i samarbetet mellan Tullen och marknadskontrollmyndigheten.

Valet av alternativ har påverkats i stor utsträckning av förändringarna i EU:s lagstiftningsmiljö och det att behandlingen av EU:s produktsäkerhets- och marknadskontrollpaket länge stått stilla. Genom den horisontella lagen bidrar man vid behov till anpassningen av den nationella produktlagstiftningen vid ikraftträdandet av EU:s förordningspaket, då de nationella bestämmelser om marknadskontroll som ska upphävas har samlats i en enda lag.

Vid beredningen av den horisontella lagen har målet varit att skapa sådana allmänna nationella lagstiftningsramar för marknadskontrollen att den föreslagna lagens struktur efter lagens ikraftträdande ska möjliggöra en flexibel utvidgning av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen vid behov också till den övriga produktlagstiftningen inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde samt enligt önskemål också till produktlagstiftningen inom andra förvaltningsområden. Att bestämmelserna om tillsyn förenhetligas gynnar näringslivets aktörer, konsumenter, arbetstagare och tillsynsmyndigheter.

3.3 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås det att det stiftas en ny lag om marknadskontrollen av vissa produkter. Lagen föreslås vara en horisontell lag om marknadskontrollen av vissa produkter och den är avsedd att omfatta de grundläggande bestämmelserna om marknadskontrollen av produkter som hör till flera olika lagars tillämpningsområde.

Den horisontella marknadskontrollagen baserar sig på NLF-förordningen och de speciella bestämmelserna i sex olika produkt direktiv inom Europeiska unionens harmoniseringslagstiftning. Syftet med marknadskontrollagen är att för dess del genomföra de ifrågavarande direkti-

RP 40/2016 rd

vens kapitel om marknads kontroll, kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden samt unionens förfaranden för skyddsåtgärder (5 kapitlet i direktiven).

Lagförslaget innehåller centrala bestämmelser om behöriga myndigheter, dvs. Säkerhets- och kemikalieverket som marknads kontrollmyndighet samt om Tullen som sådan yttre gränskontrollmyndighet som avses i NLF-förordningen. Lagen föreslås innehålla de allmänna bestämmelserna om myndigheternas befogenheter och om marknads kontrollmyndighetens tillsynsmetoder i de situationer där produkter inte överensstämmer med kraven. I lagen föreslås dessutom ingå behövliga bestämmelser om sökande av ändring i myndighetens marknads kontrollbeslut.

I lagen föreslås kompletterande nationella bestämmelser för att säkerställa en effektiv tillämpning av NLF-förordningen. I 2 kap. i den föreslagna lagen föreslås bestämmelser om behöriga myndigheter samt om samarbetet mellan marknads kontrollmyndigheten och Tullen i sådana situationer som avses i artiklarna 27–29 i NLF-förordningen samt bestämmelser om riskbaserad marknads kontroll och om upprättande av en kontrollplan. Bestämmelser om kontrollåtgärder, tillsynsmyndigheternas befogenheter och tillsynsmetoder föreslås bli intagna i 3–4 kap. De bestämmelser om marknads kontroll som föreslås ingå i den nya lagen grundar sig i fråga om principerna långt på den gällande lagstiftningen, men de ska uppdateras enligt NLF-anpassningen samt med beaktande av bestämmelserna om tillsynen över konsumentssäkerhetslagen, såsom myndigheternas rätt att meddela exportförbud och föreläggande om förstöring samt produktreglering som tidigare NLF-anpassats nationellt, bl.a. bestämmelserna om tillsynen enligt pyrotekniklagen som utfärdats redan tidigare.

Genom förslaget skapas klarhet i betydelsen av bestämmelserna i artiklarna 27–29 i den gällande NLF-förordningen ur Tukes och Tullens synvinkel. Avsikten är att föreskriva om sådana befogenheter för tillsynsmyndigheterna med tanke på den yttre gränskontroll som avses i NLF-förordningen för att det inte ska uppstå några skuggområden i samarbetet mellan myndigheterna. Tukes befogenheter ska klarläggas. Tukes ska enligt förslaget kunna utsträcka marknads kontrollmetoder och -åtgärder också till en produkt som Tullen har i sin besittning för en närmare undersökning av produkterna. I situationer med allvarlig risk ska Tukes kunna förbjuda utsläppande på marknaden av en produkt samt i sista hand meddela exportförbud eller föreläggande om förstörelse, vilkas genomförande Tullen ska övervaka. Tullen ska vara den yttre gränskontrollmyndighet som avses i NLF-förordningen. I förordningen åläggs vissa skyldigheter på myndigheten i fråga. I marknads kontrollagen ska Tullen ges sådana befogenheter på basis av vilka Tullen kan tillämpa skyldigheterna enligt NLF-förordningen. Tullen omfattas av skyldigheter som följer av artikel 27 och därigenom skyldigheter som härrör från artikel 19.1. i NLF-förordningen. Av denna anledning ska Tullen ges befogenheter enligt 8 § (rätt att få information av ekonomiska aktörer), 9 § (rätt att företa inspektioner), 10 § (rätt att ta produkter och göra undersökningar) samt 11 § (rätt att få uppgifter av andra myndigheter) i marknads kontrollagen. Tullen ska dessutom vid behov på tillsynen kunna tillämpa den allmänna tullagstiftningen. Man kan bedöma att Tullens uppgift ändras i någon mån genom förslaget jämfört med nuläget. Nuförtiden har bestämmelser om Tullens befogenheter utfärdats i sektorslagstiftningen innehållsmässigt på olika nivåer.

Avsikten är inte att genom lagförslaget ändra nuläget i fråga om avgifterna för tillsynen. Den marknads kontroll som Tukes utför ska liksom nuförtiden i princip bekostas med budgetmedel. Marknads kontrollmyndigheten ska med stöd av marknads kontrollagen på motsvarande sätt som nuförtiden under vissa förutsättningar ha rätt att ta ut ersättning av aktören, om produkten vid myndighetsutredningen visar sig inte överensstämma med kraven.

Bestämmelser om avgifterna för Tullens prestationer finns i finansministeriets förordning om Tullens avgiftsbelagda prestationer som utfärdats med stöd av i 8 § i lagen om grunderna för

avgifter till staten (150/1992), 34 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och 5 § i lagen om grunderna för avgifter för vissa förhandsbeslut (1209/2006).

I marknadskontrollagen ska dessutom finnas bestämmelser om sökande av ändring i marknadskontrollmyndighetens beslut. Det föreslås att systemet för sökande av ändring ska ändras jämfört med nuläget så att det ska vara möjligt att anföra besvär över förvaltningsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser. Marknadskontrollagen handlar långt om en teknisk ändring av lagstiftningen med hjälp av vilken en del av NLF-förordningen och EU:s direktivpaket genomförs. Genom lagen harmoniseras sådana bestämmelserna om marknadskontroll inom vissa produktsektorer som baserar sig på EU:s lagstiftning. De nuvarande bestämmelserna om marknadskontroll samlas nationellt ihop till en enda horisontell lag som innehåller sådana bestämmelser om tillsyn och behöriga myndigheter som i stor utsträckning motsvarar nuläget. Den föreslagna regleringen skapar klarhet i produktlagstiftningen och underlättar tillämpningen av och tillsynen över den. Regleringen förenhetligar samtidigt myndigheternas tillsynsförfaranden.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Förslaget föranleder inte några betydande konkreta ändringar i myndigheternas verksamhet. Säkerhets- och kemikalieverket föreslås vara marknadskontrollmyndighet i fråga om samtliga produktlagar som ingår i förslaget. Lagförslaget bedöms inte ha några betydande konsekvenser för ämbetsverkets tillsynsuppgifter. Effekterna bedöms vara positiva eftersom förfarandet för marknadskontroll inom vissa sektorer ska förenhetligas genom den föreslagna horisontella lagen. Detta underlättar tillsynsmyndigheternas arbete. Tukes i egenskap av marknadskontrollmyndighet enligt den föreslagna lagen ska få vissa nya preciserade skyldigheter, såsom skyldigheten att göra upp kontrollplan och skyldigheten att informera kommissionen om vissa tvingande åtgärder. Nämnade skyldigheter bedöms inte kunna ha betydande konsekvenser för Tukes arbete, eftersom Tukes i praktiken redan hittills utfört systematisk tillsyn inom produktsektorerna och gjort upp ett marknadskontrollprogram enligt NLF-förordningen samt informerat kommissionen i enlighet med sektorsvisa förfaranden för skyddsåtgärder. Genom den nya bestämmelsen om prioritering av uppgifterna styrs marknadskontrollmyndigheten att rikta sin övervakning på ett ändamålsenligt sätt t.ex. i akuta situationer där en produkt utgör en allvarlig risk på marknaden.

NLF-förordningen förutsätter redan i dagsläget ett nära samarbete mellan marknadskontrollmyndigheten och Tullen. Förslaget kan dock bedömas ha några konsekvenser för detaljerna i och förfarandena för samarbetet mellan marknadskontrollmyndigheten och Tullen. Det kan bedömas att förslaget skapar klarhet i och effektiviserar samarbetet mellan marknadskontrollmyndigheten och Tullen vid den yttre gränskontroll som utförs på basis av NLF-förordningen och den föreslagna lagen.

Propositionen bedöms inte medföra något behov av extra resurser hos myndigheterna.

4.3 Konsekvenser för miljön

Propositionen bedöms kunna ha positiva miljöeffekter i någon mån. Ansvaret för att de produkter som släppts ut på marknaden överensstämmer med kraven och är säkra vilar enligt lagstiftningen på de ekonomiska aktörerna. Genom marknadskontrollen är det möjligt att säkerställa överensstämmelse med kraven och säkerheten för produkter inom de sektorer som omfattas av lagens tillämpningsområde, och på detta sätt förebygga sådana risker som produkter kan medföra för bl.a. miljön.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen bedöms kunna ha positiva effekter på säkerheten. I och med att övervakningen blir effektivare höjs nivån på produkternas säkerhet på lång sikt, varvid också sådana olyckor och skador som produkter eventuellt orsakar kommer att minska. Därvid minskar också de ekonomiska förlusterna.

4.5 Konsekvenser för företagen

Propositionen berör i princip tillsynsmyndigheterna. Det är fråga om en tillsynsmyndighet som styr myndigheternas verksamhet. Lagen bedöms således inte ha några direkta konsekvenser för företags verksamhet.

Åtgärderna inom myndighetstillsynen inriktas på ekonomiska aktörer som svarar för produkternas överensstämmelse med kraven och för säkerheten. Den föreslagna lagens tillämpningsområde är omfattande. Enligt de föreslagna bestämmelserna med vilka genomförs direktivpaketet omfattar tillsynen sektorerna konstruktion, import och distribution av hissar, säkerhetskomponenter till hissar, elektriska och elektroniska apparater, anordningar och skyddssystem avsedda för att användas i explosionsfarliga omgivningar, tryckbärande anordningar, mätinstrument, explosiva varor för civilt bruk, hissar och pyrotekniska artiklar. Enligt uppskattning uppgår antalet företag som omfattas av propositionen till några tiotusental. Företagen kan vara sådana tillverkare, EU-importörer, auktoriserade representanter eller distributörer som avses i lagen. Exempelvis sådana företag som har rollen av distributör utgör en mycket heterogen grupp av företag. En distributör som avses i lagen kan vara en stor partiaffär som säljer hushållselektronik till detaljhandeln, till andra företag inom elbranschen eller den kan vara t.ex. en dagligvarubutik som säljer elapparater till konsumenterna. Distributörer som avses i lagen kan också vara företag som importerar produkter från den inre marknaden till Finland. Produktsektorsvisa företagskonsekvenser har utgående från rollen av olika aktörer bedömts i mera detalj i de propositioner som innehåller förslag till sektorslagarna. Enligt uppskattning skulle antalet tillverkare inom sektorerna i fråga uppgå till drygt 1000. Antalet distributörer inom detalj- och partihandeln samt importen av produkter från den inre marknaden uppskattas till flera tusen.

Det faktum att de marknadskontrollförfaranden som en och samma myndighet tillämpar blir enhetligare inom olika produktsektorer kan anses skapa klarhet ur de ekonomiska aktörers synvinkel som förpliktas av produktlagstiftningen. Detta å sin sida underlättar iakttagandet av lagen och övervakningen av det. Det ligger i aktörernas intresse att regleringen övervakas effektivt och på lika villkor. Också aktörerna kan anses dra nytta av att man redan vid den yttre gränskontrollen, och inte först i ett senare distributionsskede, effektivt inbegriper mot produkter som utgör en allvarlig risk.

Ålands behörighet

I 18 och 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) finns bestämmelser om hur behörigheten fördelar sig mellan riket och landskapet Åland. Ansvaret för verkställigheten av Europeiska unionens lagstiftning fördelar sig i enlighet med den fördelning av behörighet som anges i

självstyrelselagen. Landskapet svarar för verkställandet av Europeiska unionens rättsakter till den delen att ärendet enligt självstyrelselagen faller inom landskapets behörighet. På basis av tidigare bedömningar faller de produktdirektiv som omfattas av marknadskontrollagen i fråga om tillämpningsområde delvis inom rikets behörighet och delvis inom landskapet Ålands behörighet.

Att marknadskontrollagen är horisontell till sin natur är långt en lagteknisk lösning, vars syfte är att samla de harmoniserade bestämmelserna om marknadskontrollen av produkter inom vissa sektorer, om yttre gränskontrollen av produkter samt om myndigheterna i en enda lag. Den horisontella lagen är starkt beroende av den sektorsspecifika produktlagstiftning som hör till dess tillämpningsområde. Av denna anledning känns det som om bedömningen av hur behörigheten mellan riket och landskapet fördelar sig bör göras på basis av den föreslagna produktlagstiftning som hör till tillämpningsområdet för marknadskontrollagen och de produktdirektiv som ligger bakom den. I U-skrivelse 2/2012 rd bedömdes att direktivet om mätinstrument, direktivet om icke-automatiska vågar, lågspänningsdirektivet, EMC-direktivet och direktivet om enkla tryckkärl samt direktivet om tryckbärande anordningar handlar om sådana omständigheter som enligt 27 § i självstyrelselagen faller inom rikets lagstiftningsbehörighet. Däremot bedömdes hissdirektivet, ATEX-direktivet och direktivet om pyrotekniska artiklar handla om frågor som enligt 18 § i självstyrelselagen faller inom landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet. När det gäller direktivet om explosiva varor för civilt bruk tycks lagstiftningsbehörigheten fördela sig så att riket enligt 27 § i självstyrelselagen har lagstiftningsbehörighet till den del som direktivförslaget berör ammunition (punkt 27) eller rikets säkerhet (punkt 35). Till övriga delar faller explosiva varor för civilt bruk inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningskeden

Propositionen har beretts som tjänstearbete vid arbets- och näringsministeriet, och vid beredningen har ministeriet samarbetat med finansministeriet, justitieministeriet, Säkerhets- och kemikalieverket och Tullen.

De principiella frågorna kring propositionen har under beredningen behandlats vid mötena i den ledningsgrupp som samordnar det nationella genomförandet av reformen av EU:s produktlagstiftning och vid lagberedningsarbetsgruppens möten. De ovan nämnda lagberedningsarbetsgrupperna har dessutom haft tillfälle att kommentera utkastet till lag.

Utlåtande över propositionsutkastet har begärts av 91 instanser, olika ministerier, myndigheter, näringslivsorganisationer samt av fackliga organisationer och konsumentorganisationer, företag och av Ålands landskapsregering. Arbets- och näringsministeriet har gett ett utlåtande över propositionens konsekvenser för företag. Ministeriet erhöll 39 utlåtanden, varav 17 remissinstanser inte hade några kommentarer till lagförslaget. Vid ministeriet har det utarbetats ett sammandrag över utlåtandena på basis av den feedback som erhöles genom remissvaren. De synpunkter och ändringsförslag som lämnats i utlåtandena har beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen genom att paragraferna i lagförslaget och motiveringarna har kompletterats både innehållsmässigt och språkligt.

När marknadskontrollagen bereddes föreslogs det i lagen en särskild straffbestämmelse. Det föreslogs bestämmelser om att försummelse att iakttä vissa förbud och föreskrifter enligt marknadskontrollagen skulle vara straffbart. Enligt den straffbestämmelse som ingick i propositionsutkastet som skickades ut på remiss skulle den som avsiktligt eller av grov oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett föreläggande enligt 16–18 och 20–24 § i lagen om marknads-

kontroll av vissa produkter dömas till straff. Straffet föreslogs vara böter. Den föreslagna bestämmelsen innehöll dessutom en subsidiaritetsklausul.

Straffbestämmelsen motiverades i beredningsskedet i första hand mot bakgrund av nuläget. I samtliga produktsektorslagar som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde har brott mot tillsynsmyndighetens förbud och förelägganden kriminaliserats. De gällande bestämmelserna om överträdelse är s.k. blankostraffbestämmelser och brottsrekvisitet lämnar således rum för tolkning. Veterligen har inte de nuvarande bestämmelserna om överträdelse inte heller tillämpats utan syftet med dem har varit närmast förebyggande.

På basis av erhållna utlåtanden omprövades frågan vid den fortsatta beredningen. Då bedömdes det att det inte finns grunder för att i marknadskontrollagen inta en egen straffbestämmelse eftersom den enligt uppskattning skulle tillämpas endast marginellt och att den inte nödvändigtvis skulle ha den önskade effekten på tillsynen. Också strukturen hos den nya produktlagstiftningen bidrog i stor utsträckning till bedömningen av huruvida en särskild straffbestämmelse behövs i marknadskontrollagen. Marknadskontrollagen är starkt beroende av tillämpningen av de produktsektorslagar som hör till dess tillämpningsområde, eftersom marknadskontrollagen endast innehåller bestämmelser om metoderna för myndighetstillsynen och i sektorslagarna ingår bestämmelser om kraven på innehållet i fråga om föremålen för tillsyn. Avsikten är att relevanta bestämmelser om överträdelse ska ingå i sektorslagarna.

Marknadskontrollmyndigheten ska i första hand använda sig av de tillsynsmetoder som anges i den föreslagna lagen. Om en ekonomisk aktör inte vidtar åtgärder, kan marknadskontrollmyndigheten vid behov förena sina förbud och förelägganden med vite eller hot om tvångsutförande eller låta vidta åtgärderna omedelbart om det är fråga om en allvarlig risk och direkt fara. Målet med marknadskontrollagen är att sektorslagarna iakttas. För att målet ska kunna nås föreslås i marknadskontrollagen bestämmelser om tillsynsmyndighetens tillsynsåtgärder och om administrativt tvång. I sektorslagarna ska det finnas bestämmelser om straffrättsliga påföljder i sådana fall där en ekonomisk aktör inte iakttar produktlagstiftningen. Den valda regleringslösningen innebär effektivt verkställande av EU-rätten, eftersom medlemsstaterna har utrymme att föreskriva om påföljder.

Det kan anses att de bestämmelser om överträdelse som ingår i strafflagen och som föreslagits ingå i produktsektorslagarna innehåller tillräckliga påföljder med tanke på överträdelse av marknadskontrollagen. Således lämnas frågan om eventuell straffbarhet av en gärning som strider mot marknadskontrollagen och sektorslagarna att i fortsättningen avgöras på basis av strafflagen och sektorslagarna. Strafflagen ska tillämpas vid allvarligare gärningar. Straffbestämmelserna i sektorslagarna omfattar produkter som inte överensstämmer med kraven och ekonomiska aktörers försummelse att fullgöra sina skyldigheter när det gäller att säkerställa att produkterna överensstämmer med kraven.

I samband med beredningen har det också övervägts huruvida det finns behov av att föreskriva om bemyndigande att utfärda förordning. I marknadskontrollagen behöver inte föreskrivas om bemyndigande att utfärda förordning, eftersom lagen handlar om sådan tillsyn som utövas av myndigheter och förfaranden i samband med den.

Tullen anförde i sitt utlåtande att det i lagen bör intas en särskild bestämmelse om Tullens skyldighet att informera Tukes i syfte att säkerställa att myndigheterna får information om sekretessbelagda uppgifter. Tullen tog också upp frågan om vilka praktiska följder en bristande behörighet inom den interna handeln kan få, om Tullen i samband med annan övervakning upptäcker ett föremål som strider mot kraven eller eventuellt medför en risk, och Tullen inte kan underrätta marknadskontrollmyndigheten om sina iakttagelser. I sådana situationer kan Tullen t.ex. inte utöva sina befogenheter enligt tullagstiftningen vilket däremot är möjligt

vid den yttre gränskontrollen som kompletterande befogenheter. Enligt förslaget har Tullen inte heller rätt att ge handräckning i sådana fall som berör den interna handeln trots att marknadskontrollmyndigheten begär det. Det har dock inte under beredningen ansetts behövt att utfärda bestämmelser om Tullens behörighet i situationer som gäller den inre handeln på grund av enhetligheten av de produktsektorer som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde och eftersom det att man låter bli att utfärda bestämmelser inte bedöms ha någon betydande inverkan på den nuvarande säkerhetsnivån och eftersom EU-regleringen inte förutsätter att sådana bestämmelser utfärdas. Målet har varit att de föreslagna paragraferna om tillsynsmyndigheternas ömsesidiga rätt att få information utformas så att de i tillräckligt hög grad säkerställer Tullens rätt att till marknadskontrollmyndigheten lämna sådana uppgifter som är nödvändiga för tillsynen.

Ålands landskapsstyrelse ansåg i sitt utlåtande att propositionen inte innehåller några bestämmelser som strider mot självstyrelselagen eller den övriga landskapslagstiftningen. Enligt utlåtandet faller de frågor som gäller konsumentskyddet och standardiseringen enligt 27 § 1 mom. 10 och 19 punkten i självstyrelselagen inom rikets lagstiftningsbehörighet. Ålands landskapsregering reserverade sig en möjlighet att få ge utlåtande i ett senare skede om orsak finns.

Vid den fortsatta beredningen har ur tillämpningsområdet för förslaget till marknadskontrollag strukits lagförslagen till en ny elsäkerhetslag och en ny lag om tryckbärande anordningar, som hör till arbets- och näringsministeriets verksamhetsområde och vars beredning ännu pågår, och propositionerna om dem avses bli överlämnade senare under våren 2016. Syftet med uppdelningen av produktlagstiftningshelheten i två delar är att säkerställa att de produktdirektiv som hör till arbets- och näringsministeriets verksamhetsområde kan genomföras vid så rätt tidpunkt som möjligt och att göra det möjligt för anmälda organ att ansöka om nytt godkännande som anmält organ. Utvidgning av den marknadskontrollagens tillämpningsområde till att omfatta också dessa produktsektorer kommer att beredas som fortsatt arbete vid arbets- och näringsministeriet.

6 Samband med andra propositioner

6.1 Marknadskontrollagen som en del av produktlagstiftningshelheten

Den föreslagna marknadskontrollagen är en del av den produktlagstiftningshelhet som består av sammanlagt två horisontella lagar, dvs. lagen om marknadskontrollen av vissa produkter och lagen om anmälda organ för vissa produktgrupper samt av sju sektorslagar.

Marknadskontrollagen avses träda i kraft samtidigt med de produktlagar som hör till dess tillämpningsområde. Samtidigt med denna proposition behandlar riksdagen följande regeringspropositioner som handlar om helt ny sektorsspecifik produktlagstiftning eller befintlig produktlagstiftning som ska ändras: en proposition med förslag till en ny hissäkerhetslag (RP 23/2016 rd), en proposition med förslag till en ny lag om överensstämmelse med kraven för utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (RP 19/2016 rd) och en proposition med förslag till lag om explosiva varors överensstämmelse med kraven och till vissa lagar som har samband med den (RP 20/2016 rd). Den sistnämnda propositionen inbegriper också ett förslag till lag om ändring av pyrotekniklagen. Förslaget till lag om marknadskontrollen av vissa produkter hänger dessutom ihop med regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om mätinstrument (RP 30/2016 rd). I lagförslagets paragraf med övergångsbestämmelser finns en hänvisning till de ovan nämnda fyra regeringspropositionerna. I de ifrågavarande sektorslagarna har det också föreslagits en hänvisning till den marknadskontrollag som ingår i denna proposition, så att lagen om marknadskontrollen av vissa produkter i dess helhet eller till vissa delar ska tillämpas på

kontrollen av de produkter som omfattas av lagarna i fråga. Hänvisningen behövs för att klarhet ska kunna skapas i tillämpningen av lagarna.

Samtidigt med denna proposition behandlar riksdagen förslaget till en annan horisontell lag, dvs. lagen om anmälda organ för vissa produktgrupper (RP 21/2016 rd), som har samma slags struktur som detta lagförslag. Sambandet mellan de horisontella lagarna kommer sig av att författningarna har samma slags struktur och de genomför för sin del sådana direktiv som ingår i direktivpaketet.

Med de regeringspropositioner som innehåller förslagen till ny elsäkerhetslag och ny lag om tryckbärande anordningar genomförs direktivet om enkla tryckkärl och direktivet om tryckbärande anordningar samt EMC-direktivets och lågspänningsdirektivets krav, med undantag för de krav som gäller anmälda organ och marknadskontroll. En utvidgning av marknadskontrolllagens tillämpningsområde till att omfatta den nya elsäkerhetslagen och den nya lagen om tryckbärande anordningar bereds som fortsatt arbete vid arbets- och näringsministeriet under våren 2016.

6.2 Förhållandet mellan marknadskontrollagen och sektorslagarna

För att direktivpaketet med produkt direktiv ska kunna genomföras förutsätts en reform av produktregleringen. Ändringsbehovet berör elsäkerhetslagen, lagen om tryckbärande anordningar, kemikaliesäkerhetslagen och lagen om mätinstrument samt pyrotekniklagen. Ändringar måste göras också i sådana författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av de ovan nämnda lagarna.

Förhållandet mellan marknadskontrollagen och de sektorspecifika produktlagar som hör till dess tillämpningsområde varierar från sektor till sektor, eftersom sektorslagarnas tillämpningsområden skiljer sig från varandra i fråga om omfattning. Den nya elsäkerhetslagen, den nya hissäkerhetslagen, lagen om mätinstrument och den nya lagen om tryckbärande anordningar ska också i fortsättningen innehålla vissa bestämmelser om myndigheter och tillsyn. I lagarna föreslås fortsättningsvis bestämmelser om produkters och anläggningars överensstämmelse med kraven och säkerhet vid användning och drift. Bestämmelserna om säkerheten under användningstiden och drifttiden baserar sig på den nationella lagstiftningen. Därför bör det i förslagen till nämnda produktlagar också fortsättningsvis behållas vissa bestämmelser om myndigheter och om tillsynen över anläggningar i drift.

Avsikten är att det i samtliga sektorspecifika produktlagar som hör till marknadskontrollagens tillämpningsområde ska finnas en hänvisning till den horisontella marknadskontrollagen när det gäller marknadskontrollen av produkter, yttre gränskontrollen enligt artiklarna 27–29 i NLF-förordningen och tillsynsmyndigheterna. Enhetliga bestämmelser om Tullens befogenheter ska finnas inom samtliga produktsektorer som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde.

I den sektorspecifika lagstiftningen ska det dessutom finnas bestämmelser om de övriga krav i EU:s produkt direktiv om vilka inga bestämmelser finns i den horisontella lagstiftningen, såsom de krav som ställs på produkter, ändringar som följer av NLF-anpassningen och som gäller definitioner, ekonomiska aktörers skyldigheter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse. I sektorslagarna ska det också finnas bestämmelser om särdragen hos sektorn i fråga, såsom straffbestämmelser, samt om författningar och bestämmelser som ska upphävas.

Avsikten är att den gällande elsäkerhetslagen upphävs och att det utfärdas en ny elsäkerhetslag samt en separat hissäkerhetslag. Bestämmelserna om hissar, som nuförtiden finns i elsäkerhetslagen, föreslås i samband med produktlagstiftningsprojektet bli åtskilda från den och bilda

en ny separat lag. Bestämmelserna i hissdirektivets kapitel om marknadskontroll har inte inkluderats i hiss säkerhetslagen, utan bestämmelser om detta ska bli intagna i den föreslagna marknadskontrollagen.

Avsikten är att den gällande lagen om mätinstrument ska ändras i samband med produktlagstiftningsprojektet. Tillämpningsområdet för lagen om mätinstrument, som ska ändras, är mer omfattande än tillämpningsområdet för direktiven om mätinstrument och om icke-automatiska vågar, och lagen innehåller dessutom nationella bestämmelser. Enligt lagförslaget om ändring av lagen om mätinstrument ska bestämmelser om tillsynen över mätinstrument under användningstiden och om tillsynsmyndighet finnas i lagen om mätinstrument, men till övriga delar ska marknadskontrollagen tillämpas. Tillsynen över efterlevnaden av lagen när det är fråga om tillsynen under användningstiden ska utövas av Säkerhets- och kemikalieverket och av regionförvaltningsverken.

Vid produktlagstiftningsprojektet ska bestämmelserna om överensstämmelse med kraven av CE-märkta explosiva varor till vissa delar skiljas från kemikaliesäkerhetslagen och bilda en ny separat lag som i fråga om tillämpningsområde motsvarar direktivet om explosiva varor för civilt bruk. I den föreslagna nya lagen ska det inte finnas några bestämmelser om de frågor som behandlas i kapitlet om marknadskontroll i direktivet om explosiva varor för civilt bruk, utan till deras del ska den föreslagna marknadskontrollagen tillämpas.

Vid produktlagstiftningsprojektet föreslås att bestämmelserna om ATEX-utrustning ska skiljas åt från kemikaliesäkerhetslagen och elsäkerhetslagen och bilda en separat lag. Lagens tillämpningsområde ska basera sig på ATEX-direktivet. I den föreslagna nya lagen ska inte ingå några bestämmelser om de frågor som behandlas i kapitlet om marknadskontroll i ATEX-direktivet, utan till deras del ska den föreslagna marknadskontrollagen tillämpas.

Avsikten med den föreslagna lagen om ändring av pyrotekniklagen är att anpassa pyrotekniklagen i fråga om tillsynen över efterlevnaden av den och bestämmelserna om anmälda organ, så att den till sin struktur motsvarar de övriga produktlagarna inom lagstiftningsprojektet. På marknadskontrollen och den yttre gränskontrollen av de produkter som omfattas av den lagens tillämpningsområde tillämpas marknadskontrollagen.

I den nya elsäkerhetslag som föreslås ska det inte finnas bestämmelser om de saker om vilka det föreskrivs i EMC- och LVD-direktivets kapitel om marknadskontroll eller bestämmelser om marknadskontrollmyndighet, utan till dessa delar ska den föreslagna marknadskontrollagen tillämpas. I elsäkerhetslagen ska det finnas bestämmelser om kontroll till den delen det är fråga om nationella bestämmelser. I den nya elsäkerhetslagen ska det alltså också fortsättningsvis finnas bestämmelser om besiktningar i samband med ibruktagande av elanläggningar och driften av dem samt bestämmelser om tillsynen över iakttagandet av den nationella lagstiftningen. Tillsynen över iakttagandet av den nationella regleringen och över besiktningsverksamheten ska kvarstå i den nya elsäkerhetslagen. Den nya elsäkerhetslagen föreslås också innehålla straffbestämmelser.

I förslaget till en ny lag om tryckbärande anordningar är lagens tillämpningsområde mer omfattande än tillämpningsområdet för direktiven om enkla tryckkärl och om tryckbärande anordningar; lagförslaget innehåller också inhemsk reglering. Bestämmelser om tillsynsmyndighetens tillsyn under användningstiden och om kontrollen ska finnas i lagen om tryckbärande anordningar, men marknadskontrollagen ska iaktas till övriga delar.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om marknadskontrollen av vissa produkter

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen om den föreslagna lagens tillämpningsområde fastställs omfattningen av lagens horisontella art. Enligt *1 mom.* ska lagen tillämpas på marknadskontrollen av sådana produkter som omfattas av tillämpningsområdet för hiss säkerhetslagen (xxx/2016), lagen om mätinstrument (707/2011), lagen om pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven (180/2015), lagen om överensstämmelse med kraven för utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (xxx/2016) och lagen om explosiva varors överensstämmelse med kraven (xxx/2016), om inte något annat föreskrivs i de ovan nämnda lagarna. Marknadskontrollagens tillämpningsområde i fråga om produkter bestäms genom sektorslagarnas tillämpningsområde. När marknadskontrollagen är en allmän lag är lagens tillämpningsområde beroende av vad som föreskrivs i speciallagarna. Om de ovan nämnda produktlagarna innehåller särskilda bestämmelser om marknads kontroll som avviker från eller innehåller särskilda extra krav jämfört med marknadskontrollagen, ska bestämmelserna i produktlagen tillämpas. Marknadskontrollmetoder ska tillämpas på både industriella produkter och konsumentprodukter. Av produktgrupperna omfattar marknadskontrollen utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (ATEX-produkter), vågar, mätinstrument, explosiva varor för civilt bruk, hissar, säkerhetskomponenter till hissar och pyrotekniska artiklar. Lagen kompletterar NLF-förordningen i fråga om åtgärder för marknads kontroll.

Marknadskontrollmyndigheten ska med stöd av marknadskontrollagen i form av stickprov och utgående från risker utöva tillsynen över sådana produkters överensstämmelse med kraven som hör till tillämpningsområdet för de sektorslagar som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde. I marknadskontrollen är det inte fråga om föregripande, täckande och fullständig kontroll. När marknadskontrollmyndigheten utreder huruvida en produkt överensstämmer med kraven på basis av en tillämplig sektorslag, omfattar provningen av produkten genom myndighetens försorg ofta endast vissa utvalda egenskaper hos produkten eller vissa detaljer, t.ex. de dokument som åtföljer produkten, och provningen av produkten kan avbrytas när man upptäcker den första allvarliga bristen hos produkten. På detta sätt utnyttjas marknadskontrollmyndighetens resurser så effektivt och ändamålsenligt som möjligt. Den ekonomiska aktören har ansvaret för att en produkt överensstämmer med kraven.

Det föreslagna *2 mom.* innehåller en bestämmelse med nytt innehåll. Lagen ska tillämpas på kontrollmyndigheternas verksamhet vid den yttre gränskontrollen i sådana situationer som avses i artiklarna 27–29 i kapitel III i NLF-förordningen. Förfarandet för yttre gränskontroll ska enligt *2 mom.* endast tillämpas på yttre gränskontroller av sådana produkter som omfattas av de lagar som nämns i *1 mom.* Marknadskontrollagen föreslås således innehålla grundläggande bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens och Tullens samarbete vid genomförandet av sådan yttre gränskontroll som avses i NLF-förordningen. Om det inom någon av de produktsektorer som omfattas av lagens tillämpningsområde behöver föreskrivas om särskilda uppgifter för Tullen när det gäller produktsektorn i fråga, t.ex. utfärda bestämmelser om Tullens roll vid den yttre gränsen som motsvarar marknadskontrollmyndighetens roll eller utfärda bestämmelser om behörigheten vid import av varor från den inre marknaden, ska bestämmelserna utfärdas i en speciallag som gäller produkterna i fråga.

De produktdirektiv som ska genomföras genom lagförslaget och kapitlen i dem har beskrivits i avsnitt 2.2. i regeringens proposition. Genom lagförslaget genomförs bestämmelserna om marknads kontroll och yttre gränskontroll i följande sex produkt direktiv: direktivet om explosiva varor för civilt bruk, direktivet om icke-automatiska vågar, direktivet om mätinstrument, hissdirektivet, ATEX-direktivet och pyroteknikdirektivet. Till denna helhet hör också de regeringspropositioner med förslag till en elsäkerhetslag och en lag om tryckbärande anordningar som ska lämnas senare och genom vilka kraven i direktivet om enkla tryckkärl, EMC-direktivet, lågspänningsdirektivet och direktivet om tryckbärande anordningar ska genomföras, med undantag för krav gällande anmälda organ och marknads kontroll. I samband med propositionerna avses den föreslagna lagens tillämpningsområde bli utvidgat även till de produkter som omfattas av tillämpningsområdet för elsäkerhetslagen och lagen om tryckbärande anordningar.

När det gäller iakttagandet av den föreslagna lagen och sektorslagarna kan det bli aktuellt att vid allvarigare överträdelser av bestämmelserna även göra en bedömning enligt lagen om CE-märkningsförfarande (187/2010). I den sistnämnda lagen finns bestämmelser om följderna för användning av den CE-märkning som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 i strid med bestämmelserna i förordningen. Lagen i fråga tillämpas på CE-märkningsförfaranden, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Förslaget till lag om anmälda organ för vissa produktgrupper (x/2016) är inte betydelsefullt med avseende på tillämpningen av marknads kontrollagen. Beröringspunkten mellan lagarna består närmast av att förslaget till lag om anmälda organ är av central betydelse med tanke på genomförandet av paketet med produkt direktiv och att den till sin struktur motsvarar marknads kontrollagen.

Den föreslagna lagen avser inte att i någon betydande mån ändra rättsläget för konsument säkerhetslagens del. Konsument säkerhetslagen utgör lagstiftning som kompletterar andra bestämmelser om konsumtionsvarors och konsument tjänsters säkerhet och som tillämpas om det inte någon annanstans i lagstiftningen förutsätts minst samma nivå av säkerhet. Också konsument säkerhetslagens bestämmelser, exempelvis i fråga om tillsynsmyndigheternas befogenheter, står till förfogande för speciallagstiftningens tillsynsmyndigheter, om speciallagstiftningen i fråga inte innehåller tillräckliga bestämmelser (18 § i konsument säkerhetslagen). Den horisontella marknads kontrolllag som nu föreslås ska i fråga om tillsynsmetoder vara så täckande att konsument säkerhetslagen inte ska behöva tillämpas som komplement vid tillsynen inom de konsument produktsektorer som omfattas av denna lag. Också efter det att marknads kontrollagen trätt i kraft är konsument säkerhetslagen i fråga om de konsument produkter som omfattas av den i kraft som en skydds nät lagstiftning vid bedömningen av de s.k. sektorsspecifika produktkravens tillräcklighet (4 § i konsument säkerhetslagen).

2 §. Definitioner. I paragrafen föreslås definition av sådana begrepp som är centrala med tanke på tillämpningen av den föreslagna lagen. Med tanke på lagens tydlighet och läsbarhet har man kommit fram till att vissa centrala definitioner i NLF-förordningen och motsvarande definitioner som anpassats till produkt direktiven i 1 mom. 1–6 punkten ska inkluderas i lagen. Definitionerna styr myndigheter vid tillämpningen av tillsynsmetoder.

I 1 mom. 1 punkten definieras begreppet *tillhandahållande på marknaden*. I NLF-förordningen och i produkt direktiven avses med tillhandahållande på marknaden varje leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med affärsverksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt.

I 2 punkten definieras *anmält organ* på motsvarande sätt som i de sektorslagar som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde. När denna lag tillämpas avses med anmält organ ett organ som utsetts av en av Europeiska unionens medlemsstater och som anmälts till Europeiska kommissionen och som är behörig att utföra bedömningar av överensstämmelse. Det kan finnas sektorsvisa skillnader i fråga om det vilka bedömningsorgan som ska anmälas till kommissionen. Samarbetet mellan marknadskontrollmyndigheten och ett anmält organ framhävs i situationer där produkter inte överensstämmer med kraven.

I 3 punkten föreslås i fråga om definitionen på *marknadskontroll* en hänvisning till den verksamhet enligt NLF-förordningen som myndigheterna bedriver för att säkerställa att produkterna överensstämmer med kraven. Definitionen behövs eftersom den definition av marknadskontroll som avses i NLF-förordningen är vid i EU-regleringen. Med marknadskontroll avses den verksamhet som bedrivs och de åtgärder som vidtas av myndigheterna för att se till att produkterna överensstämmer med de krav som fastställs i relevant harmoniserad unionslagstiftning och att de inte hotar hälsan, säkerheten eller andra aspekter av skyddet av allmänintresset. I NLF-förordningen utsträcker sig marknadskontrollåtgärderna till det samarbete som bedrivs vid den yttre gränskontrollen.

I 4 punkten föreslås en motsvarande definition på *tillbakadragande* som finns i NLF-förordningen.

I 5 punkten definieras *utsläppande på marknaden*. Med utsläppande på marknaden avses tillhandahållande av en produkt för första gången på unionsmarknaden. Tillhandahållandet av en produkt första gången på marknaden inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet föregås tidsmässigt av utsläppandet på marknaden, som definierats i 1 punkten.

I 6 punkten föreslås en definition på *återkallelse*. Med återkallelse avses varje åtgärd för att dra tillbaka en produkt som redan finns på marknaden eller hos slutanvändaren eller för att få produkten att överensstämma med kraven. Definitionen motsvarar långt definitionen i NLF-förordningen och definitionen i 4 § 12 punkten i lagen om leksakers säkerhet (1154/2011). Med slutanvändare avses konsument och yrkesmässig användare. Återkallelse som åtgärd inbegriper också en skyldighet för ekonomiska aktörer att samla produkterna från distributörerna i leveranskedjan.

I 7 och 8 punkten och 12 punkten föreslås definition på begreppen produkt som utgör en risk, riskbedömning och allvarlig risk. Definitionerna behövs med tanke på lagens tillämpning och de styr för sin del myndigheternas verksamhet vid tillämpningen av tillsynsmetoder. Vid definitionen av begreppen "produkt som utgör en risk" och "allvarlig risk" har målet varit att beakta den bakomliggande EU-lagstiftningen och den nationella lagstiftningen. Det som gör situationen utmanande i fråga om den som tillämpar lagen är att termerna risk och fara inte används på ett enhetligt sätt i EU-lagstiftningen och i produktdirektiven. Därför har det av enhetlighetsskäl beslutats att termen risk huvudsakligen ska användas i marknadskontrollagen. Risk och fara är två olika saker. Med risk avses en kombination av sannolikheten av en skadlig händelse och dess allvarlighet. Med fara avses källan till skada eller en situation som möjliggör att skadan inträffar.

I 7 punkten definieras *produkt som utgör en risk*. Med produkt som utgör en risk avses i marknadskontrollagen en produkt som kan inverka negativt på människors hälsa och säkerhet i allmänhet, och på den allmänna säkerheten samt på andra allmänna intressen i en omfattning som går utöver vad som anses rimligt och godtagbart under normala eller rimligen förutsebara användningsförhållanden för den berörda produkten, inklusive användningstid och, i förekommande fall, krav som gäller produktens ibruktagande, installation och behov av underhåll.

I 8 punkten definieras *riskbedömning*. Begreppet används i NLF-förordningen, men begreppet har inte definierats skilt i förordningen. Definitionen på riskbedömning i marknadskontrollagen baserar sig långt på konsument säkerhetslagen. Enligt 3 § 1 mom. 6 punkten i konsument säkerhetslagen avses med riskbedömning identifiering av faror samt bedömning av riskernas omfattning och deras betydelse med tanke på säkerheten. Definitionen har anpassats för att motsvara produktsektorerna inom marknadskontrollagens tillämpningsområde, så att termen fara har ersatts med ordet effekter. Termen fara används inte i all sektorspecifik produktreglering som hör till lagens tillämpningsområde, t.ex. i fråga om mätinstrument.

I 9 punkten föreslås en definition på *ekonomisk aktör*. Definitionen på ekonomiska aktörer är kopplad till produktregleringen inom marknadskontrollagens tillämpningsområde och med ekonomisk aktör avses de ekonomiska aktörer enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. Definitionen behöver tas in i marknadskontrollagen för att de olika ansvariga parter som anges i sektorslagarna specificeras i tillräcklig grad som tillsynsobjekt. Med ekonomiska aktörer avses i de sektorslagarna som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde huvudsakligen tillverkare, tillverkarens representanter, importörer och distributörer. Av sektorspecifika skäl kan ekonomiska aktörer vara definierade i mer detalj i vissa sektorslagarna. Exempelvis i fråga om hissarna omfattar definitionen på ekonomisk aktör också hissleverantören, som svarar för de skyldigheter som hör till tillverkaren.

I 10 punkten föreslås en definition på *yttre gränskontroll*. Definitionen behövs för att skapa klarhet i Tullens uppgift.

I 11 punkten föreslås en definition på *produkt som inte överensstämmer med kraven*. Definitionen är av central betydelse med tanke på lagens tillämpning. Bestämmelser om de krav och de förfaranden för bedömning av överensstämmelse med kraven av tredje part i fråga om produkter som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde finns i de sektorslagarna som nämns i 1 § 1 mom. Med en produkt som inte överensstämmer med kraven avses i marknadskontrollagen en produkt som inte uppfyller de krav som ställs på produkten i de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

Genom de sektorslagarna som hör till marknadskontrollagens tillämpningsområde genomförs de sektorsvisa kraven på produkter och de ekonomiska aktörers skyldigheter som anges i produkt direktiven. Uppfyllandet och fullgörandet av dessa övervakas genom den föreslagna lagen. Sektorslagarna innehåller bestämmelser om de väsentliga hälso- och säkerhetskraven för produkter, om presumtionen om överensstämmelse, förfaranden för bedömning av överensstämmelse, de dokument som krävs, EU-försäkran om överensstämmelse samt om de märkningar som krävs på en produkt, om CE-märkning och fästande av den samt om de nationella språkkrav som ställs på en produkt. Enligt presumtionen om överensstämmelse anses en produkt uppfylla de grundläggande hälso- och säkerhetskraven, om den överensstämmer med de harmoniserade standarder som gäller den. Förfarandena för bedömning av produkters överensstämmelse med kraven varierar sektorsvis och en produkt kan bedömas med hjälp av olika moduler och kombinationer av dem, exempelvis typkontroll. Genom att en tillverkare upprättar en EU-försäkran om överensstämmelse åtar denne sig ansvaret för att produkten uppfyller de krav som föreskrivits för den.

Enligt 12 punkten avses med *allvarlig risk* situationer som orsakar risker som kräver ett snabbt ingripande och snabb uppföljning, också i de fall där följdverkningarna inte är omedelbara. I NLF-förordningen och i produkt direktiven finns bestämmelser om åtgärder i händelse av en allvarlig risk.

2 kap. **Ordnanande av tillsynen**

3 §. *Den högsta styrningen av tillsynen.* I paragrafen föreslås bestämmelser om den högsta styrningen av tillsynen över efterlevnaden av lagen. Bestämmelsen motsvarar nuläget. Den högsta styrningen av tillsynen över efterlevnaden av lagen ska enligt förslaget handhas av arbets- och näringsministeriet. Detta är motiverat eftersom det i fråga om de produktlagar som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde handlar om sådan EU-produktlagstiftning som arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde har ansvaret för. Arbets- och näringsministeriet ansvarar å ena sidan nationellt också för frågor kring genomförandet av NLF-förordningen och har å andra sidan för sådana samordningsuppgifter mellan förvaltningsområdena som avses i NLF-förordningen. Tullens verksamhet styrs av finansministeriet.

4 §. *Tillsynsmyndigheter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsynsmyndigheterna enligt den föreslagna lagen. Paragrafens 1 mom. motsvarar till sitt innehåll nuläget. I mom. föreskrivs att Säkerhets- och kemikalieverket är sådan marknadskontrollmyndighet som avses i denna lag. Med marknadskontrollmyndighet avses i NLF-förordningen en myndighet i varje medlemsstat som ansvarar för att genomföra marknadskontroll på sitt territorium. Tukes behörighet som marknadskontrollmyndighet bestäms enligt vad som föreskrivs i NLF-förordningen och i marknadskontrollagen. Om det senare efter lagens ikraftträdande uppstår behov att föreskriva om andra marknadskontrollmyndigheter än Tukes i fråga om de lagar som nämns i 1 § 1 mom., skulle detta kunna göras i den föreslagna lagen.

Till paragrafen föreslås ett nytt 2 mom. I paragrafen föreslås bestämmelser om Tullens uppgifter som sådan myndighet som svarar för de yttre gränskontrollerna enligt 27–29 § i NLF-förordningen. Dessutom föreslås bestämmelser om Tullens uppgift att vid den yttre gränsen även övervaka iakttagandet av det exportförbud enligt 23 § som marknadskontrollmyndigheten meddelat samt iakttagandet av föreläggandet om förstöring enligt 25 § i den föreslagna lagen.

Tullens befogenheter bestäms enligt artiklarna 27–29 i NLF-förordningen samt genom de kompletterande befogenheter för Tullen som föreskrivs i marknadskontrollagen. Syftet med bestämmelsen är att skapa klarhet i Tullens uppgift enligt NLF-förordningen och på detta sätt säkerställa ett ändamålsenligt samarbete mellan marknadskontrollmyndigheten och Tullen vid yttre gränskontroller. När Tullen utför yttre gränskontroll av en produkt enligt artiklarna 27–29 i NLF-förordningen, tillämpas samtidigt också bestämmelserna om tullredovisning av varor enligt tullagstiftningen på produkten i fråga.

I fråga om Tullens avgiftsbelagda offentligrättsliga prestationer iaktas vad som särskilt föreskrivs om dem. Tidigare har det inte funnits någon uttrycklig nationell bestämmelse om Tullens uppgift som sådan yttre gränskontrollmyndighet som avses i NLF-förordningen, utan bestämmelser om Tullens uppgift har utfärdats i sektorslagstiftningen, innehållsmässigt på olika nivåer.

Genom bestämmelsen säkerställs genomförandet av artiklarna 18.3 och 27 i NLF-förordningen i fråga om bestämmelserna om medlemsstaternas behöriga myndigheter.

5 §. *Samarbetsförfarandet vid kontrollen av produkter som förs in på unionens marknad.* I paragrafen föreslås bestämmelser om förfarandet för tillsynsmyndigheternas samarbete vid yttre gränskontroller. Bestämmelsen är ny. I paragrafen klargörs att bestämmelserna i artiklarna 27–29 i NLF-förordningen tillämpas på marknadskontrollmyndigheternas och Tullens samarbete och på tidfrister när produkter förs in på unionsmarknaden. Innehållsmässigt är det fråga om en informativ hänvisning. Bestämmelser om marknadskontrollmyndigheternas och Tullens skyldigheter utfärdas till en stor del direkt i NLF-förordningen. I syfte att stöda den yttre gränskontrollen utfärdas i denna lag nationella kompletterande bestämmelser bl.a. om utföran-

det av myndighetsinspektioner samt om myndigheternas rätt att få information och rätt att lämna ut information.

När Tullen vidtar åtgärder enligt artiklarna 27–29 i NLF-förordningen fullgör den de skyldigheter som enligt NLF-förordningen hör till Tullen, och ger t.ex. inte handräckning. Av denna anledning ska vissa kompletterande befogenheter också föreskrivas för Tullen med tanke på yttre gränskontroller enligt artiklarna 27–29 i NLF-förordningen. För Tullen föreslås långt samma rättigheter att få information av ekonomiska aktörer och andra myndigheter som marknadskontrollmyndigheten har och dessutom utfärdas bestämmelser om Tullens befogenheter att ta produkter och rätt att undersöka produkter. Bestämmelser om avgifterna för Tullens prestationer finns i finansministeriets förordning om Tullens avgiftsbelagda prestationer som utfärdats med stöd av i 8 § i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992), 34 § i offentlighetslagen och 5 § i lagen om grunderna för avgifter för vissa förhandsbeslut. Det är nödvändigt för Tullen att få information för att det inte ska uppstå skuggområden inom rätten till information när det gäller marknadskontrollavgifter.

Tillsynsmyndigheternas samarbetsförfarande i de situationer som avses i artiklarna 27–29 i NLF-förordningen förutsätter ett tätt samarbete mellan myndigheterna. Eftersom resurserna är knappa bör kontrollerna riktas enligt riskerna. På grund av att tillämpningsområdet för NLF-förordningen är så vitt och omfattar så många produkter är det ändamålsenligt att samarbetet mellan Tullen och marknadskontrollmyndigheten i huvudsak sker systematiskt och på projektbasis. Marknadskontrollmyndigheten och Tullen föreslås avtala sinsemellan vilka produkter som Tullen särskilt ska övervaka och utse för kontroller i enlighet med artiklarna 27–29 i NLF-förordningen inom de produktsektorer som hör till marknadskontrollagens tillämpningsområde.

I fråga om det informationsförfarande som anges i artikel 28 i NLF-förordningen ska det enligt förslaget räcka med att marknadskontrollmyndigheten inom tre arbetsdagar skriftligen informerar Tullen om saken, på basis av vilket Tullen kan fortsätta att hålla produkten och förhindra den från att övergå i fri omsättning. Marknadskontrollmyndigheten ska alltså inte ännu i detta skede inom tredagarsfristen behöva utfärda ett förvaltningsbeslut, utan det ska räcka med ett meddelande till Tullen. Den nationella tolkningen baserar sig på artiklarna 27–29 i NLF-förordningen och DG Taxuds ”Riktlinjer för importkontroll avseende produktsäkerhet och produktöverensstämmelse” som gäller tillämpningen av dem. I enlighet med artikel 29 i NLF-förordningen ska marknadskontrollmyndigheten förbjuda utsläppandet av en produkt på marknaden, om produkten medför allvarlig risk och uppmana Tullen att inte släppa produkten att övergå i fri omsättning. Bland annat med tanke på ovan beskrivna situationer ska marknadskontrollagen innehålla bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att förbjuda utsläppande av produkter på marknaden (18 §). Bestämmelsen gör det möjligt att utsträcka marknadskontrollmyndighetens föreläggande också till att omfatta en produkt som Tullen har i sin besittning.

6 §. Skötseln av uppgifter och uppgifternas prioriteringsordning. Till lagen föreslås bli fogad en ny paragraf till stöd för den riskbaserade marknadskontrollen. Motsvarande reglering ingår numera i 19 § i konsument säkerhetslagen. I paragrafen vägleds marknadskontrollmyndigheter att prioritera sin tillsyn på ett ändamålsenligt sätt, t.ex. i akuta situationer där en produkt på marknaden medför en allvarlig risk.

7 §. Kontrollplan. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens skyldighet att uppgöra en kontrollplan. Bestämmelsen innebär en ny uttrycklig skyldighet för marknadskontrollmyndigheten och framhäver vikten av systematiska kontroller och myndighetsverksamhetens genomsynlighet. Marknadskontrollmyndigheten ska uppgöra en kontrollplan för de marknadskontroller som ska utföras med stöd av de lagar som hör till marknads-

kontrollagens tillämpningsområde. I planen ska bestämmelserna i artikel 18.5 i NLF-förordningen beaktas. Enligt artikel 18.5 i NLF-förordningen ska medlemsstaternas myndigheter inrätta, genomföra och regelbundet uppdatera program för marknadskontroll samt underätta om dem. Programmen kan vara antingen allmänna eller sektorspecifika. De ska säkerställa att EU:s allmänna ramar för marknadskontroll iakttas. Medlemsstaterna ska också underätta övriga medlemsstater och kommissionen om dessa program och göra dem tillgängliga för allmänheten på webben, utan sådana uppgifter som, om de publicerades, skulle kunna minska programmets effektivitet. Syftet med programmen är att hjälpa myndigheterna i andra länder och medborgare i allmänhet att förstå hur, när och var samt i vilka områden kontroller utförs. De nationella programmen innehåller information om den allmänna organisationen av marknadskontrollen i en medlemsstat, såsom samordningsmekanismer mellan olika myndigheter, resurser som anvisats för dem och deras verksamhetsmetoder och om de olika områdena för verksamhet, såsom produktkategorier, riskklasser och användartyper.

Det är motiverat att i marknadskontrollagen föreskriva om marknadskontrollmyndighetens skyldighet att planera sin kontroll enligt lagen. Utöver den traditionella kontrollen kan också andra påverkningsmetoder komma i fråga. Bestämmelser om skötseln av kontrolluppgifterna och om uppgifternas prioriteringsordning föreslås i 6 §.

3 kap. Tillsynsåtgärder

Enligt direktiven i direktivpaketet tillämpas på produktkontrollen artikel 15.3 och artiklarna 16–29 i NLF-förordningen, (med undantag för explosiva varor för civilt bruk på vilka artikel 15.3 inte tillämpas). Myndigheternas befogenheter och tillsynsmetoder som anges i detta föreslagna kapitel anses tillsammans med de allmänna förvaltningslagarna kunna täcka de krav angående marknadskontrollen som anges i artiklarna 15–29 i NLF-förordningen.

De föreslagna bestämmelserna innebär några preciseringar jämfört med nuläget i fråga om bl.a. terminologin och tillsynsmyndigheternas skyldigheter i olika situationer med bristande överensstämmelse. När det gäller tillsynsmetoder har man dessutom strävat efter att beakta vissa bestämmelser i konsument säkerhetslagen vilka gäller tvångsutförande, åläggande om störning och meddelande om exportförbud. I 13–15 kap. i den gällande kemikaliesäkerhetslagen, i 3–4 kap. i lagen om tryckbärande anordningar, i 6 kap. i elsäkerhetslagen, i 7–9 kap. i lagen om mätinstrument och i 5–6 kap. i pyrotekniklagen finns sådana bestämmelser om myndigheter och tillsyn som till sina huvudprinciper långt motsvarar de föreslagna bestämmelserna.

I kapitlet föreslås bestämmelser om tillsynsmyndighetens centrala åtgärder i olika situationer där produkter inte överensstämmer med kraven och å andra sidan också om situationer där produkten överensstämmer med kraven, men utgör en risk för människors hälsa, säkerhet eller egendom samt miljön eller andra allmänna intressen som skyddas av sektorslagarna. På detta sätt kan tillsynens effektivitet säkerställas.

De behöriga nationella myndigheterna ska vidta åtgärder för säkerställande av produkters överensstämmelse med kraven, om de upptäcker att en produkt inte uppfyller kraven i unionens tillämpliga harmoniseringslagstiftning.

I fråga om de artiklar som ska genomföras föreslås i detta kapitel endast exempelvisa hänvisningar till artiklarna i fråga i ATEX-direktivet. Till motsvarande krav i de övriga direktiven i direktivpaketet hänvisas endast allmänt. Motsvarande presentationsteknik har använts i avsnitt 2.2 i propositionen.

8 §. Myndighetens rätt att få information av ekonomiska aktörer. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsynsmyndigheternas rätt att få information av ekonomiska aktörer. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den nuvarande regleringen i fråga om marknadskontrollmyndighetens rätt till information inom de sektorer som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde. Rätten till information har en central betydelse för tillsynsmyndighetens verksamhet. En effektiv tillsyn förutsätter en i lag tryggad rätt att få sådana uppgifter som behövs för tillsynen. I de sektorslagar som hör till marknadskontrollagens tillämpningsområde föreskrivs särskilt på basis av direktiven om ekonomiska aktörers informationsskyldighet och skyldighet att lämna ut information och om språkkraven när myndigheten begär relevanta dokument samt om deras samarbetskyldighet. I den föreslagna lagen om explosiva varor föreskrivs exempelvis att den ekonomiska aktören på begäran ska ge tillsynsmyndigheten den information och dokumentation som behövs för tillsynen över att denna lag iakttas och för lagens verkställighet, på finska eller svenska eller något annat språk som tillsynsmyndigheten godtar, samt även i övrigt samarbeta med tillsynsmyndigheten för att säkerställa att produkten överensstämmer med kraven.

I paragrafen föreslås att marknadskontrollmyndigheten och Tullen har rätt att av en ekonomisk aktör få sådan information som är nödvändig för att utföra kontroller. I bestämmelsen föreslås en regel som preciserar Tullens befogenheter med tanke på tillämpningen av NLF-förordningen. Det föreslås i paragrafen att också Tullen, oberoende av sekretessbestämmelserna, ska ha rätt att av en ekonomisk aktör få sådan information som är nödvändig för kontrollen. I paragrafen föreskrivs dessutom med tanke på klarhet och exakthet och i informationssyfte att myndighetens rätt att få information gäller även sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen och som är sekretessbelagda på grund av att de gäller enskild affärsverksamhet eller yrkesutövning eller en enskild persons ekonomiska ställning eller hälsotillstånd eller är annars sekretessbelagda med stöd av offentlighetslagen (621/1999), nedan offentlighetslagen, när de innehåller av en myndighet. I 24 § 1 mom. i offentlighetslagen finns bestämmelser om grunder för handlingssekretess vilka är förpliktande för tillsynsmyndigheten. Förteckningen användes endast som riktgivande förteckning med tanke på tillämpningen av paragrafen för att beskriva vilken sorts information som myndigheten kan få. Det är ofta fråga om ekonomiska aktörers affärs- och yrkeshemligheter eller t.ex. om uppgifter om olyckor.

Tillsynsmyndighetens behov av information kan gälla t.ex. en ekonomisk aktörs bokföring, av vilken de produkter som den ekonomiska aktören sålt framgår. Den riskbedömning som marknadskontrollmyndigheten gör påverkas av försäljnings- och importvolymerna av en produkt, distributionskanalerna och uppgifter om de ställen dit produkten har sålts eller uppgifter om de klagomål som konsumenter skickat till ekonomiska aktörer eller förteckningar över konsumenter som köpt produkten eller handlingar som tillsynsmyndigheten behöver för att reda ut ägarförhållanden eller andra behövliga uppgifter om ekonomisk aktör och övervakningsfallet i fråga. Behovet av uppgifter om hälsotillstånd kan bli aktuellt t.ex. i en situation där en produkt orsakat skada på en människa eller där produkten varit med i ett olycksfall och det ska utredas huruvida olyckan berott på produktens egenskaper eller på felaktig användning av den. Enligt artikel 19.1 i NLF-förordningen får marknadskontrollmyndigheterna kräva att de ekonomiska aktörerna tillhandahåller sådan dokumentation och information som dessa myndigheter anser sig behöva för att utföra sin verksamhet.

9 §. Rätt att företa inspektioner. I 1 mom. föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens och å andra sidan Tullens rätt att i tillsynssyfte företa inspektioner i verksamhetsutövarens lokaler. Bestämmelsen motsvarar nuläget i fråga om huvudprinciperna. Tullens åtgärder föreslås bli begränsade till de åtgärder i samband med yttre gränskontroller som avses i NLF-förordningen. I bestämmelsen preciseras att inspektionen kan utsträckas till alla lokaler där det bedrivs sådan verksamhet som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom. eller där det förvaras uppgifter som är viktiga för kontrollen. Dessutom görs en precisering att inspektioner

dock inte får utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur. Eftersom marknadskontrollagen är en allmän lag är huvudregeln att inga inspektioner får utföras i lokaler som omfattas av hemfriden, utan bestämmelser om sådana inspektioner ska utföras i speciallagarna. För att säkerställa god förvaltning och för att förfarandena ska vara korrekta och rättssäkerheten bli garanterad, ska i paragrafen hänvisas till 39 § i förvaltningslagen. I marknadskontrollagen avses med de inspektioner som marknadskontrollmyndigheten och Tullen har rätt att företa inte förfarandet där myndigheten tar en produkt för undersökning med stöd av 10 §. Bestämmelserna i 9 § tillämpas dock om produkten tas för undersökning i samband med en inspektion.

För att myndigheten ska kunna försäkra sig om att de skyldigheter för en aktör som föreskrivs i den speciallagstiftning som nämns i lagens tillämpningsområde iakttas, ska den för tillsynen ha tillträde till områden och lokaler där verksamheten bedrivs. Myndigheten ska dessutom ha en i paragrafen angiven rätt att företa inspektioner i sådana områden och lokaler, och vid behov ta prover och även vidta andra åtgärder som behövs för tillsyn. För inspektionen ska en inspektör ha tillträde till sådana byggnader och affärslokaler som den ekonomiska aktören använder i sin verksamhet, såsom platser för distribution och försäljning av produkter, lagerutrymmen i samband med dem eller skilda lagerutrymmen och till ett ställe där produkter tillverkas.

Den ekonomiska aktören ska på begäran till den myndighet som utför kontrollen ge sådana dokument som behövs vid inspektionen och som skulle kunna ha betydelse för tillsynen över efterlevnaden av lagen. Tillsynsmyndigheten kan anlita utomstående experter vid inspektionen enligt 14 § i den föreslagna lagen. En utomstående expert enligt 14 § kan inte ges rätt att vidta tillsynsåtgärder i utrymmen som används för boende av permanent natur.

Paragrafens 2 mom. avser vara informativ och syftet med det är att skapa klarhet i marknadskontrollagens förhållande till bestämmelserna i de sektorsvisa produktlagarna. Eftersom myndighetsinspektion kan utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur endast under vissa förutsättningar, ska det i sektorslagarna noggrant preciseras vilka förutsättningar som gäller marknadskontrollmyndighetens rätt att utsträcka inspektionerna till utrymmen som används för permanent boende.

I artikel 19.1 i NLF-förordningen föreskrivs bl.a. om marknadskontrollmyndighetens skyldighet att göra lämpliga kontroller i tillräcklig omfattning av produkters egenskaper genom fysisk kontroll eller kontroll i laboratorium av ett ändamålsenligt urval samt, när detta är motiverat, att ha tillträde till de ekonomiska aktörernas lokaler och ha rätt att ta nödvändiga provexemplar av produkterna.

10 §. Rätt att ta produkter och utföra undersökningar. I paragrafen föreslås bestämmelser om myndigheternas rätt att ta produkter för undersökning samt om marknadskontrollmyndighetens rätt att under vissa förutsättningar ta ut avgifter av ekonomiska aktörer. Paragrafen motsvarar i fråga om sina grundläggande principer den nuvarande regleringen om marknadskontroll. Bestämmelsen har preciserats i fråga om Tullen.

I 1 mom. föreslås att marknadskontrollmyndigheten och Tullen ska ha rätt att ta produkter för undersökning, om det är nödvändigt för kontrollen av produkters överensstämmelse med kraven. Vad som i paragrafen föreskrivs om produkter tillämpas också på prover och på delar av dem. Vid kontrollerna tas i praktiken ofta hela produkten för testning. Det är motiverat att ta prover i de olika skedena av utsläppandet på marknaden av en produkt och i de olika leden i distributionskedjan.

RP 40/2016 rd

I 2 mom. föreslås att marknadskontrollmyndigheten ska ersätta en produkt, om den ekonomiska aktören kräver det, enligt gängse pris, förutsatt att det inte framgår att produkten inte överensstämmer med kraven. Bestämmelsen om skyldighet att ersätta en produkt ska endast gälla marknadskontrollmyndigheten. I mom. föreskrivs att om Tullen tar ut avgift för tagande av prov eller för undersökning av prover i enlighet med vad som föreskrivs särskilt, behöver dock inte ersättning betalas för provet. Tullen kan ha rätt att ta ut avgifter för undersökningen av produktprover med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) i enlighet med finansministeriets förordning om Tullens avgiftsbelagda prestationer (1116/2014). I sådana fall där Tullen redan i samband med den yttre gränskontrollen av den ekonomiska aktören tagit ut en avgift för tagande av prov för undersökning, har marknadskontrollmyndigheten dock ingen skyldighet att på begäran av den ekonomiska aktören ersätta produkten.

I 3 mom. föreslås att marknadskontrollmyndigheten kan ålägga den ekonomiska aktören att ersätta kostnaderna för anskaffning, provning och underökning av produkten, om produkten på basis av gjorda undersökningar och tester inte överensstämmer med kraven.

Marknadskontrollmyndigheten ska kunna ålägga en aktör att med stöd av 14 § i den föreslagna lagen ersätta kostnaderna för sådan undersökning, testning och bedömning som en utomstående expert gör.

Ersättningen föreslås vara direkt utmättningsbar. Bestämmelser om indrivningen av den finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Bestämmelser om Tullens avgiftsbelagda offentligrättsliga prestationer föreslås i 30 § i den föreslagna lagen.

11 §. Rätt att få information av andra myndigheter och använda prover som tagits av andra. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsynsmyndigheternas ömsesidiga rätt till information. Rätten till information har en central betydelse för tillsynsmyndighetens verksamhet. Tillsynsmyndigheternas ömsesidiga informationstillförelse ska tryggas också i fråga om sekretessbelagda uppgifter. I offentlighetslagen finns inte några bestämmelser om att sekretessbelagda uppgifter skulle kunna lämnas ut till någon annan myndighet för utförande av en viss uppgift. Bestämmelser om detta ska därför utfärdas skilt i speciallagstiftningen. Bestämmelsen avser att precisera nuläget. Syftet med bestämmelsen är att i lag säkerställa marknadskontrollmyndighetens rätt att få information i marknadskontrollssituationer samt marknadskontrollmyndighetens och Tullens samarbete i sådana situationer som avses i NLF-förordningen.

Bestämmelserna i 1 mom. gör det möjligt för marknadskontrollmyndigheten och Tullen att, oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållandet av information, till varandra lämna ut och av andra tillsynsmyndigheter – såsom räddningsmyndigheter, arbetarskydds-, miljöskydds- och konsumentskyddsmyndigheter – få sådan information som är nödvändig för kontrollen. Syftet med bestämmelsen är inte att uttryckligen begränsa det saksammanhang i vilket myndigheten får informationen när denne utför sina tillsynsuppgifter. Paragrafen berättigar således t.ex. Tullen att lämna ut sådan sekretessbelagd information som den erhållit i samband med annan kontroll, t.ex. i situationer med den inre handeln, om det är nödvändigt att lämna ut information med tanke på kontrollen. Avgörandet av till vilken del sådan information som erhållits i kontrollsituationer ska vara sekretessbelagd med stöd av offentlighetslagen eller någon annan lag och vilka uppgifter som utlämnas med stöd av det föreslagna 11 § 1 mom. har för de praktiska kontrollsituationernas del överlåtits åt tillsynsmyndigheten.

I 2 mom. föreslås att marknadskontrollmyndigheten och Tullen, oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållandet av information, ska ha rätt att

använda prover eller produkter som inhämtats av någon annan för sådana undersökningar som behövs för kontrollen. Samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna inbegriper således en möjlighet att använda sådana prover som skaffats av någon annan myndighet, vilket för sin del sparar förvaltningens kostnader.

12 §. Marknadskontrollmyndighetens rätt att få information av anmält organ. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att, oberoende av sekretessbestämmelserna, av ett anmält organ få sådana uppgifter som är nödvändiga för kontrollen. Bestämmelsen behövs eftersom de anmälda organen i Finland i egenskap av privata parter sköter en offentlig förvaltningsuppgift och de förpliktas av offentlighetslagstiftningen. Det är viktigt att marknadskontrollmyndigheten i sådana fall där produkten eventuellt inte överensstämmer med kraven också av anmälda organ får sådan information som är nödvändig för kontrollen, om det t.ex. förekommer oklarheter i de dokument som gäller produkten.

13 §. Rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att lämna ut information till någon annan myndighet än Tullen. I 11 § föreskrivs, av tydlighetsskäl och så att vikten av samarbetet betonas, om marknadskontrollmyndighetens och Tullens rätt att lämna ut sekretessbelagd information till varandra samt att få sådan information av andra tillsynsmyndigheter. Den föreslagna paragrafen motsvarar till sina principer långt nuläget inom kontrollen. Bestämmelsen behövs för att marknadskontrollmyndigheten ska kunna lämna ut sekretessbelagda uppgifter till någon annan myndighet eller till Europeiska kommissionen. De uppgifter som kan komma i fråga är sådana som handlar om en enskilds eller en sammanslutnings ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller en enskilds personliga förhållanden. Möjligheterna att lämna ut uppgifter har begränsats till sådana situationer som avses i 1–3 punkten i paragrafen. Marknadskontrollmyndighetens anmälningar till kommissionen enligt 27 § om produkter som inte överensstämmer med kraven kan inbegripa hemliga uppgifter.

Vid marknadskontrollen av produkter använder sig Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) av marknadskontrollregistret (s.k. MAREK). Registret är avsett för myndighetsbruk för att stöda den riskbaserade kontrollen. En liten del av uppgifterna i kontrollregistret publiceras på webben. De uppgifter som publiceras tjänar marknadskontrollmyndighetens informerande om risker. De uppgifter som publicerats på internet handlar om sådana produkter som varit föremål för Tukes marknadskontrollåtgärder och i registret antecknas dessutom de tillbakadraganden och återkallelser som verksamhetsutövarna gör på frivillig basis. På webben publiceras detaljerad information om produkterna inkl. bilderna på produkterna, den ansvariga partens namn och kontaktuppgifter, skälen till åtgärder, de risker eller brister som är förenade med produkterna samt instruktioner för konsumenter om vad dessa bör göra. Marknadskontrollmyndigheterna är förpliktade av offentlighetslagen och personuppgiftslagen när de för registret. Data-innehållet i det register som förs av Tukes är inte kärnområde ur integritetsskyddets synvinkel, och personuppgiftsregister lämnas inte ut som sådana på webben.

Enligt artikel 19.5 i NLF-förordningen ska marknadskontrollmyndigheterna iaktta konfidentialitet när det är nödvändigt för att skydda affärshemligheter eller personuppgifter enligt nationell lagstiftning, dock i enlighet med kravet på att information enligt denna förordning ska offentliggöras i så stor utsträckning som möjligt för att användarnas intressen i gemenskapen ska skyddas.

14 §. Anlitande av utomstående experter. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att anlita utomstående experter. Bestämmelsen motsvarar nuläget inom produktregleringen. I 1 mom. föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att anlita utomstående experter vid undersökning, testning och bedömning av att de produkter som omfattas av lagens tillämpningsområde överensstämmer med kraven.

I 2 mom. preciseras att utomstående experter får assistera marknadskontrollmyndigheten vid sådana inspektioner som avses i denna lag. Således utövar den utomstående experten inte självständigt sådan offentlig makt som anges i 124 § i grundlagen, utan expertens roll är biträdande och kompletterande.

I 3 mom. föreslås att en utomstående expert ska ha sådan sakkännedom och kompetens som uppgifterna kräver. Detta betyder i praktiken att myndigheten vid övervägande av huruvida en expert ska anlitas bör bedöma dennes lämplighet för uppgifterna i fråga. Marknadskontrollmyndigheten ska kunna använda sig av olika slags experttjänster. Utöver testlaboratorier kan sådana vara t.ex. VTT, högskolor och andra läroinrättningar.

I 4 mom. föreslås att på en utomstående expert tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar, när han eller hon utför uppgifter som avses i paragrafen. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

De allmänna förvaltningslagarna tillämpas, med stöd av deras bestämmelser om tillämpningsområde, definitionen på myndigheter eller affärsverks och enskildas skyldigheter att ge språklig service, även på enskilda när dessa sköter offentliga förvaltningsuppgifter. I offentliga förvaltningsuppgifter som avses i denna lag ska en utomstående expert följa offentlighetslagen, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003).

15 §. Handräckning av polisen. I paragrafen föreslås bestämmelser om polisens befogenheter att ge handräckning på motsvarande sätt som i nuläget. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om polisens skyldighet att ge marknadskontrollmyndigheten handräckning för tillsynen över efterlevnaden och verkställigheten av denna lag och de lagar som hör till tillämpningsområdet av denna lag. Bestämmelser om handräckning av polisen finns i polislagen (872/2011).

Enligt 122 § i kemikaliesäkerhetslagen är polisen, tullmyndigheten och gränsbevakningsväsendet sådana myndigheter som är skyldiga att ge handräckning. Enligt elsäkerhetslagen är polisen och tullmyndigheten skyldiga att ge handräckning. Med tanke på tillsynens enhetlighet är det motiverat att begränsa de parter som ska ge handräckning till polisen. Ändringen bedöms inte ha några betydande inverknings på nivån av säkerhet.

16 §. Produkters överensstämmelse med kraven. Den bestämmelse som föreslås är ny. Till sin natur är bestämmelsen en skyddsmekanism av samma typ som finns i 11 § 2 mom. i konsument säkerhetslagen mot kryphål i kontrollen när det gäller produkter som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde. Det är motiverat att i den föreslagna lagen utfärda bestämmelser om samma nivå av skydd i fråga om såväl konsumentprodukter som produkter som är avsedda för yrkesbruk.

I 1 mom. föreslås en definition på en produkt som överensstämmer med kraven. En produkt anses överensstämma med kraven om den uppfyller de krav som ställs på den i de produktlagar som nämns i 1 § 1 mom. i marknadskontrollagen. Definitionen avser att i detta sammanhang tjäna i första hand tillämpningen av marknadskontrollagen. En ekonomisk aktör ska vid behov ta reda på om det finns och beakta eventuella andra bestämmelser om produkten som inte hör till den sektorsvisa produktregleringen inom marknadskontrollagens tillämpningsområde.

I 2 mom. preciseras marknadskontrollmyndighetens befogenheter i en situation där en produkt i och för sig uppfyller de krav som ställs på den i sektorslagarna, men utgör trots detta en allvarlig risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

Bestämmelsen behövs eftersom marknadskontrollsituationer kan vara av mycket olika slag när produkters överensstämmelse med kraven bedöms. De sektorsvisa detaljerade krav på produkter som baserar sig på direktiv eller harmoniserade standarder eller andra standarder om produkter täcker nödvändigtvis inte alla risker som är förenade med en produkt. I produkterna kan t.ex. nya ämnen eller råmaterial av en ny typ användas eller de kan medföra allvarliga risker och faror som man inte har kunnat beakta när lagarna stiftats och standarderna utformats. Dessa kan uppenbara sig när produkter av ett nytt slag släpps ut på marknaden eller när vetenskapen och forskningen gör framsteg. Å andra sidan kan det ha uppstått kryphål i lagstiftningen och standarderna när dessa har utformats.

I 17 § 1 mom. 2 punkten, 18 § 1 mom. 3 punkten, 19 § och 21–22 § ges marknadskontrollmyndigheten rätt att tillgripa tillsynsåtgärder också i fråga om en produkt som utgör risk. Avsikten är att marknadskontrollmyndighetens tillsynsmetoder som anges i 17–22 § ska vara tillräckliga med tanke på de praktiska marknadskontrollsituationerna i sådana fall där en produkt inte överensstämmer med kraven och att det föreslagna 16 § 2 mom. ska tillämpas endast i situationer som inbegriper en allvarlig risk när produkten i sig uppfyller de krav som ställts på den, men produkten utgör trots detta en risk. Med tanke på klarheten vid den föreslagna lagens tillämpning och dimensioneringen av marknadskontrollåtgärder är det dock ändamålsenligt att den föreslagna 16 § ska utgöra en egen paragraf. Med tanke på exceptionella situationer är det viktigt att det vid tillämpningen av lagen är klart att myndigheten i situationer med allvarliga risker med stöd av 16 § 2 mom. kan meddela nödvändiga förbud och förelägganden också i sådana situationer där det inte finns några bevis på att produkten inte överensstämmer med kraven men där det kan uppskattas att den risk som produkten medför för sådana intressen som skyddas i lag är allvarlig.

När marknadskontrollmyndigheten tillämpar 16 § 2 mom. och meddelar ett förbud eller föreläggande enligt 17–22 §, anses det vara fråga om en produkt som inte överensstämmer med kraven.

I artikel 37 i ATEX-direktivet föreskrivs om ett skyddsförfarande för produkter som överensstämmer med kraven i direktiven, men som trots detta medför risk för människans hälsa.

De situationer där bestämmelser äger tillämpning har samband med marknadskontrollmyndighetens skyldighet att informera kommissionen som enligt 27 §.

17 §. Åtgärdsföreläggande. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att bestämma om korrigerande åtgärder. Bestämmelsen motsvarar till sina grundläggande principer den nuvarande regleringen, men bestämmelsen har anpassats för att motsvara EU-lagstiftningen. Den föreslagna paragrafen gör det möjligt för marknadskontrollmyndigheten att - i olika situationer där en produkt inte överensstämmer med kraven, t.ex. när produkten inte överensstämmer med de väsentliga säkerhetskrav som ställs på den eller om märkningarna på produkten eller dokumentationen om produkten inte uppfyller lagens krav eller om dokumenten inte läggs fram för marknadskontrollmyndigheten på dennas begäran eller om produkten under normala och rimligen förutsebara förhållanden kan medföra en risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för något annat allmänt intresse som skyddas av de lagar som nämns i 1 § 1 mom. - ålägga den ekonomiska aktören att vidta korrigerande åtgärder på det sätt som myndigheten bestämmer och inom den rimliga frist som myndigheten satt ut.

Genom de sektorslagar som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde genomförs de sektorsvisa krav på produkter och de ekonomiska aktörers skyldigheter som anges i produktdirektiven. Uppfyllandet och fullgörandet av dessa övervakas genom den föreslagna lagen. Sektorslagarna innehåller bestämmelser om de väsentliga hälso- och säkerhetskraven

för produkter, om presumptionen om överensstämmelse, förfaranden för bedömning av överensstämmelse, de dokument om produkten som krävs, EU-försäkran om överensstämmelse samt om de märkningar som krävs på en produkt, om CE-märkning och fästande av den samt om de nationella språkkrav som ställs på en produkts märkningar och dokument. Enligt presumptionen om överensstämmelse i sektorslagarna anses en produkt uppfylla de grundläggande hälso- och säkerhetskraven, om den överensstämmer med de harmoniserade standarder som gäller den. När produkters överensstämmelse med kraven bedöms bör man i tillämpliga delar använda sig av olika angivna moduler och kombinationer av dessa, t.ex. typkontroll av produkten. Inom de sektorer som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde förutsätts vanligen verifiering av en tredje part. Genom att en tillverkare upprättat en EU-försäkran om överensstämmelse åtar denne sig ansvaret för att produkten uppfyller de krav som ställts på den.

De ekonomiska aktörerna har skyldighet att vidta sådana åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att endast sådana produkter som överensstämmer med kraven släpps ut på marknaden och tillhandahålls på marknaden. De ekonomiska aktörerna svarar för detta i enlighet med sin uppgift i leverantörskedjan, och därför har detaljerade bestämmelser utfärdats om fördelningen av skyldigheterna mellan dessa.

Produkttillverkaren svarar för att produkterna har konstruerats och tillverkats i överensstämmelse med de väsentliga säkerhetskraven. Ansvaret för bedömningen av en produkts överensstämmelse med kraven ankommer entydigt på tillverkaren. Importören å sin sida svarar för att de produkter som denne släppt ut på marknaden uppfyller kraven och för att tillverkaren har iakttagit förfaranden för överensstämmelse med kraven och att den dokumentation som förutsätts hålls tillgänglig för de nationella myndigheterna. Distributören svarar för att denne iakttar tillbörlig omsorg och att denne inte genom sina egna åtgärder inverkar negativt på produktens överensstämmelse med kraven. De ekonomiska aktörerna ska vidta åtgärder också i sådana fall där de upptäcker att en produkt utgör en risk.

De korrigerande åtgärder som marknadskontrollmyndigheten med stöd av paragrafen förutsätter av ekonomiska aktörer kan vara av olika slag, exempelvis åtgärder för att reparera produkten. Den ekonomiska aktören kan t.ex. åläggas att reparera produkten i fråga, så att den brist som beror på ett fel eller brist i konstruktionen eller en brist i fråga om uppgifterna om produkten eller dokument som åtföljer produkten avhjälpas. Den ekonomiska aktören är i enlighet med sin aktörsroll ansvarig för att en produkt överensstämmer med kraven och skyldig att på eget initiativ vidta korrigerande åtgärder. Om den ekonomiska aktören trots myndighetens uppmaning och på det sätt som myndigheten bestämmer inte avhjälpas de brister som finns i en produkt, förutsätter det också sakkunskap av marknadskontrollmyndigheten för att denna ska kunna uppskatta behovet av och innehållet i de korrigerande åtgärderna. Vid sin prövning kan myndigheten beakta de redogörelser för korrigerande åtgärder som den ekonomiska aktören lämnat.

I kommissionens tillämpningsanvisning, Blåboken om genomförandet av EU:s produktbestämmelser ("Blue guide"), som har publicerats på kommissionens webbplats och är avsedd för myndigheterna och aktörerna, beskrivs karaktären av de korrigerande åtgärder som avses i EU-lagstiftningen. Den korrigerande åtgärden bestäms enligt nivån på bristande överensstämmelse hos produkten, och den ska vara förenlig med proportionalitetsprincipen.

I paragrafen förses tillsynsmyndigheten också med metoder med tanke på sådana situationer där en produkt medför risk för människors hälsa, säkerhet eller egendom samt miljön, trots att produkten överensstämmer med kraven. Avsikten är att genom paragrafen genomföra artiklarna 35.1, 37.1 och 38.1 om korrigerande åtgärder i ATEX-direktivet samt motsvarande krav i de övriga produktdirektiven.

18 §. Förbud. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att meddela ett föreläggande om förstöring. Bestämmelsen motsvarar till sina grundläggande principer den nuvarande regleringen, men bestämmelsen har anpassats för att motsvara EU-lagstiftningen. I bestämmelsen har dessutom, i likhet med 36 § i konsument säkerhetslagen, inlagts ett bemyndigande att förbjuda tillverkning av produkten. Förbudet mot tillverkning har redan nuförtiden beaktats i en del av de sektorslagar som omfattas av lagens tillämpningsområde.

I direktiven utgår man från att myndigheten först ska kräva att den ekonomiska aktören vidtar tillräckliga åtgärder. Om den ekonomiska aktören inte utan dröjsmål vidtar tillräckliga åtgärder, kan den ekonomiska aktören åläggas att göra det.

Marknadskontrollmyndigheten föreslås ha rätt att under de förutsättningar som anges i *1 mom. 1–3 punkten* förbjuda tillverkning, utsläppande på marknaden, tillhandahållande på marknaden eller annan överlåtelse av produkten. På detta sätt kan man förhindra att produkter som inte överensstämmer med kraven och som medför risk släpps ut på marknaden, tillhandahålls på marknaden eller överläts på annat sätt. Detta avser i praktiken olika slags situationer där produkten byter ägare, såsom försäljning eller förmedling av produkter. I enlighet med förvaltningslagens proportionalitetsprincip skulle ett sådant förbud kunna komma i fråga om aktören trots föreläggandet enligt 17 § i den föreslagna lagen inte vidtar korrigering åtgärder eller om föreläggandet enligt 17 § inte kan anses vara tillräckligt eller om bristerna i produkten eller dokumentationen är väsentliga eller om den inte alls lämnas till myndigheten eller om produkten medför en risk för de skyddade intressen som nämns i paragrafen. Förbudet mot tillverkning av produkten är avsett att bli tillämpat endast i specialfall, om det handlar om en produkt som medför risk och faran inte kan avvärjas på något annat sätt. Om det exempelvis är klart att de förhållanden under vilka en produkt tillverkas är förenade med en riskfaktor, t.ex. att produktionslinjen är förorenad eller att samma tekniska brist har upptäckts i alla produkter som tillverkats på linjen, skulle det vara motiverat att marknadskontrollmyndigheten förbjuder tillverkning av produkter på denna produktionslinje. Syftet med bestämmelsen är att skapa klarhet i marknadskontrollmyndighetens behörighet att meddela förbud mot utsläppande på marknaden med tanke på sådana situationer vid den yttre gränskontrollen som avses i artiklarna 27–29 i NLF-förordningen. Marknadskontrollmyndigheten föreslås kunna meddela ett förbud mot utsläppande på marknaden i sådana situationer vid yttre gränskontroll som avses i NLF-förordningen och där Tullen har avbrutit produktens övergång i fri omsättning. I praktiken handlar det om en produkt som utgör en allvarlig risk. Marknadskontrollmyndighetens beslut skulle således ha karaktären av föregripande marknadskontroll. Marknadskontrollmyndighetens åtgärder skulle i det fallet och i de situationer som avses i NLF-förordningen utsträcka sig till en produkt som Tullen har i sin besittning.

I *2 mom.* föreslås att marknadskontrollmyndigheten utöver förbudet enligt 1 mom. dessutom kan förelägga den ekonomiska aktören att dra tillbaka produkten samt att bestämma om andra åtgärder som behövs för att begränsa tillhandahållandet av produkten på marknaden. Med tillbakadragande avses varje åtgärd för att förhindra att en produkt i leveranskedjan tillhandahålls på marknaden. Verksamhetsutövaren kan t.ex. åläggas att återta alla produkter från detaljhandeln.

Genom paragrafen föreslås kraven i ATEX-direktivets artiklar 35.4 och 38.2 i angående åtgärder för att förbjuda att en produkt tillhandahålls på den nationella marknaden eller att begränsa tillhandahållandet av en produkt på den nationella marknaden och kravet enligt artikel 37.1 angående tillbakadragandet av en produkt från marknaden samt motsvarande krav i de övriga produkt direktiven bli genomförda. Genom bestämmelsen skapas klarhet i marknadskontrollmyndighetens befogenheter vid tillämpningen av artiklarna 27–29 i NLF-förordningen.

19 §. Återkallelse. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att ålägga en aktör att tillämpa förfarandet för återkallelse. Bestämmelsen motsvarar till sina principer nuläget i lagstiftningen, men förutsättningarna för att meddela föreläggande om återkallelse har anpassats så att den i högre grad motsvarar bestämmelserna i direktivet.

Enligt det föreslagna *1 mom.* kan marknadskontrollmyndigheten förelägga en ekonomisk aktör att från marknaden och av slutanvändaren återta en produkt som medför risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för något annat allmänt intresse som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom. och i stället överlämna en motsvarande eller liknande produkt som överensstämmer med kraven eller att häva köpet om ett sådant föreläggande som avses i 17 § eller ett sådant förbud eller föreläggande som avses i 18 § inte är tillräckligt. Aktören ska alltså ha rätt att även reparera produkten.

Det är fråga om en åtgärd som är mer omfattande än ett förbud. Med beaktande av förvaltningslagens proportionalitetsprincip kan återkallelse komma i fråga i sådana situationer då åtgärder enligt 17 eller 18 § inte kan anses vara tillräckliga eller då produkten utgör en risk. I praktiken beordras återkallelse i första hand i de fall där risken är allvarlig och det är viktigt att produkter som finns på marknaden och hos slutanvändarna kan fås bort. Om marknadskontrollmyndigheten ålägger den ekonomiska aktören att återta produkterna från slutanvändaren, åläggs den ekonomiska aktören samtidigt att återta produkterna från distributörerna i hela leveranskedjan.

I *2 mom.* föreslås dessutom att om ett föreläggande enligt 17 § eller ett förbud enligt 18 § inte är tillräckligt och den bristande överensstämmelsen fortsätter trots föreläggandet eller förbudet kan ett föreläggande enligt 1 mom. meddelas också om dokumentationen och informationen om produkten inte överensstämmer med kraven eller inte på begäran ges in till marknadskontrollmyndigheten och bristerna är allvarliga. Syftet med bestämmelsen i fråga är att säkerställa genomförande av EU-lagstiftningen i de fall som handlar om s.k. formell bristande överensstämmelse.

I *3 mom.* föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens möjlighet att jämka de åtgärder som krävs av aktören, om den risk för skada som en produkt som finns hos slutanvändaren därigenom i tillräcklig utsträckning kan avvärjas. Om det anses tillräckligt för att avvärja en risk som föranleds av en produkt som avses i 1 mom., kan marknadskontrollmyndigheten i stället för att återta en produkt som finns hos slutanvändaren förelägga den ekonomiska aktören att reparera eller låta reparera produkten så att den risk som föranleds av ett fel eller en brist i produktens konstruktion eller sammansättning eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om produkten avvärjs. Till exempel om produktens bruksanvisning är bristfällig och risken kan avvärjas genom att en korrigerad bruksanvisning lämnas till slutanvändarna.

Genom paragrafen genomförs kraven i ATEX-direktivets artiklar 35.1 och 35.4 samt artikel 37.1 första stycket och dessutom artikel 38.2 om återkallelse liksom också motsvarande krav i de övriga produktdirektiven.

20 §. Bestämmelser som kompletterar förbudet och föreläggandena. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att meddela bestämmelser som kompletterar förbudet och föreläggandena. Bestämmelsen motsvarar i fråga om 1 mom. nuläget i regleringen. Marknadskontrollmyndigheten föreslås kunna ålägga en ekonomisk aktör att inom en skälig tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, lämna myndigheten en redogörelse för hur ett förbud eller föreläggande av myndigheten som avses i 16–18 § eller 20–24 § har fullföljts.

Enligt 2 mom. kan marknadskontrollmyndigheten ålägga en ekonomisk aktör att säkerställa att nödvändiga åtgärder till följd av myndighetens föreläggande eller förbud enligt 1 mom. vidtas också i fråga om de produkter som aktören släppt ut på marknaden eller tillhandahållit på marknaden i andra medlemsstater inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I tillsynen över iakttagandet av sådana förelägganden har det gränsöverskridande samarbetet mellan marknadskontrollmyndigheter en viktig roll. Momentet är nytt till sitt innehåll och genom det säkerställs genomförandet av kraven enligt artikel 35.2 och artikel 37.2 i ATEX-direktivet och av motsvarande krav i de övriga produktdirektiven.

21 §. Tillfälligt förbud. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att meddela ett tillfälligt förbud. Bestämmelsen är ny för flera sektorer inom tillämpningsområdet. Motsvarande reglering ingår i 35 § i konsument säkerhetslagen.

I 1 mom. föreslås att om det är uppenbart att en produkt kan strida mot kraven eller att produkten under normala och rimligen förutsebara användningsförhållanden kan medföra risk för människors hälsa, säkerhet eller egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som skyddas av de lagar som nämns i § 1 mom., kan marknadskontrollmyndigheten besluta att ett förbud som meddelats med stöd av 18 § 1 mom. ska vara tillfälligt tills saken utreds. Det tillfälliga förbudet gäller tills det exempelvis fås närmare bevis på produktens eventuella bristande överensstämmelse med kraven.

Det tillfälliga förbudet enligt 2 mom. gäller tills marknadskontrollmyndigheten avgör saken slutgiltigt. Marknadskontrollmyndigheten ska avgöra saken skyndsamt. Det kan vara fråga om åtgärder genom vilka tillhandahållandet av produkten på den nationella marknaden förbjuds eller begränsas eller genom vilka produkten dras tillbaka från marknaden eller återkallas. Om det inte finns någon orsak till att förbudet ska vara i kraft, ska det tillfälliga förbudet upphävas.

Genom paragrafen genomförs delvis bestämmelserna om kraven angående åtgärder för att förbjuda att en produkt tillhandahålls på den nationella marknaden eller för att begränsa tillhandahållandet av en produkt på den nationella marknaden eller om tillbakadragandet av en produkt i artiklarna 35.4 och 38.2 i ATEX-direktivet liksom också motsvarande krav i de övriga produktdirektiven.

22 §. Informationsföreläggande. I 1 mom. föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att förelägga en ekonomisk aktör att informera. Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning nuläget inom produktregleringen. Föreläggandet om information ska vara kopplat till tillämpningen av tillsynsmetoder enligt 17–21 § eller 23–25 § eller det ska kunna meddelas i en situation där en produkt eller användningen av den är förenad med risk. Det kan finnas behov av att informera om en fråga trots att det inte finns anledning eller tid att vidta andra tillsynsåtgärder i ärendet. I samband med tillsynen kan det t.ex. uppkomma en situation där en ekonomisk aktör frivilligt och på eget initiativ dragit tillbaka en produkt från marknaden, men där det utöver detta finns behov av att informera de slutanvändare som köpt produkten. För att trygga användarnas säkerhet kan marknadskontrollmyndigheten dessutom ålägga den ekonomiska aktören att ge slutanvändarna behövliga uppgifter och anvisningar. Informationen skulle kunna spridas t.ex. genom annonser i tidningar eller på webben.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens möjlighet att på den ekonomiska aktörens bekostnad låta informera om de omständigheter som avses i 1 mom., dvs. en risk som är förenad med en produkt. Detta förfarande kan komma i fråga om den ekonomiska aktören inte har iakttagit det informationsföreläggande som avses i 1 mom. eller om det är nödvändigt att snabbt informera om saken på grund av t.ex. en risk för människors hälsa eller den allmänna säkerheten. Aktören ska ges möjlighet att själv informera om saken ifall inte

detta på grund av omständigheterna, t.ex. sakens brådskande natur eller liknande orsaker, är omöjligt utan att t.ex. slutanvändarna utsätts för risk. I artikel 19.2 i NLF-förordningen föreskrivs om marknadskontrollmyndighetens åtgärder för att varna om en risk som en produkt medför för användarna.

23 §. Förbud mot export. I 1 mom. föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att förbjuda export av produkten. I sektorsbestämmelserna har det inte funnits någon uttrycklig bestämmelse om förbud mot export eller transitering av en produkt, utan i fråga om konsumentprodukter har tillämpningen baserat sig på konsument säkerhetslagen. Det anses nödvändigt att inkludera bestämmelsen i den föreslagna lagen också för andra produkters än konsumentprodukternas del och därigenom kan ett effektivt genomförande av EU-lagstiftningen säkerställas. Villkoren för exportförbud ska vara stränga och bestämmelsen ska tillämpas sällan, och endast i situationer som är förenade med en allvarlig risk. En förutsättning är att produkten inte överensstämmer med kraven och att den medför en allvarlig risk för människors hälsa eller säkerhet. Endast marknadskontrollmyndigheten ska ha behörighet att meddela ett exportförbud. Bestämmelsen ska tillämpas på marknadskontrollen av produkter och i sådana situationer i samband med den yttre gränskontrollen som avses i NLF-förordningen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att marknadskontrollmyndigheten kan besluta att ett förbud som meddelas enligt 1 mom. ska vara tillfälligt tills ärendet avgörs slutligt, om det är uppenbart att produkten kan utgöra en omedelbar risk för människors hälsa eller säkerhet och risken inte kan avvärjas på något annat sätt. Det tillfälliga förbudet är i kraft till dess att saken har avgjorts slutgiltigt. Marknadskontrollmyndigheten ska avgöra saken skyndsamt.

Ett exportförbud skulle kunna vara på sin plats i ett fall där det finns starka skäl att misstänka att en produkt som t.ex. medför en allvarlig hälsorisk och som förbjudits i Finland genom tillsynsåtgärder i stället för förstöring planeras bli exporterad till utlandet i betydande omfattning för försäljning där. En produkt som utgör en risk i Finland kan vara farlig också någon annanstans.

Det är dock motiverat att föreskriva om Tullens behörighet att utöva tillsyn över iakttagande av exportförbudet i samband med yttre gränskontroll i enlighet med 4 §.

24 §. Tvångsutförande. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att låta vidta en åtgärd på en ekonomisk aktörs bekostnad. Sektorsregleringen inom lagens tillämpningsområde har inga uttryckliga bestämmelser om tvångsutförande, utan tillsynsmyndigheten har kunnat tillämpa bestämmelsen i 38 § i konsument säkerhetslagen i fråga om konsumtionsprodukter. Det är ändamålsenligt att ta in bestämmelsen i denna lag, så att lagen på detta sätt omfattar produkter av många olika slag. Tvångsutförande är en administrativt sett sträng åtgärd och tröskeln för dess tillämpning är hög. Det är fråga om direkt administrativt tvång. Marknadskontrollmyndigheten bör, innan denne beslutar om tvångsutförande, också överväga huruvida föreläggande av vite eller hot om tvångsutförande enligt 28 § i marknadskontrollagen skulle vara en tillräcklig åtgärd.

I paragrafen föreskrivs att om det är uppenbart att en produkt som inte överensstämmer med kraven kan medföra en allvarlig risk för människors hälsa eller säkerhet och risken inte kan avvärjas på något annat sätt och aktören inte vidtar de åtgärder som myndigheten kräver, har marknadskontrollmyndigheten rätt att besluta att åtgärder som är nödvändiga för avvärjande av faran ska utföras på den ekonomiska aktörens bekostnad.

Myndighetens beslutanderätt hänför sig till sådana situationer där ett allmänt intresse nödvändigtvis kräver att åtgärder vidtas omedelbart för att skydda människors hälsa och säkerhet, och

den ekonomiska aktören inte börjar vidta åtgärder. Sådana situationer kan bero på att den ekonomiska aktörens ekonomiska situation försämrats så att den ekonomiska aktören inte själv klarar av att fullgöra sina skyldigheter. Marknadskontrollmyndigheten kan låta en utomstående part vidta åtgärderna som köpta tjänster och i efterhand debitera kostnaderna hos den ekonomiska aktören.

25 §. *Åläggande om förstöring.* I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att meddela ett föreläggande om förstöring av produkten. Sektorsregleringen inom marknadskontrollagens tillämpningsområde har inte haft några uttryckliga bestämmelser om förelägganden om förstöring, utan tillsynsmyndigheten har vid behov kunnat tillämpa bestämmelsen i 40 § i konsument säkerhetslagen i fråga om konsumentprodukter. Bestämmelsen har preciserats för att den ska motsvara målen för och terminologin i den föreslagna lagen. Villkoren för att marknadskontrollmyndigheten får meddela ett föreläggande om förstöring är stränga. I paragrafen föreslås att om de förbud och förelägganden som avses i 17–23 § inte kan anses tillräckliga, kan marknadskontrollmyndigheten bestämma att en produkt som en ekonomisk aktör eller Tullen har i sin besittning eller en produkt som lämnats tillbaka till den ekonomiska aktören med stöd av 19 §, ska förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder beträffande produkten.

Föreläggandet om förstöring är en sträng åtgärd och kommer sällan på fråga. Syftet med föreläggandet är att förhindra att en produkt som inte överensstämmer med kraven och som utgör risk distribueras på marknaden. Bestämmelsen ger myndigheten en möjlighet att överväga jämkning utan att äventyra användarnas hälsa i olika slags situationer där produkter inte överensstämmer med kraven. I stället för ett föreläggande om förstöring kan marknadskontrollmyndigheten även bestämma om andra åtgärder beträffande produkten. Om den ekonomiska aktören exempelvis skulle kunna tillgodogöra sig råvarans skrotningvärde eller använda produktens kravenliga och säkra delar, ska myndigheten kunna beakta detta när denne överväger sitt föreläggande. Föreläggandet om förstöring kan tillämpas i både de situationer som gäller marknadskontroll och i situationer för yttre gränskontroll. Detta innebär att marknadskontrollmyndigheten således ska kunna meddela ett föreläggande om förstöring också i fråga om sådana varor som Tullen har i sin besittning i de situationer som avses i artiklarna 27–29 i NLF-förordningen.

Marknadskontrollmyndigheten utgår från att en aktör själv ska sörja för förstöring på basis av föreläggandet och t.ex. med hjälp av ett verifikat kan visa för marknadskontrollmyndigheten att föreläggandet har fullgjorts. Om den ekonomiska aktören inte iakttar föreläggandet, ska marknadskontrollmyndigheten i sista hand låta vidta åtgärderna och i efterhand ta ut kostnaderna för detta av aktören. I 4 § föreslås att Tullen i samband med yttre gränskontroll ska utöva tillsyn över att marknadskontrollmyndighetens föreläggande om förstöring iakttas.

Syftet med bestämmelsen är att säkerställa ett effektivt genomförande av artikel 19.1 och artikel 29.4 i NLF-förordningen. I direktiven finns inga uttryckliga bestämmelser om förstöring.

Genom 17–25 § i den föreslagna lagen genomförs för sin del också artikel 40 i ATEX-direktivet och motsvarande artiklar i de övriga produkt direktiven i vilka det föreskrivs att medlemsstaterna ska föreskriva sanktioner för ekonomiska aktörers överträdelser av bestämmelser i nationell rätt som har utfärdats med tillämpning av detta direktiv och ska vidta de åtgärder som krävs för att se till att dessa sanktioner tillämpas. Sådana sanktioner kan omfatta straffrättsliga påföljder för allvarliga överträdelser. De föreskrivna påföljderna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

26 §. *Marknadskontrollmyndighetens meddelande till anmälda organ.* I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens skyldighet att informera det behöriga an-

mälda organet om åtgärder som marknadskontrollmyndigheten vidtagit med anledning av en produkt som inte överensstämmer med kraven. Med anmält organ avses ett organ som utsetts av en av Europeiska unionens medlemsstater och som anmälts till Europeiska kommissionen och som är behörig att utföra bedömningar av överensstämmelse vid tillämpningen av nationell lagstiftning som baserar sig på unionens harmoniseringslagstiftning. Bestämmelsen är ny och genom den genomförs kravet i artikel 35.1 i ATEX-direktivet och motsvarande krav i de övriga produktdirektiven.

4 kap. Särskilda bestämmelser

27 §. *Information till Europeiska kommissionen.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens skyldighet att informera Europeiska kommissionen och andra medlemsstaterna i EU och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om sitt beslut enligt 16–19 § i vissa situationer där en produkt inte överensstämmer med kraven. Någon bestämmelse om informationskyldigheten har inte tidigare ingått i den nationella lagstiftningen. Motsvarande reglering finns endast i 16 § i den gällande lagen om tryckbärande anordningar. I de nya direktiven har unionens förfarande med skyddsklausuler reviderats. Syftet med skyddsklausulerna är att alla nationella marknadskontrollmyndigheter i medlemsstaterna får information om produkter som utgör en risk och att behövliga begränsningar således kan utsträckas till alla medlemsstater i syfte att säkerställa skydd av samma nivå i hela EU. Med hjälp av förfarandet kan kommissionen dessutom i syfte att säkerställa att den inre marknaden fungerar ta ställning till nationella åtgärder som begränsar den fria rörligheten av produkter. Genom förfarandet med skyddsklausuler tryggas den fria rörligheten för varor och säkerställs att en nationell åtgärd som begränsar den fria rörligheten av produkter är berättigad.

I paragrafen föreslås bestämmelser om informationsutbytet mellan medlemsstaterna och kommissionen, och i den preciseras berörda myndigheters åtgärder när det upptäcks att en produkt strider mot kraven. Ett verkligt skyddsförfarande inleds bara om en annan medlemsstat har invändningar mot en åtgärd som vidtagits mot en produkt. Om det inte råder oenighet om den restriktiva åtgärden, måste samtliga medlemsstater vidta lämpliga åtgärder inom sitt territorium.

När en behörig nationell myndighet begränsar den fria rörligheten av en produkt som utgör risk, ska medlemsstaten omedelbart informera kommissionen om saken och uppge anledningen till beslutet jämte motivering. Informationen i anmälan ska inbegripa alla tillgängliga uppgifter, bl.a. tillverkarens och tillverkarens representants samt vid behov importörens eller någon annan persons som ansvarar för utsläppandet på marknaden av produkten namn och adress; uppgifter som behövs för identifiering av produkten ifråga samt uppgifter om produktens ursprung och distributionskedja; arten av risk som medförs och typen och varaktigheten av nationella åtgärder som vidtagits; en hänvisning till unionens harmoniseringslagstiftning och särskilt de väsentliga krav för vilkas del bristande överensstämmelse konstaterats; en täckande bedömning av och bevis för att motivera åtgärden, exempelvis harmoniserade standarder som myndigheten tillämpar eller andra tekniska specifikationer samt testlaboratoriets identifikationsuppgifter.

Marknadskontrollmyndigheten ska dessutom särskilt uppge huruvida den bristande överensstämmelsen med kraven beror på att produkten inte uppfyller de krav som gäller människors hälsa eller säkerhet eller andra aspekter i samband med skyddet av det allmänna intresset eller av brister i harmoniserade standarder som skapar presumtionen om överensstämmelse.

I 2 mom. föreslås dessutom en informativ hänvisning till lagen om underrättelser till Europeiska kommissionen om marknadskontrollen av vissa produkter som medför risk (1197/2009, nedan rapex-lagen). Rapex-lagen är tillämplig vid sidan av förfarandet med skyddsklausuler

enligt unionens harmoniseringslagstiftning. Förfarandet tillämpas oberoende av RAPEX-förfarandet. RAPEX-förfarandet behöver alltså inte nödvändigtvis tillämpas innan förfarandet med skyddsklausuler tillämpas. Förfarandet med skyddsklausuler ska dock huvudsakligen tillämpas utöver RAPEX-förfarandet när en medlemsstat fattar beslut om ett permanent förbud mot eller en permanent begränsning av den fria rörligheten av harmoniserade produkter på grund av en fara som är förenad med en produkt eller på basis av annan allvarlig risk. Inom olika produktsektorer finns det olika slags förfaranden för skyddsklausulanmälan. Förfarandet med skyddsklausuler har tillämpats redan en längre tid inom vissa produktsektorer som reglering på EU-nivån och Tukes har gjort anmälningar enligt skyddsklausulförfarandet. Bestämelsen avser således inte att ändra praxisen.

Genom paragrafen genomförs artikel 35.2, artikel 36 och artikel 37.3 i ATEX-direktivet och motsvarande krav i de övriga produktdirektiven.

28 §. Vite och hot om tvångsutförande. I paragrafen föreslås bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens rätt att förena ett förbud eller föreläggande som denne meddelat med vite eller hot om tvångsutförande. Bestämmelser om tillämpning av nämnda administrativa tvångsmedel finns i viteslagen (1113/1990). Bestämelsen motsvarar huvudsakligen nuläget i sektorslagarna.

I paragrafen föreslås att marknadskontrollmyndigheten får förena ett förbud eller föreläggande som den meddelat med stöd av denna lag med vite eller med hot om att den försummade åtgärden utförs på den försumliges bekostnad.

Det primära syftet med bestämmelsen är att säkerställa att en ekonomisk aktör vidtar de åtgärder som myndigheten bestämt. Om det är fråga om en produkt som utgör en allvarlig risk, kan skadorna vara betydande. Marknadskontrollmyndigheten ska i sista hand säkerställa att alla behövliga åtgärder vidtas för att undanröja risken. Kostnaderna för en åtgärd som vidtagits genom tvångsutförande betalas i förskott av statens medel, men de kan indrivnas hos den försumlige utan dom eller beslut. Det ska alltid fattas ett separat beslut om tvångsutförande, men något beslut behöver inte fattas om indrivning av de kostnader som föranleds av tvångsutförandet.

De produktlagar som omfattas av marknadskontrollagens tillämpningsområde ska innehålla separata straffbestämmelser och hänvisningar till strafflagen.

29 §. Sökande av ändring. I paragrafen föreslås bestämmelser om sökande av ändring i marknadskontrollmyndighetens förvaltningsbeslut i tillsynsärenden. Det föreslås att bestämmelserna om ändringssökande ändras jämfört med nuläget, så att systemet med besvärstillstånd införs i större utsträckning i sådana tillsynsärenden som hänför sig till de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

I 1 mom. föreskrivs att beslut som avses i denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

I 2 mom. föreskrivs att ändring i ett beslut som gäller föreläggande och utdömande av vite samt föreläggande och verkställighet av hot om tvångsutförande får dock överklagas på det sätt som anges i viteslagen. I ett beslut som gäller föreläggande av vite eller föreläggande av hot om tvångsutförande får då ändring sökas enligt vad som föreskrivs om sökande av ändring i det beslut som gäller huvudförpliktelsen. Ett beslut som gäller utdömande av vite eller verkställighet av hot om tvångsutförande får däremot överklagas genom besvär på det sätt som

anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Vilken förvaltningsdomstol som är behörig och vilka sakkunnigmedlemmar som ska delta i behandlingen av ärenden bestäms enligt huvudförpliktelsen.

Enligt 3 mom. får ett tillfälligt förbud som marknadskontrollmyndigheten har meddelat enligt 21 § dock inte överklagas genom besvär. Förbudet mot ändringssökande är ett typiskt förfarande i tillsynssituationer som inbegriper tillfälligt förbud. I 21 § i marknadskontrollagen föreskrivs att marknadskontrollmyndigheten efter meddelandet av ett tillfälligt förbud ska skyndsamt avgöra saken slutgiltigt. Det är motiverat att bevilja besvär rätt enligt 1 mom. först i fråga om detta myndighetsbeslut.

Paragrafens 4 mom. motsvarar nuläget. Eftersom syftet med marknadskontrollmyndighetens beslut är att säkerställa säkerheten och det allmänna intresset, är det nödvändigt att föreskriva att marknadskontrollmyndighetens beslut ska iaktas trots ändringssökande, om besvärsmyndigheten inte bestämmer något annat.

30 §. *Grunderna för avgifter för Tullens prestationer och uttag av avgifter.* I paragrafen görs en informativ hänvisning till bestämmelserna om Tullens avgifter. Bestämmelsen behövs för att klargöra att Tullen även i dagsläget kan ta ut avgifter för sina kontroller, och att marknadskontrollagen inte innebär någon ändring i nuläget. I paragrafen föreskrivs att i fråga om Tullens avgiftsbelagda offentlighetslagstiftning gäller vad som föreskrivs om dem med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Bestämmelser om avgifterna för Tullens prestationer finns i finansministeriets förordning om Tullens avgiftsbelagda prestationer som utfärdats med stöd av 8 § i lagen om grunderna för avgifter till staten, 34 § i offentlighetslagen, och 5 § i lagen om grunderna för avgifter för vissa förhandsbeslut.

31 §. *Ikraftträdande.* I 1 mom. föreskrivs om lagens ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har godkänts och blivit stadfäst samt samtidigt med de lagar som omfattas av dess tillämpningsområde. Genomförandet av direktivpaketets produkt-direktiv förutsätter att direktiven i huvudsak har genomförts nationellt från och med den 20 april 2016. Målet är att den föreslagna lagen ska träda i kraft utan dröjsmål för att införlivandet av produkt-direktiven med den nationella lagstiftningen inte ska bli fördröjt.

Enligt 2 mom. tillämpas marknadskontrollagen också på sådana produkter som har släppts ut på marknaden före lagens ikraftträdande och som får tillhandahållas på marknaden vid ikraftträdandet av de lagar som nämns i 1 § 1 mom. Med tanke på klarheten i marknadskontrollen av produkter skulle det vara motiverat att föreskriva att marknadskontrollagen även tillämpades på kontrollen av sådana produkter vars överensstämmelse med kraven har säkerställts av de ekonomiska aktörerna i enlighet med de bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av denna lag. På marknaden kan det i flera års tid tillhandahållas både nya produkter och produkter som överensstämmer med de gamla produktkraven. Det är ändamålsenligt att marknadskontrollmyndighetens tillsynsmetoder dock i fortsättningen är enhetliga vid produktkontrollen.

I sektorslagstiftningen har det utfärdats uttryckliga övergångsbestämmelser för produktsektorerna i fråga. I sektorslagarnas övergångsbestämmelser föreskrivs om de förutsättningar under vilka produkter får finnas på marknaden i enlighet med tidigare lagstiftning. Också aktörernas skyldigheter i fråga om s.k. gamla produkter ska bestämmas enligt den lagstiftning som gällde före ikraftträdandet av denna lag. Däremot skulle det vara ändamålsenligt att marknadskontrollmyndighetens tillsynsmetoder dock är enhetliga vid kontrollen av produkter. Ur aktörernas synvinkel skulle en ändring av tillsynsmetoderna inte medföra oskälig olägenhet för de ekonomiska aktörerna. Tillsynsmyndigheten ska vara densamma och marknadskontrollagens tillsynsmetoder ändras inte i någon betydlig mån.

I 3 mom. föreslås att de ärenden som hade inletts före ikraftträdandet av denna lag behandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet, alltså sektorslagstiftningen. I sektorslagstiftningen har det uttryckligen utfärdats övergångsbestämmelser för sektorerna i fråga.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har godkänts och blivit stadfäst samt samtidigt med de lagar som omfattas av dess tillämpningsområde. Genomförandet av produktdirektiven i direktivpaketet förutsätter att direktiven i huvudsak har genomförts nationellt från och med den 20 april 2016. Målet är att den föreslagna lagen ska träda i kraft utan dröjsmål för att införlivandet av direktivpaketets produktdirektiv med den nationella lagstiftningen inte ska bli anmärkningsvärt fördröjt.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Vissa bestämmelser som ingår i propositionen är av betydelse mot bakgrund av grundlagen.

Bestämmelserna är av betydelse med tanke på principen om rättsstat som tryggas i 2 § 3 mom. i grundlagen, eftersom det är fråga om en tillsynslag om kontrollen av vissa produkter som styr myndighetstillsynen. Enligt grundlagen ska all utövning av offentlig makt baseras på lag. I all offentlig verksamhet ska lag noggrant följas. Propositionen är inte problematisk, eftersom noggrant avgränsade bestämmelser på lagnivå föreslås bli utfärdade om myndigheter och myndigheternas befogenheter.

De föreslagna bestämmelserna bedöms inte vara problematiska mot bakgrund av 10 § i grundlagen. Hemfriden har tryggats i 10 § i grundlagen. Genom lag kan dock bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Myndighetens inspektioner enligt 9 § får inte företas i lokaler som är avsedda för boende av permanent natur, om inte särskilda bestämmelser om detta har utfärdats i sektorslagstiftningen. I det föreslagna 9 § 1 mom. har det intagits en sådan hänvisning till 29 § i förvaltningslagen som grundlagsutskottet förutsett. Grundlagsutskottet har ansett (GrUU 5/2010 rd, GrUU 32/2010 rd, GrUU 5/2013 rd) att när det är fråga om inspektioner som har karaktären av tillsyn bör det i inspektionsbestämmelsen hänvisas till 39 § i förvaltningslagen med tanke på garantier för procedur och rättssäkerhet.

Föreläggandet om förstöring i 25 § i lagförslaget har betydelse mot bakgrund av tryggnad av egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen. Enligt 15 § 1 mom. i grundlagen, som handlar om egendomsskyddet, är vars och ens egendom tryggad. Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis dock konstaterat att grundlagen inte skyddar egendom mot alla användningsbegränsningar, och att ägarens rättigheter kan begränsas genom en lag som uppfyller de allmänna kraven på en lag med begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna (bl.a. GrUU 32/2010 rd, s. 4/I och GRUU 8/1996 rd). I 25 § i lagförslaget föreskrivs att marknadskontrollmyndigheten under vissa förutsättningar kan bestämma att en produkt som en ekonomisk aktör eller Tullen har i sin besittning eller en produkt som lämnats tillbaka till den ekonomiska aktören med stöd av 19 §, ska förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder beträffande produkten. En förutsättning för att ett föreläggande om förstöring kan meddelas är att de förbud och förelägganden som avses i 17–23 § inte kan anses vara tillräckliga. Detta betyder att ett föreläggande om förstöring är en exceptionell åtgärd som endast sällan äger tillämpning. Den föreslagna regleringen om föreläggandet om förstöring av en produkt är motiverat med tanke på tryggnaden av de grundläggande fri- och rättigheterna. De produkter som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde kan medföra allvarliga

risker för människors hälsa och säkerhet eller egendom samt för miljön eller för något annat allmänt intresse som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom. Den föreslagna regleringen är således i fråga om begränsandet av de grundläggande fri- och rättigheterna tillräckligt noggrant avgränsad och exakt samt står i rätt proportion till vikten av det samhälleliga intresse som ligger bakom den.

Regleringen har betydelse för näringsfriheten som är tryggad i 18 § 1 mom. i grundlagen. Begränsningarna av näringsfriheten bör vara exakta och noggrant avgränsade. Ett förbud mot överlåtelse av produkter som omfattas av lagens tillämpningsområde innebär också ett ingrepp i näringsfriheten, som är tryggad i 18 § 1 mom. i grundlagen. Förslaget måste därmed bedömas mot bakgrund av de allmänna kriterierna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt med avseende på om bestämmelserna är godtagbara och proportionella eller inte. Syftet med marknadskontrollen är att trygga människans säkerhet och att skydda dennes hälsa och egendom samt miljön, och de föreslagna bestämmelserna om tillsyn anses vara motiverade för att sådana viktiga intressen ska kunna skyddas. Den föreslagna regleringen kan således inte betraktas som problematisk mot bakgrund av 18 § 1 mom. i grundlagen. Den föreslagna regleringen har godtagbara motiveringar som har att göra med främjandet av befolkningens hälsa och säkerhet samt miljöns hälsosamhet. Med tanke på förverkligandet av de grundläggande rättigheter som handlar om miljön kan de föreslagna bestämmelser som begränsar näringsfriheten anses vara motiverade.

Den föreslagna regleringen är inte heller problematisk mot bakgrund av rättssäkerheten som är tryggad i 21 § i grundlagen. Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid en domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Den föreslagna ändring som gäller införandet av besvärstillstånd när man anför besvär över förvaltningsdomstolens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen motsvarar grundlagsutskottets utlåtande om utveckling av systemet för ändringssökande (GrUU 55/2014 rd).

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. I 14 § lagförslaget finns bestämmelser om marknadskontrollmyndigheten har rätt att anlita utomstående experter vid undersökning, testning och bedömning av en produkts överensstämmelse med kraven. I den föreslagna 14 § är det fråga om att en offentlig förvaltningsuppgift med stöd av lag anförtros någon annan än en myndighet. Propositionen äventyrar inte de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav avseende god förvaltning. På en utomstående expert tillämpas de allmänna förvaltningslagarna utan att det uttryckligen behöver nämnas och en utomstående expert handlar under straffrättsligt tjänsteansvar. Den utomstående expert som avses i 14 § i lagförslaget ska inte självständigt utöva sådan offentlig makt som anges i 124 § i grundlagen, utan expertens roll är assisterande och kompletterande (GrUU 57/2010 rd och GrUU 20/2002 rd). Anlitande av utomstående experter är således inte problematiskt mot bakgrund av 124 § grundlagen (GrUU 42/2005 rd).

I propositionen ingår således inte några sådana förslag som skulle kräva att propositionen behandlas i grundlagsordning. Således kan förslaget till lag om marknadskontrollen av vissa produkter behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om marknadskontrollen av vissa produkter

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på marknadskontrollen av de produkter som omfattas av tillämpningsområdet för hiss säkerhetslagen (x/2016), lagen om mätinstrument (707/2011), lagen om pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven (180/2015), lagen om överensstämmelse med kraven för utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (x/2016) och lagen om explosiva varors överensstämmelse med kraven (x/2016), om inte något annat föreskrivs i de lagarna.

Lagen tillämpas dessutom på sådana åtgärder av kontrollmyndigheterna som gäller produkter som omfattas av tillämpningsområdet för de lagar som nämns i 1 mom. och som avses i artiklarna 27—29 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93, nedan *NLF-förordningen*, om inte något annat föreskrivs i de nämnda lagarna.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *tillhandahållande på marknaden* varje leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med affärsverksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

2) *anmält organ* ett organ som utsetts av en av Europeiska unionens medlemsstater och som anmälts till Europeiska kommissionen och som är behörig att utföra bedömningar av överensstämmelse,

3) *marknadskontroll* den verksamhet enligt artikel 2.17 i NLF-förordningen som myndigheterna bedriver för att säkerställa att produkterna överensstämmer med kraven,

4) *tillbakadragande åtgärder* för att förhindra att en produkt i leveranskedjan tillhandahålls på marknaden,

5) *utsläppande på marknaden* tillhandahållande av en produkt för första gången på unionsmarknaden,

6) *återkallelse* varje åtgärd för att dra tillbaka en produkt som redan finns på marknaden eller hos slutanvändaren eller åtgärd för att få produkten att överensstämma med kraven,

7) *produkt som utgör en risk* produkt som kan inverka negativt på människors hälsa och säkerhet i allmänhet, och på den allmänna säkerheten samt på andra allmänna intressen i en omfattning som går utöver vad som anses rimligt och godtagbart under normala eller rimligen förutsebara användningsförhållanden för den berörda produkten, inklusive användningstid och, i förekommande fall, krav som gäller produktens ibruktagande, installation och behov av underhåll,

8) *riskbedömning* identifiering av verkningar samt bestämmande av riskernas omfattning och bedömning av deras betydelse,

9) *ekonomisk aktör* ekonomiska aktörer enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom.,

10) *yttre gränskontroll* kontroller som Tullen gör i de situationer som avses i artiklarna 27—29 i NLF-förordningen på produkter som släpps ut på Europeiska unionens marknad,

11) *produkt som inte överensstämmer med kraven* produkter som inte uppfyller de krav som anges för dem i de lagar som nämns i 1 § 1 mom.,

12) *allvarlig risk* sådana situationer som orsakar risker som kräver ett snabbt ingripande och snabb uppföljning, också i de fall där följdverkningarna inte är omedelbara.

2 kap.

Ordnande av tillsynen

3 §

Den högsta styrningen av tillsynen

Den högsta styrningen av tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i denna lag handhas av arbets- och näringsministeriet.

4 §

Tillsynsmyndigheter

Säkerhets- och kemikalieverket är marknadskontrollmyndighet enligt denna lag.

Tullen är den myndighet som svarar för de yttre gränskontrollerna enligt artiklarna 27—29 i NLF-förordningen och som övervakar att exportförbudet enligt 23 § och åläggandet om förstöring enligt 25 § iakttas vid den yttre gränsen.

5 §

Samarbetsförfarandet vid kontrollen av produkter som förs in på unionens marknad

Bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens och Tullens samarbetsförfarande och tidsfrister vid kontrollen av produkter som förs in på unionsmarknaden finns i artiklarna 27—29 i NLF-förordningen och nedan i denna lag.

6 §

Skötseln av uppgifter och uppgifternas prioritetsordning

Marknadskontrollmyndigheten ska sköta sina uppgifter på ett så effektivt och utifrån en riskbedömning så ändamålsenligt sätt som möjligt. Om omständigheterna det fordrar ska en prioritering av uppgifterna göras.

7 §

RP 40/2016 rd

Kontrollplan

För marknadskontrollen av produkter som omfattas av tillämpningsområdet för de lagar som nämns i 1 § 1 mom. ska marknadskontrollmyndigheten göra upp en kontrollplan där bestämmelserna i artikel 18.5 i NLF-förordningen ska beaktas.

3 kap.

Tillsynsåtgärder

8 §

Myndighetens rätt att få information av ekonomiska aktörer

Marknadskontrollmyndigheten och Tullen har rätt att av en ekonomisk aktör få sådan information som är nödvändig för att utföra kontroller. Rätten att få information gäller även sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen och som är sekretessbelagda på grund av att de gäller enskild affärsverksamhet eller yrkesutövning eller en enskild persons ekonomiska ställning eller hälsotillstånd eller annars är sekretessbelagda med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) när de innehas av en myndighet.

9 §

Rätt att företa inspektioner

Marknadskontrollmyndigheten och Tullen har med tanke på kontrollen rätt att få tillträde till alla lokaler där det bedrivs sådan verksamhet som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom. eller där det förvaras uppgifter som är betydelsefulla för kontrollen och utföra sådana inspektioner som behövs för kontrollen. Inspektioner får emellertid inte utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur. Vid inspektionerna följs bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen (434/2003).

Om marknadskontrollmyndighetens rätt att utsträcka inspektionen till utrymmen som används för boende av permanent natur föreskrivs vid behov särskilt i de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

10 §

Rätt att ta produkter för undersökning

Marknadskontrollmyndigheten och Tullen har rätt att ta produkter för undersökning, om det är nödvändigt för kontrollen av att produkterna överensstämmer med kraven. Vad som i denna paragraf föreskrivs om produkter tillämpas också på prover eller delar av dem som tas från produkterna.

Marknadskontrollmyndigheten ska på yrkande från en ekonomisk aktör ersätta en produkt som avses i 1 mom. enligt gängse pris, förutsatt att det inte framgår att produkten inte överensstämmer med kraven. Om Tullen tar ut avgift för tagande av prov för undersökning i enlighet med vad som föreskrivs särskilt, behöver marknadskontrollmyndigheten dock inte betala ersättning för provet.

Om produkten inte överensstämmer med kraven, kan marknadskontrollmyndigheten ålägga den ekonomiska aktören att ersätta kostnaderna för anskaffning, testning och undersökning av produkten. Ersättningen är direkt utmättningsbar. Bestämmelser om indrivningen av avgiften finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

11 §

Rätt att få information av andra myndigheter och använda prover som tagits av andra

Marknadskontrollmyndigheten och Tullen har, oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av information, rätt att lämna ut information som är nödvändig för kontrollen till varandra och att av andra myndigheter få sådan information.

Marknadskontrollmyndigheten och Tullen har, oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållandet av information, rätt att använda prover eller produkter som inhämtats av någon annan för sådana undersökningar som behövs för kontrollen.

12 §

Rätt att få information av anmält organ

Marknadskontrollmyndigheten har, oberoende av sekretessbestämmelserna, rätt att av ett anmält organ få sådan information som är nödvändig för kontrollen.

13 §

Rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter

Marknadskontrollmyndigheten får, oberoende av sekretessbestämmelserna, lämna ut sådan information som den fått vid kontrollen och som gäller en enskild persons eller en sammanslutnings ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemlighet eller en enskilds personliga förhållanden

1) till åklagaren för åtalsprövning och till polisen och andra förundersökningsmyndigheter för förebyggande eller utredning av brott,

2) till räddningsmyndigheterna samt till arbetarskydds-, miljöskydds-, konsumentskydds- och polismyndigheterna eller andra marknadskontrollmyndigheter som utövar tillsyn över produktlagstiftningen, om utlämnande av information är nödvändigt för att myndigheten ska kunna utföra sina uppgifter eller när dessa utövar tillsyn enligt lag,

3) till behöriga myndigheter i utlandet och till internationella organ, för fullgörande av förpliktelser som grundar sig på Europeiska unionens rättsakter eller internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

14 §

Anlitande av utomstående experter

Marknadskontrollmyndigheten har rätt att anlita utomstående experter vid undersökning, testning och bedömning av en produkts överensstämmelse med kraven.

Utomstående experter får assistera marknadskontrollmyndigheten vid sådana inspektioner som avses i denna lag.

En utomstående expert ska ha sådan sakkännedom och kompetens som uppgifterna kräver.

På en utomstående expert tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

15 §

Handräckning av polisen

RP 40/2016 rd

Polisen är skyldig att ge marknadskontrollmyndigheten handräckning för tillsynen över efterlevnaden och verkställigheten av denna lag och de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

Bestämmelser om handräckning av polisen finns i polislagen (872/2011).

16 §

Produkters överensstämmelse med kraven

En produkt anses överensstämma med kraven om den uppfyller de krav som anges i de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

Trots att en produkt uppfyller de krav som anges i de lagar som avses i 1 mom., kan marknadskontrollmyndigheten meddela föreläggande eller förbud enligt 17—22 §, om det visar sig att produkten trots det utgör en allvarlig risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

17 §

Åtgärdsföreläggande

Marknadskontrollmyndigheten kan förelägga en ekonomisk aktör att på det sätt som myndigheten bestämmer och inom en skälig tid som myndigheten sätter ut vidta korrigerande åtgärder för att se till att en produkt eller dokumentationen och informationen om produkten överensstämmer med kraven, om

1) produkten eller dokumentationen och informationen om produkten inte överensstämmer med kraven eller inte på begäran ges in till marknadskontrollmyndigheten,

2) produkten under normala eller rimligen förutsebara användningsförhållanden kan medföra risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

18 §

Förbud

Marknadskontrollmyndigheten kan förbjuda en ekonomisk aktör att tillverka en produkt, släppa ut eller tillhandahålla den på marknaden eller på något annat sätt överlåta den, om

1) den ekonomiska aktören trots ett föreläggande enligt 17 § inte vidtar korrigerande åtgärder eller om ett föreläggande enligt 17 § inte kan anses vara tillräckligt eller

2) produkten eller dokumentationen och informationen om produkten inte överensstämmer med kraven eller inte på begäran ges in till marknadskontrollmyndigheten, eller om

3) produkten under normala eller rimligen förutsebara användningsförhållanden kan medföra risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

Marknadskontrollmyndigheten kan utöver förbudet enligt 1 mom. dessutom förelägga den ekonomiska aktören att dra tillbaka produkten från marknaden samt bestämma om andra åtgärder som behövs för att begränsa tillhandahållandet av produkten på marknaden.

19 §

Återkallelse

Marknadskontrollmyndigheten kan förelägga en ekonomisk aktör att från marknaden och av slutanvändaren återta en produkt som medför risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

RP 40/2016 rd

och i stället överlämna en motsvarande eller liknande produkt som överensstämmer med kraven eller att häva köpet om ett sådant föreläggande som avses i 17 § eller ett sådant förbud eller föreläggande som avses i 18 § inte är tillräckligt.

Om ett föreläggande enligt 17 § eller ett förbud enligt 18 § inte är tillräckligt och den bristande överensstämmelsen fortsätter trots förelägandet eller förbudet kan ett föreläggande enligt 1 mom. meddelas också om dokumentationen och informationen om produkten inte överensstämmer med kraven eller inte på begäran ges in till marknadskontrollmyndigheten och bristerna är allvarliga.

Om det anses tillräckligt för att avvärja en risk som föranleds av en produkt som avses i 1 mom., kan marknadskontrollmyndigheten i stället för att återta en produkt som finns hos slutanvändaren förelägga den ekonomiska aktören att reparera eller låta reparera produkten så att den risk som föranleds av ett fel eller en brist i produktens konstruktion eller sammansättning eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om produkten avvärjs.

20 §

Bestämmelser som kompletterar förbudet och föreläggandena

En ekonomisk aktör ska inom en skälig tid som marknadskontrollmyndigheten bestämmer lämna myndigheten en redogörelse för hur ett sådant förbud eller föreläggande av myndigheten som avses i 17—19 § eller 21—25 § punkten har fullföljts.

Marknadskontrollmyndigheten kan ålägga en ekonomisk aktör att säkerställa att nödvändiga åtgärder till följd av myndighetens föreläggande eller förbud enligt 1 mom. vidtas också i fråga om de produkter som aktören släppt ut på marknaden eller tillhandahållit på marknaden i andra medlemsstater inom Europeiska unionen eller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

21 §

Tillfälligt förbud

Om det är uppenbart att en produkt kan strida mot kraven eller att produkten under normala och rimligen förutsebara användningsförhållanden kan medföra risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom., kan marknadskontrollmyndigheten besluta att ett förbud som meddelas enligt 18 § 1 mom. ska vara tillfälligt för den tid saken utreds.

Det tillfälliga förbudet gäller tills marknadskontrollmyndigheten avgör saken slutgiltigt. Marknadskontrollmyndigheten ska avgöra saken skyndsamt.

22 §

Informationsföreläggande

Om marknadskontrollmyndigheten har meddelat ett föreläggande eller förbud enligt 17—21 § eller 23—25 § eller om en produkt eller användningen av den är förknippad med risk för människors hälsa, säkerhet, och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 § 1 mom., får marknadskontrollmyndigheten ålägga verksamhetsutövaren att inom utsatt tid informera om saken på det sätt som myndigheten bestämmer. För att trygga användarnas säkerhet får marknadskontrollmyndigheten dessutom ålägga den ekonomiska aktören att ge slutanvändarna behövliga uppgifter och anvisningar.

Marknadskontrollmyndigheten får på den ekonomiska aktörens bekostnad informera om de omständigheter som avses i 1 mom., om aktören inte har iakttagit myndighetens informations-

RP 40/2016 rd

föreläggande eller om saken är brådskande och det är behövligt att informera om den på grund av risk för människors hälsa eller säkerhet.

23 §

Förbud mot export

Om en produkt inte överensstämmer med kraven och medför allvarlig risk för människors hälsa eller säkerhet, kan marknadskontrollmyndigheten förbjuda export av produkten eller transitering av produkten via Finland.

Marknadskontrollmyndigheten kan även besluta att ett förbud enligt 1 mom. ska vara tillfälligt tills saken har utretts, om det är uppenbart att produkten kan utgöra en omedelbar risk för människors hälsa eller säkerhet och risken inte kan avvärijas på något annat sätt. Det tillfälliga förbudet gäller tills marknadskontrollmyndigheten avgör saken slutgiltigt. Marknadskontrollmyndigheten ska avgöra saken skyndsamt.

24 §

Tvångsutförande

Om det är uppenbart att en produkt som inte överensstämmer med kraven medför en allvarlig risk för människors hälsa eller säkerhet och risken inte kan avvärijas på något annat sätt och aktören inte vidtar de åtgärder som myndigheten kräver, har marknadskontrollmyndigheten rätt att besluta att åtgärder som är nödvändiga för avvärijande av faran ska utföras på den ekonomiska aktörens bekostnad.

25 §

Föreläggande om förstöring

Om de förelägganden och förbud som avses i 17—23 § inte kan anses tillräckliga, får marknadskontrollmyndigheten bestämma att en produkt som en ekonomisk aktör eller Tullen har i sin besittning eller en produkt som lämnats tillbaka till den ekonomiska aktören med stöd av 19 §, ska förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder beträffande produkten.

26 §

Marknadskontrollmyndighetens meddelande till anmälda organ

Marknadskontrollmyndigheten ska informera det behöriga anmälda organet om åtgärder som marknadskontrollmyndigheten riktat mot en ekonomisk aktör med anledning av en produkt som strider mot kraven.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

27 §

Information till Europeiska kommissionen

RP 40/2016 rd

Marknadskontrollmyndigheten ska utan dröjsmål informera Europeiska kommissionen och andra medlemsstater i Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om ett beslut som den fattat med stöd av 16—19 §, om marknadskontrollmyndigheten anser att en produkts bristande överensstämmelse med kraven inte är begränsad endast till finskt territorium. I fråga om nationella åtgärder tillämpas i övrigt bestämmelserna om skydds klausulförfaranden och det förfarande för skyddsåtgärder som föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning genom vilken villkoren för saluföring harmoniseras.

Dessutom ska bestämmelserna i lagen om underrättelser till Europeiska kommissionen om marknadskontrollen av vissa produkter som medför risk (1197/2009) om myndigheternas skyldighet att underrätta Europeiska kommissionen beaktas.

28 §

Vite och hot om tvångsutförande

Marknadskontrollmyndigheten får förena ett förbud eller föreläggande som den meddelat med stöd av denna lag med vite eller med hot om att den försummade åtgärden utförs på den försumliges bekostnad.

29 §

Sökande av ändring

Beslut som avses i denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Ändring i ett beslut som gäller föreläggande och utdömande av vite samt föreläggande och verkställighet av hot om tvångsutförande får dock sökas på det sätt som anges i viteslagen (1113/1990).

Ett tillfälligt förbud enligt 21 § som marknadskontrollmyndigheten har meddelat får inte överklagas separat genom besvär.

Ett beslut som marknadskontrollmyndigheten har fattat ska iakttas trots att det överklagats, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

30 §

Grunderna för avgifter för Tullens prestationer och uttag av avgifter

I fråga om Tullens avgiftsbelagda offentligrättsliga prestationer gäller vad som föreskrivs om dem med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

31 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas också på sådana produkter som har släppts ut på marknaden före lagens ikraftträdande och som får tillhandahållas på marknaden vid ikraftträdandet av de lagar som nämns i 1 § 1 mom.

De ärenden som hade inletts före ikraftträdandet av denna lag behandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

RP 40/2016 rd

Helsingfors den 31 mars 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström